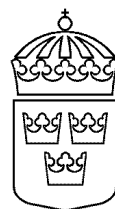

Riksdagens protokoll

1997/98:66

Torsdagen den 12 februari

Kl. 12.00 – 18.15

Protokoll
1997/98:66

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 6 februari.

2 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1997/98:166

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:166 av Gudrun Lindvall (mp) om biologiska mångfalden i odlingslandskapet.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 9 februari 1998

Anna Lindh

Interpellation 1997/98:172

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:172 av Gudrun Lindvall (mp) om bekämpningsmedel i vattendrag.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 9 februari 1998

Anna Lindh

Interpellation 1997/98:168

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:168 av Mats Odell (kd) om den privata tjänstesektorn.

Interpellationen kommer att besvaras den 20 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 9 februari 1998

Thomas Östros

3 § Svar på interpellation 1997/98:101 om om privatisering

Anf. 1 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Mot bakgrund av den upphandling som sker av vissa vård- och omsorgstjänster i privat regi och där lagen om offentlig upphandling tillämpas har Lars Stjernkvist frågat mig om det går att finna en lösning som gör det möjligt att förena kravet på mångfald i vårdproduktionen med kravet på öppenhet och demokratisk insyn.

Jag vill börja med att säga att vi är helt ense om hälso- och sjukvårdens fundament; en demokratiskt styrd vård, solidarisk finansiering och att vården och omsorgen skall ges efter behov. Vi välkomnar också båda alternativ till den traditionella driften i offentlig regi, då detta kan ge ökad effektivitet inom hälso- och sjukvården. Även för patienterna har de alternativa driftformerna medfört positiva effekter, bl.a. en ökad tillgänglighet till vård och omsorg och ett bättre bemötande.

Jag vill också säga att jag har förståelse för den problematik som Lars Stjernkvist tar upp. Jag tror dock att dagens system med solidarisk finansierad och fördelad verksamhet går att kombinera med en mångfald när det gäller produktion av vård och omsorg. Det finns emellertid brister på en del områden som vi bör arbeta vidare med för att försäkra oss om att vi har en korrekt upphandling av privata vårdgivare och att vården speglar befolkningens värderingar och behov.

För det första måste vi politiker vara lyhörda för befolkningens behov och preferenser. En demokratiskt styrd vård förutsätter att sjukvårdshuvudmännen tar reda på vad befolkningen vill ha och vilken vård och omsorg som de tycker är bäst. Det måste också finnas ett samspel mellan politiker och de olika professionerna för att ta till vara professionernas kunskaper i beslutsprocessen.

För det andra måste det finnas en tillfredsställande beställarkompetens. Detta är en förutsättning för att befolkningen skall erbjudas en god service oavsett driftsform. Vid val av vårdgivare bör verksamhetens inriktning, tillgänglighet, kvalitet och kostnadseffektivitet vara styrande. Det innebär inte att kortsiktiga ekonomiska hänsynstaganden skall prägla upphandlingarna av vårdproducenterna. Tvärtom, beställaren måste lägga stor vikt vid att ange vilka faktorer som tillmäts betydelse och om möjligt också redovisa angelägenhetsgrad i förfrågningsunderlaget. Detta kommer sedan att ligga till grund i urvalsprocessen. Vidare skall den som upphandlar, enligt lagen om offentlig upphandling, dokumentera de skäl på vilka ett anbud antagits och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid anbudsprövningen. Något hinder för utomstående att ta del av detta dokument föreligger inte. Därmed finns det möjlighet till en demokratisk insyn i beslutsprocessen.

Det finns alltid utrymme för förbättringar när det gäller beställarkompetensen inom kommuner och landsting. Samtidigt vill jag understryka att kommunerna och landstingen är på god väg att bygga upp den här kompetensen, eftersom det även ligger i deras eget intresse att höja denna kompetens, och jag tror därför att vi med tillförsikt kan följa utvecklingen på detta område.

Om politikerna är lyhörda för befolkningens behov och preferenser och om det finns en bra beställarkompetens bör vi således kunna uppnå en urvalsprocess som inte bara tar hänsyn till kostnader utan också till

tillgänglighet och kvalitet. När det gäller huruvida hälso- och sjukvårdstjänster skall upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) eller ej vill jag erinra om att regeringen vid regeringssammanträdet den 8 januari 1998 beslutade att tillsätta en särskild utredare för att analysera detta. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 15 mars 1999.

Förutom det jag nyss nämnt finns det ytterligare samhällsinsatser som måste fungera för att garantera att befolkningen ges möjlighet till insyn och bedömning av den vård som produceras, nämligen ett fungerande uppföljningssystem och en väl utbyggd tillsyn av verksamheten. En hel del arbete återstår med att utveckla bra uppföljnings- och utvärderingssystem. Här är det viktigt att arbetet intensifieras. När det gäller tillsynen av den verksamhet som bedrivs inom hälso- och sjukvården vill jag peka på att Socialstyrelsen numera också har ett tillsynsansvar över privat producerad hälso- och sjukvård.

Enligt min mening går det således att förena en solidariskt finansierad och fördelad vård och omsorg med mångfald i produktionen. När det gäller frågan om ifall lagen om offentlig upphandling bör tillämpas vid upphandling av hälso- och sjukvårdstjänster eller ej kommer detta att behandlas av den utredning som regeringen nyligen beslutat tillsätta gällande detta.

Anf. 2 LARS STJERNKVIST (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag skrev den här interpellationen medan jag följde den debatt som uppstod efter sjuksköterskebasen Eva Fernvalls m.fl. fackliga ledares artikel om privata alternativ inom sjukvården. Det var väldigt många som reagerade och protesterade, inte minst bland de egna medlemmarna. De tyckte att det kändes främmande att en facklig företrädare argumenterade för och välkomnade privata och andra alternativ till den offentliga vården.

Jag delar Eva Fernvalls åsikter och jag noterar att statsrådet har samma uppfattning. Jag tror att det är bra att välkomna alternativ. Det finns skäl när det gäller pedagogisk inriktning och utveckling av verksamheten att välkomna alternativ. Det är inte alltid så lätt att inom den offentliga verksamhetens ram skapa den mångfald som behövs och som människor efterfrågar. Där kan alternativen vara ett viktigt komplement.

Men – vilket också framgår av svaret – det finns ett bekymmer. Det är inte så alldeles lätt att förena den kultur och de traditioner som finns inom den offentliga verksamheten och den kultur och de traditioner som finns inom framför allt det privata näringslivet, inom företagsamheten.

Jag tycker att den lagstiftning som bestämmer på vilka villkor man kan engagera privata och andra entreprenörer är litet knepig. Regeringen konstaterar att man därför skall se över vad som gäller för hälso- och sjukvården. Jag hoppas att man ser över hela fältet. Lagstiftningen utgår ju ändå från affärslivets villkor. Vid konkurrensutsättning är det de spelregler som normalt gäller inom affärslivet som skall prägla hanteringen. Men när det gäller vård och omsorg är det inte så alldeles enkelt. Hur värderar man affärsmässigt att Stina och Lasse på vårdhemmet tycker att personalen är klämmig? Hur värderas detta vid en strikt uppgörelse?

Man kan nog komma en bra bit på väg om man följer statsrådets rekommendation, att i beställningen tydliggöra att inte bara kortsiktiga

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

ekonomiska kriterier skall gälla, utan att man måste ta hänsyn även till annat.

Samtidigt inser jag att även för den skickligaste beställare måste det vara svårt att i förväg göra klart när hänsyn skall tas till de i allra högsta grad subjektiva värderingar som alltid måste styra den offentliga verksamheten. Vi som är ansvariga för den offentliga verksamheten kan aldrig bortse från dessa.

Jag har sett många exempel på att det i det praktiska livet, även om man försöker att undvika konflikter, ibland är väldigt svårt att förena lagen om offentlig upphandling och dess krav på affärsmässighet med den kultur och de traditioner som finns och skall finnas inom offentlig verksamhet.

Min fråga är alltså: Finns det inte skäl att i den utvärdering som skall göras se över även annan verksamhet än hälso- och sjukvård, t.ex. vård och omsorg i kommunerna? Finns inte precis samma bekymmer där?

Anf. 3 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Precis som Lars Stjernkvist sade var det en uppmärksam debattartikel som Eva Fernvall och andra skrev. Min kommentar till denna var att det är väldigt olyckligt om vi skall ha ett skyttegravskrig när det gäller privat och offentligt driven vård. Hälso- och sjukvården är i dag inte betjänt av några jättestora ovanifrån påtvingade organisatoriska förändringar. Det löser inga problem. Jag tror att det behövs en dialog mellan privat och offentligt driven vård och att man i majoriteten av fallen tecknar gemensamma vårdavtal. Sjukvårdshuvudmän och privata vårdgivare bör komma överens om vilket utbud som skall finnas av vård och omsorg.

Om man har bestämt sig för att samsas, att hitta en vettig linje och en dialog, hur skall då processen gå till när man beställer? Och det är också vad Lars Stjernkvists fråga handlade om. Då är frågan: Kan man beställa klämmig personal? Eller hur skall klämmig personal värderas? Detta är en faktor som är viktig. Hur skall man definiera och värdera kvalitet?

Lika viktigt är det demokratiska inflytandet för medborgarna i allmänhet, insynen i och möjligheten att bedöma verksamheten. I slutänden måste det också finnas en möjlighet att kontrollera och utöva tillsyn för att se att resultatet verkligen blev som det skulle bli enligt beställningen. Fick man det resultat som man ville ha?

Alla dessa delar måste fungera. Nu skall den utredare som vi har tillsatt se om lagen om offentlig upphandling är tillämplig när det gäller hälso- och sjukvårdstjänster. Det är ett viktigt jobb utifrån det som föreslogs i Samverkansdelegationens betänkande just för att få sådana här frågor utredda. Vi kommer nog att se en ganska snabb utveckling på det här området. Jag är rätt optimistisk, för jag tror att man har lärt sig mycket under tiden. Man kommer nog att vara mycket striktare i sin bedömning och diskutera alla olika led på ett bättre sätt. Men det är viktigt att fundamentet finns, en demokratisk styrning och en solidarisk finansiering samt att det finns en tillsyn och en kontroll av att resultatet blev så som man ville ha det när man beställde.

Anf. 4 LARS STJERNKVIST (s):

Fru talman! Den demokratiska insynen är kanske den allra viktigaste frågan. Inte minst inom EU har vi med all kraft hävdat att för oss är den demokratiska insynen i den offentliga verksamheten så oerhört viktig. Det handlar inte bara om det som statsrådet säger i svaret, att man i efterhand skall kunna granska ordentligt vad det är som ligger till grund för ett beslut. Vi ställer högre krav än så. Medborgarna skall också kunna delta i processen och väga de olika alternativen mot varandra för att därmed kunna påverka beslutet.

I den konkreta vardagen har jag upplevt att det kan uppstå konflikter. För några år sedan beslutade sig Norrköpings kommun för att konkurrensutsätta verksamheten vid en äldreomsorgsenhet där. Jag är alldeles övertygad om att kommunen ansträngde sig för att ställa både kvalitetskrav och ekonomiska krav. Men det uppstod en konflikt. När de gamla fick se att det sprang omkring människor som mätte, räknade och fundrade undrade de vilka det egentligen var. Jo, det var representanter för olika intressenter, och då spred det sig naturligtvis en väldig oro.

De äldre ville veta: Vilka är de? Vad har de för idéer och planer? Hur ser deras alternativ ut? Där är lagen om offentlig upphandling ganska tydlig. Den här processen skall ske på affärsmässiga villkor. Själva beslutsprocessen har omgivningen väldigt svårt att delta i och följa. Visst hade de äldre naturligtvis chansen att i efterhand granska om kommunpolitikerna fattade ett bra beslut. Men för mig kändes det stötande att de gamla utestängdes från processen.

Jag tycker att det är bra att regeringen ser över om och hur man skall tillämpa lagen om offentlig upphandling när det gäller sjukvården. Men precis samma bekymmer och svårigheter att förena de olika kulturerna – affärsmässighet och det offentliga – finns i dag inom andra delar av den kommunala verksamheten.

En del av de exempel på olyckliga privatiseringar där vi har fått in mer eller mindre oseriösa intressenter tror jag beror på att politikerna har haft ett för dåligt beslutsunderlag när de har fattat beslutet. Då tänker jag inte på det teoretiska materialet. Det har säkert varit till fyllest. Men som politiker vet vi att det är en sak vad vi läser oss till när vi fattar beslut och en annan sak att lyssna och ha personkännedom. Det är oerhört viktigt.

Det måste finnas utrymme för att ta hänsyn till vad människor faktiskt tycker och tänker. Om tillämpningen av lagen om offentlig upphandling innebär att människors möjligheter att tycka och tänka högt och lämna synpunkter begränsas är risken att besluten blir sämre och att man kanske helt i onödan får in en och annan oseriös intressent som man skulle ha kunnat undvika om fler hade haft full insyn i hela beslutsprocessen.

Detta handlar naturligtvis delvis om hur man tillämpar lagen. Jag vet att man där är olika framgångsrik och ställer olika krav på öppenheten. Men jag tror också att man kan förekomma en del av detta genom att se över och fundera på om lagen är riktigt rätt utformad och anpassad efter de villkor som gäller i det offentlighetsrättsliga.

Anf. 5 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan inte annat än instämma i väldigt mycket av det som Lars Stjernkvist säger och tycker. Det är otroligt viktigt att man bevakar dessa frågor. Det gäller speciellt informationsfrågan, att kunna

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

känna att man har en demokratisk kontroll och att man kan informera på rätt sätt. Det är en jätteviktig ingrediens i detta.

Jag menar att beställaren bör se till att ställa krav på att man får informera. Jag tror att man redan genom att vara väldigt tydlig på den punkten kan göra en hel del utifrån nu gällande regelverk. Men jag anser också att det är självklart att vi måste dra slutsatser också för t.ex. äldreomsorgen och kommunernas upphandling av tjänster när det gäller översynen av lagen om offentlig upphandling. Det kommer vi att kunna lära oss en hel del av.

Anf. 6 LARS STJERNKVIST (s):

Fru talman! Avslutningsvis vill jag än en gång tacka för svaret. Jag delar helt uppfattningen om det skyttegravskrig som delvis har funnits inte minst inom vårt eget parti mellan dem som till varje pris försvarat det gamla och sagt: Det är viktigt att man slår vakt om de offentliga monopolen, och dem som har sagt: Nej, vi måste ha privata alternativ för att utveckla verksamheten.

Jag har ibland upplevt den här motsättningen som litet märklig. Jag tror att privata alternativ kan vara ett viktigt komplement. Men det avgörande är vilka villkor och vilket synsätt som skall prägla verksamheten alldeles oavsett om den är offentlig eller privat.

Vi har sett exempel på att kommuner har bedrivit verksamhet på som jag tycker väldigt märkliga grunder och utifrån ett väldigt kortsiktigt ekonomiskt synsätt, och vi har sett exempel på privata intressen som har haft en väldigt hög ambitionsnivå när det gäller service och kvalitet. Självklart finns det också mängder av exempel på det omvända förhållandet.

Syftet med min interpellation var att försöka komma ifrån den frågan och i stället fundera på: Hur kan vi få de olika kulturerna att fungera tillsammans? Även om det går att förena privat och offentligt skall man ändå inte blunda för att det finns konflikter. Jag tycker att det är bra att statsrådet delar den uppfattningen och att man redan påbörjat arbetet för att se över detta. Jag kommer med stort intresse att följa resultatet av utredningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1997/98:151 om vårdpersonalens situation m.m.

Anf. 7 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Chatrine Pålsson har frågat mig om regeringen vidtagit några åtgärder med anledning av en TCO-undersökning som visar att allt fler känner rädsla för att mista jobbet på grund av "fel åsikter". Chatrine Pålsson har också frågat om regeringen avser att göra en översyn av konsekvenserna för den vårdpersonal som ständigt lever otillfredsställd på grund av att den tvingas acceptera att ge mindre god vård samt om regeringen är beredd att införa värdighetsgarantier så att allmänheten kan

känna förtroende för vården, även om den vårdbehövande inte själv kan hävda sin rätt.

Grundläggande för all vård och omsorg måste givetvis vara att människor skall känna trygghet och att man kan vara säker på att vården och omsorgen håller god kvalitet. Under de senaste åren har hälso- och sjukvården och omsorgen genomgått stora förändringar. Ädelreformen innebär en omfattande förskjutning av ansvar och arbetsuppgifter från landstingen till kommunerna. Antalet privata vårdgivare har ökat. De allt knappare resurserna till följd av landets dåliga ekonomi har givetvis också påverkat vården. Detta har inneburit förändringar för såväl de vårdbehövande som för vårdpersonalen. Jag har stor förståelse för den oro som detta har lett till bland personalen.

Trots att kvaliteten i allmänhet är hög finns det brister och problem inom vården och omsorgen som måste åtgärdas. Vårdpersonalens oro måste tas på allvar och respekteras. Här har vårdgivarna ett stort ansvar. De måste vara lyhörda för personalens synpunkter och tillåta en öppen diskussion så att personalens erfarenheter och kunskaper tas till vara. Vårdgivarna måste också aktivt arbeta för att förbättra påtalade brister.

Personalen, inte minst inom äldreomsorgen, där ädelreformen har inneburit att man har kommit att få ansvaret för personer med omfattande medicinska och omvårdnadskrävande behov, måste också ges bättre förutsättningar att klara de förändrade arbetsuppgifterna och vårdsituationerna. Det kan röra sig om såväl resurstillskott som mer utbildning för personalen. Jag vill i detta sammanhang nämna höjningen av statsbidragen med 4 miljarder kronor varje år från år 1997 till år 2000, totalt 16 miljarder kronor, som regeringen skjuter till för att stärka kommunernas och landstingens ekonomi. Det innebär att sjukvården och omsorgen tillförs mer pengar för att sjuka och gamla skall få det bättre.

Hälso- och sjukvården är en betydelsefull del av välfärdspolitiken i vårt land. Det är viktigt att människor känner tilltro till att hälso- och sjukvården finns tillgänglig när de är i behov av vård och behandling. När människor börjar tvivla på vårdens förmåga att ta hand om dem på ett bra sätt är det ett allvarligt tecken. För att öka förtroendet för vården måste vi lyfta fram den enskilde patientens ställning, och fokus måste ligga på vårdtagarens behov av vård och omsorg.

HSU 2000 har haft regeringens uppdrag att föreslå åtgärder som stärker patientens ställning i hälso- och sjukvården. Utredningen föreslår i sitt delbetänkande *Patienten har rätt* (SOU 1997:154) bl.a. att en generell behandlingsskyldighet som ger rätt till behandling inom tre månader skall införas och att patienterna skall göras mer delaktiga i vården genom att informationsskyldigheten för vårdgivarna förtydligas. Som en annan viktig åtgärd för att stärka den enskilde vårdtagarens ställning föreslås att förtroendenämnderna som nu finns i kommuner och landsting för att stödja den enskilde i vården skall få ett utvidgat ansvarsområde och förtydligade arbetsuppgifter. Kommitténs förslag remissbehandlas för närvarande, och regeringen avser att senare återkomma till riksdagen.

För att tillse att vården bedrivs så att den uppfyller kraven på en god vård måste det finnas en aktiv och effektiv tillsynsverksamhet. Socialstyrelsen ansvarar för tillsynen över hälso- och sjukvården och dess personal. För tillsynen över den vård och omsorg som ges enligt socialtjänstlagen svarar länsstyrelserna på regional nivå medan Socialstyrelsen svarar

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

för tillsynen nationellt. Eftersom bl.a. ädelreformen inneburit att det ibland uppstår problem vid gränsdragningen mellan kommunernas socialtjänst och hälso- och sjukvården kan det uppstå svårigheter att avgöra vilken myndighet som ansvarar för tillsynen över en viss verksamhet. För att komma till rätta med det har regeringen gett en särskild utredare i uppgift att göra en översyn av vissa frågor rörande socialtjänstens uppgifter. I uppdragen ingår bl.a. att föreslå åtgärder för att förbättra och effektivisera tillsynen över socialtjänsten. Härvid bör även förutsättningarna för en bättre samordning av tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården analyseras. Det får inte råda något tvivel om vart den enskilde eller hans/hennes anhöriga skall vända sig för att framföra klagomål på vården. Utredningen skall vara slutförd i mars 1999.

Efter den senaste tidens debatt och diskussion om missförhållanden i vården, långa väntetider för vård och behandling och en tröttkörd personal har förtroendet för vården naggats i kanten. För att åter skapa allmänhetens förtroende för vården krävs att såväl patienternas som personalens oro tas på allvar. Patientens ställning i vården måste stärkas. De allra flesta vårdtagarna vill vara delaktiga och ha inflytande över sin egen situation i vården. Även de anhöriga måste få känna sig delaktiga och mötas av respekt för sina kunskaper och erfarenheter. För att säkra god kvalitet inom vården krävs dessutom en effektiv, kompetent och tydlig tillsynsverksamhet. Jag vill slutligen återigen framhålla vikten av att vården präglas av stor öppenhet där personalens synpunkter, kunskaper och erfarenheter tas till vara.

Anf. 8 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka socialministern för svaret. Jag hade önskat att jag fått ett klarare svar på en del av mina frågor, men det återkommer jag till under den lilla stund vi har tillsammans.

Jag är uppriktigt sagt mycket orolig över den situation som finns ute i all vård och omsorg. Det gäller både den landstingsdrivna verksamheten och den primärkommunalt drivna verksamheten. Anledningen till min interpellation är alla de signaler som jag, och som jag tror fler av oss parlamentariker, har fått under senare tid om den rädsla som personalen i svensk sjukvård i dag upplever för att berätta hur det är.

Jag har som exempel tagit Sarah Wägnert, undersköterskan som i år har blivit årets svensk. Skälet är att hon tog bladet från munnen och berättade om missförhållanden på Polhemsgården. I den debatt som var här i riksdagen prisades hon av samtliga partiföreträdare. Jag har funderat på varför det var så. Vad det så ovanligt att någon sade som det var, att någon vågade tala om när vården inte fungerade? Jag har också funderat på varför hon först sade upp sig.

Jag har funderat på hur alla de människor i den svenska hälso- och sjukvården känner sig som inte har de möjligheterna att i sin situation våga gå ut och säga som det är. Jag tror att det finns mycket bakom detta som gör att vi måste se till att sådana saker rättas till som gör att människor inte vågar gå ut och säga som det är. Är det någonting i våra sekretessbestämmelser som gör det?

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag har läst tidningen Kommun Aktuell. Jag brukar försöka att följa debatten där någorlunda. Där är det också stora bekymmer med att man inte vågar säga saker och ting som skulle behöva sägas på grund av risk för disciplinpåföljder. Man vågar inte uppge sitt namn.

Jag har förmånen att av och till ha kontakt med olika förbund i Sverige. Ett av dem är Demensförbundet, som jag tycker har en synnerligen viktig uppgift att tala för alla de människor som inte kan tala för sig själva. Där finns det olika telefonkanaler där personal kan ringa och säga vad den tycker. Dagligen kommer det samtal om att man är rädd att säga sin åsikt på grund av risk för repressalier.

Jag tycker att det känns ovärdigt svensk sjukvård år 1998, när vi lever i en demokrati och är upplysta om, som socialministern har sagt, hur viktigt det är att man verkligen tar till vara alla människors synpunkter och har en öppenhet. Då gäller det naturligtvis inte i första hand att vi konstaterar att detta är viktigt, utan vad som gäller är vad det blir för handling. Vad blir resultatet av signalerna?

Hur skall vi som politiker i Sveriges riksdag kunna lägga fram förslag som gör att det här inte händer i framtiden?

Det är nödvändigt med både öppenhet inom vården och med en struktur där man först går till sin chef. Det handlar mer om vad man skall göra om inte det hjälper. Jag vill ställa denna raka fråga innan min tid är slut: Vilka åtgärder är Margot Wallström beredd att vidta för att det här skall bli bättre?

Anf. 9 ANN-KRISTIN FØSKER (fp):

Fru talman! När jag tog del av ministerns svar på den här interpellationen gjorde jag det med både positiva och negativa känslor. Det är positivt att ministern trycker på detta att det grundläggande för all vård och omsorg givetvis måste vara att människor skall känna trygghet. Vidare är det också positivt att ministern svarar att vårdpersonalens oro måste tas på allvar och respekteras. Det står också att det är viktigt att människor känner tilltro till att hälso- och sjukvården finns tillgänglig när de är i behov av vård och behandling. När människor börjar tvivla på vårdens förmåga att ta hand om dem på ett bra sätt är det ett allvarligt tecken. Ministern slutar med att säga att hon slutligen vill framhålla vikten av att vården präglas av stor öppenhet, där personalens synpunkter, kunskaper och erfarenheter tas till vara.

Den här interpellationen handlar också just om att personalen skall våga säga någonting. I en kvällstidning i går kunde vi läsa att fyra chefläkare från fyra akutsjukhus går ut och påtalar den enorma kris som råder i sjukvården. En oacceptabel situation, säger bl.a. chefläkaren på Karolinska sjukhuset. Det krävs mer personal. Det är första gången som chefläkarna går samman för att protestera mot besparingarna. Bristen på vårdplatser är konstant och personalen mår dåligt.

Nu visar det sig att fyra personer går samman, och det blir något av en grupptalan. Det känns tryggare än att behöva vara ensam utsatt i kritiken av sin arbetsgivare. Jag tycker att man kan tolka det som att det finns en rädsla för att man lättare får bestraffning om man går ut ensam än om man för en grupptalan. Det är också ett tecken på vilken enorm kris som vården faktiskt befinner sig i i dag.

Jag sade att jag var positiv till en del av ministerns svar. Men jag är negativ och bekymrad över en del saker. Ministern och regeringen visar en oförmåga – eller om det är ovilja – att ta krisen på allvar och vågar inte pröva en del andra, konkreta förslag som kommit fram från oppositionen för att ställa till rätta alla problem. Det handlar till en del om att få personalen att våga påpeka felen, men det får inte stanna vid det. Vi måste ta personalens signaler på allvar och visa att vi tror på det som förs fram.

Vi kan läsa om sådana signaler runt om i landet, dag efter dag, i massmedierna: Kön till ortopederna blir allt längre – det handlar om Akademiska sjukhuset. Ortopedköerna växer efter neddragningarna. 500 patienter i kö för operation. Personalen är pressad, osv. Det socialdemokratiska landstingsrådet i Uppsala går ut med en larmrapport om att ungdomar inte längre vill söka till gymnasieplatserna på vårdprogrammen. Man blir tvungen att skära ned antalet platser.

Jag vill att ministern i dag i den här debatten säger att det inte bara brister på vissa ställen. Vården i Sverige i dag, för personal och patienter, är i kris. Kan vi få ministern att kommentera det?

Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill tacka Chatrine Pålsson för interpellationen och Margot Wallström för svaret. Det är mycket i svaret som är positivt, men jag tror också att ministern instämmer i att vi har en stor kris i vården och omsorgen i dag. Därför är debatten om just vårdpersonalens situation viktig.

Det har här talats om möjligheterna att föra fram kritik. Jag vill visa på den undersökning som vårdförbundet SHSTF har gjort bland sina medlemmar. Det visade sig att så många som 80 % av de tillfrågade sjuksköterskorna säger att de ofta eller ibland upptäcker trycksår hos sina patienter. Lika många varnar för den undermedicinering som sker i dag. Så många som 12 % säger att de också har hittat kvarliggande katetrar. Detta måste ändå vara ett tecken på att vi har en klar underbemanning av vårdpersonal i dag. Kommun Aktuell har skrivit larmrapporter om att ständiga nedskärningar bränner ut personalen. Det gäller vården men även skolan och annan kommunal och landstingskommunal verksamhet.

I Margot Wallströms och mitt eget hemlän Värmland slog en klinikchef larm strax efter nyår i ren desperation. Han sade att gränsen verkligen är nådd. Det som nu händer på hans klinik är inte längre etiskt och moraliskt försvarbart. Vi bedriver rovdrift på vår personal, och beläggningen ligger långt över rimlig nivå, sade han. Det finns alltså just nu inte resurser att ta emot alla prioriterade patienter – det här handlar om en kirurgklinik. Prioriterade patienter är i det här fallet människor som riskerar att få allvarliga men eller ett allvarligt försämrat tillstånd om de inte får operation i tid.

Liknande exempel kan vi säkert hitta var vi än gör nedslag i Sverige. Det behöver inte bara gälla Värmland, utan andra debattörer har också tagit upp detta. Vi är rörande eniga om att det inte är bra ställt i Sverige i dag. Men vården, omsorgen och skolan är välfärdens kärna, och det vet jag att Margot Wallström också tycker. I svaret på interpellationen tar statsrådet bl.a. upp de statsbidrag som nu kommer kommuner och landsting till del fram till år 2000. Det kommer enligt statsrådet att innebära att

sjukvården och äldreomsorgen tillförs mer pengar så att sjuka och gamla skall få det bättre.

Jag tror att det är en bra utveckling att kommuner och landsting får mer pengar. Men min direkta fråga till statsrådet är: Tror Margot Wallström att dessa pengar räcker för att råda bot på de problem vi ser i dag?

Vidare i svaret till Chatrine Pålsson nämner Margot Wallström tillsynsmyndigheten. Jag tänker i första hand på den regionala tillsynen som länsstyrelserna ansvarar för i dag. Jag kan återigen gå till vårt hemlän. Jag vet att man där på grund av resursbrist har tvingats skära ned just på avdelningen som ansvarar för den sociala tillsynen, alltså att bestämmelserna om vård och omsorg efterlevs ute i kommunerna. Detta upplever man just nu som ett väldigt stort problem.

Margot Wallström tog också upp gränsdragningsproblematiken i den regionala tillsynen, och jag skulle vilja att statsrådet utvecklade det litet mer.

Anf. 11 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Socialministern! Det är bra att Chatrine Pålsson har tagit upp den här viktiga frågan. Också jag känner en stark oro över den situation som vårdpersonalen befinner sig i. Vi talar ofta om vården och patienterna men i förbifarten om just vårdpersonalen. Ändå är det den som står för den goda vården.

Vi har länge haft en situation, vilket flera talat om tidigare, där personalen tigit och slitit i sin vilja att trots personalneddragningar göra ett bra arbete. På många ställen tiger personalen fortfarande. De går åtminstone inte ut offentligt och uttalar sitt missnöje, även om ett sådant finns. Men vi möter personalen i vårdens fikarum vid våra besök, och de flesta av oss har gjort många besök i vården. Där får vi höra att de inte orkar längre. Förut var det roligt att gå till jobbet, även om det kanske ibland var väldigt tungt och jobbigt. Men i dag är det inte ens roligt att gå till jobbet, utan det tar emot. Det är det många som har sagt till mig.

Nu känner de sig slitna och känner att de inte orkar längre. Återkommande får vi höra att de anser att det som behövs är just mer personal. De blir för slitna som det är i dag.

På ett ställe har arbetssituationen beskrivits på följande sätt. Man hade 20 platser på avdelningen. En helg hade man en överbeläggning med 18 patienter. Då grät sjuksköterskorna. Den situationen har de beskrivit för mig.

Om vi fortsätter att stressa och pressa personalen på detta sätt, vem tror socialministern då i framtiden vill satsa på dessa viktiga jobb som vårdjobben trots allt är?

När det gäller köerna har jag från vissa ställen hört att man skulle kunna operera mer men att man inte har några sängplatser till patienterna. Därför kan man inte operera i den omfattning som skulle behövas.

Vilka signaler får socialministern från de olika landstingsråden när det gäller personalsituationen och kösituationen? Jag utgår från att socialministern har täta och goda kontakter med landstingsråden i de olika länen.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 12 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har varje onsdag sedan i somras rest runt i landet och haft något som jag kallar samtal om vården. Jag har sett till att träffa patienter, personal, politiker och anhöriga. Jag har varit ute på offentliga möten. Jag har varit framför allt i äldreomsorgen men också i hälso- och sjukvården. Den bild som då framträder är följande.

Jag möter väldigt mycket tröttkörd personal. Dessa personer säger att de tycker att det nästan aldrig har varit så stressigt som nu. De känner sig hårt pressade. Men lika ofta vill de framhålla det som är positivt och det som de kräver inför framtiden. De säger att det är detta som de vill jobba med. Och de säger hur de skulle vilja ha det. De tycker förstås också att utvecklingen har gått enormt fort, att förändringarna har gått enormt fort. Det har de förstås rätt i.

Samtidigt skall jag säga att jag möter enormt mycket fantastisk och modig personal. Det är inte några personer som sitter och hukar eller som inte vågar säga vad de tycker, utan det gör de minsann. Och jag tror att de har förväntningar på att vi skall lyssna och att kommunpolitikerna och landstingspolitikerna skall lyssna. Jag brukar ha dem med mig så att jag ser till att det som sägs når rätt nivå, att det är sjukvårdsmännen och kommunpolitikerna som får höra detta.

Jag tror inte att man kan ändra så mycket i lagstiftningen. Det är inte detta som det handlar om. Jag tror att det handlar om att vi har underskattat personalens förmåga att faktiskt också ta in denna snabba förändringstakt som har varit och integrera den i sitt att tänka, vara och jobba. Det har hänt så dramatiska saker inom t.ex. hälso- och sjukvården på bara några få år. Vi har aldrig haft så många läkare och sjuksköterskor i vården som nu. Det är också viktigt att framhålla. Vi har aldrig gjort så mycket i hälso- och sjukvården som nu. Produktiviteten har ju ökat enormt, därför att man t.ex. kan medicinera åkommor som man tidigare lade in folk på sjukhus för, därför att man har en dagkirurgi som har tagit över behandlingar av åkommor som tidigare gjorde att patienterna kanske var tvungna att ligga flera veckor på sjukhus och därför att man har ändrat arbetssätt. Det är fråga om medicinska framsteg som har skett under några få år. Det är klart att det då blir ett helt nytt arbetssätt och att det blir ett helt nytt sätt att hantera denna situation på.

Jag vill inte generellt säga att hälso- och sjukvården är i kris. Det är en förtroendekris, men det är inte en medicinsk kris, eftersom vi medicinskt tar hand om patienterna på ett mycket bättre sätt än tidigare. Men de som har försvunnit är ju de som stod för omvårdnaden, de som stod för det där lilla extra att sitta och hålla i hand och att lotsa rätt i hälso- och sjukvården. Dessa personer har försvunnit, de har rationaliserats bort i hälso- och sjukvården. Det kanske delvis är en riktig utveckling, även om jag även i detta sammanhang tror att man på många håll har nått någon sorts gräns. Dessa personer behövs i stället i äldreomsorgen. Hälso- och sjukvården tror jag fortfarande medicinskt klarar sina uppgifter.

Marie Engström glömde att säga att den klinikchef som hon talade om också fick sina pengar och kunde fortsätta. Det finns ju ett sådant samspel. Vi känner igen detta att klinikchefer går ut och protesterar. Det är alls ingenting nytt. På det sättet har det varit i perioder under de senaste åren när dessa stora förändringar har skett. Jag tror inte att de är rädda för

att gå ut och säga vad de tycker och att det är därför som det är fyra som går ut på en gång.

Jag är mer bekymrad över att det finns en mycket hård press på dem som sköter vardagsslitet i hälso- och sjukvården. Vi som beslutsfattare måste lära oss att ta bättre hänsyn.

De åtgärder som behöver vidtas gäller det långsiktiga, att se till att vi tillför resurser, att vi naturligtvis alltid behöver kolla så att lagstiftningen är den rätta och att vi sätter upp regelverk och mål som är tydliga, så att personalen känner att den också får vara med, att någon lyssnar på den och att den blir respekterad.

Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! För en vecka sedan besökte jag västkusten. En dam bad att få tala med mig i ett enskilt utrymme. Hon ville tala med mig som är sjuksköterska och har jobbat under många år. Hon ville berätta för mig om sitt dilemma.

Hon arbetade som undersköterska i ett gruppboende och hade vid fem sex tillfällen talat med sin närmaste chef om ett antal åldringar i detta gruppboende som plötsligt hade blivit förvirrade och glömska. Hon hade frågat om dessa åldringar inte skulle utredas, eftersom det kunde vara något annat fel på dem. Men hon fick svaret att det inte gick.

Hon frågade mig vad hon skulle göra, vilka möjligheter hon hade och vad jag tyckte. Jag sade till henne att varje åldring har rätt att bli utredd för att man skall se om det är fråga om senildemens eller något annat.

Detta måste sägas tydligt eftersom dessa åldringar inte själva kan ställa sig och kräva detta. Deras sjukdomssituation gör att det inte är möjligt.

Margot Wallström sade mycket riktigt om strukturförändringarna inom svensk sjukvård. Det är bara så att senildemens inte går att operera. Senildemens är en sjukdom och åldrande generellt som kräver en helt annan struktur på omvårdnaden. Det krävs omvårdnadspersonal som har god utbildning, som är kompetent och som vet hur man skall åstadkomma bäst vårdkvalitet även för dessa människor.

Jag vill ta upp en annan fråga som gäller den etiska dimensionen av detta. Jag menar inte enbart den etiska dimensionen på människor som får sjuk vård eller icke-vård, som jag brukar kalla det. Jag vill veta hur det blir med det etiska medvetandet för personalen? Dessa personer har gått en bra utbildning och har lärt sig de etiska principerna om människovärde, och de vill göra allt. Sedan ser de att det inte fungerar.

En dam sade att det inte längre går utan att man måste avskärma sig för att klara jobbet.

Vad får det på sikt för effekter på den totala vården om människor avskärmar sig rent medmänskligt och mer eller mindre prostituerar sig därför att de måste klara av jobbet och att de känner att de inte kan göra det på rätt sätt.

Alla rapporter som vi har fått om sjuk vård är för mig nog för att se allvarligt på detta. Jag vet att vi har många läkare och många sjuksköterskor. Dessvärre är det väl så att väldigt många av dem har fått administrativa uppgifter. De gör i dag inte det som de är allra bäst på. Det har blivit en modetrend att doktorn skall vara mer ekonomiskt intresserad och lägga fram budgetar osv. Även om antalet är stort vet vi någonstans också att vi

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

i dag kan bota många fler sjukdomar än tidigare och även lindra många kroniska sjukdomar. Då måste man naturligtvis ha resurser till det.

Jag vill ställa ytterligare en fråga. Hur kommer det etiskt att bli om vårdpersonalen känner att den måste avskärma sig för att orka?

Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vänder mig först till Margot Wallström och vill kommentera den värmländske klinikchef som vi just nu tydligen debatterar. Det är väl så, Margot Wallström, att han gjorde sina uttalanden mot bakgrund av att han skulle bli utsatt för ytterligare besparingar i år. Efter att ha slagit larm slapp dock hans klinik att bli utsatt för ytterligare besparingar. Jag vill därmed inte säga att han fick sina pengar. Drar man undan pengar och sedan stoppar in pengar igen kan den debatttekniken användas. Då kan det ju sägas att man får nya pengar men riktigt så var det inte i det här fallet. Klinikchefen i fråga fick inga nya pengar. Däremot slapp han ytterligare besparingar men det var efter det att han, som sagt, klart och tydligt hade slagit larm.

Jag håller med Margot Wallström när hon säger att vi har en fantastisk och modig personal. Det är precis vad vi har i vårt land. Det är väl därför som kvaliteten i vården ändå ligger på en relativt bra nivå. I dag diskuterar vi dock de brister som håller på att uppstå. Margot Wallström tror inte att vi har någon medicinsk kris. Själv tror jag att den här diskussionen handlar om att vi i vissa avseenden är på väg mot en medicinsk kris. Det handlar alltså inte bara om en förtroendekris.

Jag förstår att Margot Wallström hade väldigt många frågor att svara på i sitt inlägg. Själv ställde jag två frågor i mitt inlägg. En av mina frågor vill jag upprepa eftersom jag tror att den är central. Det gäller resurser till kommuner och landsting. Min fråga är således: Tror Margot Wallström att de 16 miljarder kronorna – jag tror att det egentligen är flera statsråd som in-tecknar dem på sina områden – verkligen kommer att göra att man fram till år 2000 kan komma till rätta med de problem som finns inom vården och omsorgen? Jag skulle gärna vilja ha en kommentar om detta.

Anf. 15 ANN-KRISTIN FØSKER (fp):

Fru talman! Jag skulle återigen vilja trycka på de undersökningar som visar på att varannan sköterska vill byta jobb och att hela 10 % av sköterskorna helt och hållet vill lämna vården.

När jag var flicka – visserligen är det nu några år sedan dess – var det faktiskt en dröm för många flickor att få bli sjuksköterska eller hårfri-sörska. Det var höjdarjobb som många drömde om. Därför tycker jag att det här är extra alarmerande. Jag tror att väldigt många verkligen skulle vilja jobba inom vården. Vad händer i slutändan i ett samhälle om sköterskejobbet blir ett arbete som inte är attraktivt och som folk inte längre söker sig till? Jag tycker att det är en skräckvision.

Jag skulle vilja ha svar på ett par frågor. Har ni räknat på nettoeffekten av de 16 miljarder kronor som tillförs kommunerna? I söndags talades det i TV om en kommun som hade fått drygt 16 miljoner kronor av de extra resurserna. Netto fick man dock ca 2 miljoner kronor. Staten hade nämligen samtidigt lämpat över en del nya uppgifter på kommunen. För

hela riket skulle det, om det här är proportionerligt, betyda en förstärkning på kanske enbart 2 miljarder kronor. Jag undrar om ministern har tittat på den biten.

Varför inte frigöra mera resurser till vården genom att införa riks-FINSAM, som vi i Folkpartiet har tjtat om? Det har ju visat att om man får mera resurser kan de läggas på vården.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 16 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Socialministern, jag skulle också vilja ta upp den ekonomiska biten. Det gäller då de 4 miljarder kronor som varje år skall tillföras vården. Jag ser en brist här. Man talar ju inte samtidigt om att egenavgiften höjs. Där tappar man en hel del pengar.

När Landstingsförbundet redovisade de 4 miljarder kronorna för oss i socialutskottet sade man: Av de här 4 miljarder kronorna går 1,1 miljarder kronor till landstingsområdet. Vi tappar dock mycket mer i skatteinkomst på grund av egenavgiftshöjningen. Det här tillskottet har ett värde – annars hade man ju tappat ännu mera. Faktum är att det inte blir ett plustillskott så att man kan börja öka personaltätheten.

I svaret tar socialministern upp detta med att vården har drabbats på grund av landets dåliga ekonomi. Detta har påverkat mycket av besparingarna. Men här har man ju tagit bort en mängd arbetstillfällen. Jag vill påminna om AMS rapport som kom i november 1996, alltså för drygt ett år sedan. I AMS-rapporten redovisas hur mycket samhället sparar. Landsting och kommuner redovisar en besparing. Men vilken är samhällsbesparingen när arbetstillfällen tagits bort? Det har visat sig att man när någon blir arbetslös egentligen bara sparar 900–1 400 kr i månaden. Det är dyrare att ha folk i arbetsmarknadsutbildning än att folk har jobb inom vården/kommunen. Då har man inte sparat något, som jag ser saken.

Anf. 17 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är lätt att känna förtvivlan. Jag hinner ju inte behandla alla viktiga och stora frågor som här tas upp. Det blir litet för många bollar i luften. Det handlar om äldreomsorgen, som Chatrine Påls-son tar upp, om hälso- och sjukvården och om de stora strukturförändringar som skulle behöva beskrivas på ett nyanserat sätt. Jag vidhåller att vi har lyckats upprätthålla, och t.o.m. förbättra, den medicinska kvaliteten i vården under de senaste åren. Det har blivit bättre. Det är när det gäller omvårdnadsaspekten som de flesta upplever att vi har tappat. Det känns bekymmersamt.

Inget landsting och ingen kommun har undgått att beröras av den djupa ekonomiska kris som vi har haft och av den massarbetslöshet som landet lider av. Vi kan inte låtsas att det inte finns. Landstingsråd och kommunalpolitiker skall fördela pengar som de inte har till växande behov. Det är ju det som är utmaningen. Hur skall vi då fördela så att det räcker till de viktigaste behoven? Hur skall socialnämndens folk klara av detta? Socialbidragen har ökat. Vidare handlar det om äldreomsorgen och om de handikappades bekymmer. De frågorna skall också lösas. Allt detta skall man försöka klara av. Det är det som är utmaningen för oss.

Ni frågar om pengarna räcker. De räcker inte om vi inte samtidigt lyckas få ned arbetslösheten och om vi inte lyckas stoppa utflyttningen

från t.ex. Värmland. Om 2 000 personer flyttar från Värmland betyder det 20 miljoner kronor mindre att fördela till vård, omsorg och alla andra angelägenheter som vi vill försvara och bevara. Det är klart att det här går hand i hand med övriga insatser. En regering måste ständigt vara beredd att pröva och fråga: Räcker det här eller behöver vi, och kan vi, föra över mera medel?

Jag har sett vartenda landsting och varenda kommun redovisa vad de här pengarna går till. De har väldigt olika ekonomiska utgångspunkter. Somliga landsting har en bra ekonomi och kan t.o.m. nyanställa och göra nya spännande projekt. Andra landsting, som i Värmland, har det oerhört knapert och bekymmersamt och så kommer det att vara fram till sekel-skiftet.

Samtidigt undrar ni hur vi skall få ungdomar till den här sektorn. Jag vidhåller faktiskt att detta är en framtidsbransch. Vem man än frågar så tror jag att vederbörande säger: Det är klart att jag skulle vilja byta jobb. Jag kan tänka mig massor av roligare uppgifter.

De allra flesta sjuksköterskor vill faktiskt stanna kvar på sina jobb men de ställer krav för att orka med. De känner sig tröttkörda men vill inte lämna sina jobb. Det här är en framtidsbransch. Därför kan vi inte alltid bara diskutera bekymmer och problem, utan vi måste också framhålla det som är spännande, fantastiskt och viktigt i vård- och omsorgsarbete. Jag tycker att vi har en skyldighet att säga att det kommer att behövas väldigt många nya duktiga ungdomar inom vården och omsorgen därför att det i början av 2000-talet blir stora pensionsavgångar. Här händer också mycket som är spännande. Vi måste bädda för detta, för att kunna åstadkomma nämnda rekrytering, genom att se till att det här blir yrken där man kan utvecklas och få ny kompetens och där det finns forskning.

Chatrine Pålsson och jag är helt överens om vad som behöver göras när det gäller demens, anhörigstöd osv. Som ni vet jobbar jag med detta i en proposition om äldreomsorgen som skall läggas fram redan i mars månad. Här måste vi alltså hjälpas åt för att möjliggöra rekrytering. Det hänger alltså på att många är medelålders och har jobbat i väldigt många år inom vården eller omsorgen. De känner sig slitna. Det är klart att det skulle vara lättare om det också fanns med en del unga friska krafter. Det är litet grand fråga om en förgumning – på både gott och ont – vi har ju erfarna och duktiga medarbetare men det är naturligtvis också så att man lättare nöts ned.

Anf. 18 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det var väldigt värdefullt att Margot Wallström sade att vi måste se sjukvårdande uppgifter som framtidsuppgifter. Men då måste vi ge förutsättningar för det på alla sätt så att det verkligen blir respekt, att människor som kommer från en god utbildning får utöva sitt yrke och känna yrkesstoltheten i att de kan utöva det de lärt sig, att vi inte prostituerar dem på grund av att vi saknar resurser och möjligheter att sätta stopp när det går för långt.

Jag vet att vi måste prata ekonomi i fråga om vård och omsorg, men jag skulle mycket oftare vilja prata värdighet. Jag tror att det är oerhört viktigt. Alla partier i riksdagen har fått ett brev från PRO:s samarbetsor-

ganisation i Oskarshamn. Där vill man komplettera berörda lagar med lex Sarah av det här skälet.

Jag skulle vilja fråga socialministern i en av mina sista frågor till henne: Är det inte viktigt att vi, nu när alla partier har en ordentlig ambition och hoppas att människor skall få god vård och omsorg, ser till att vi ger möjligheter för personalen att vara väktare på muren? Personalen skall få säga när någonting inte är bra och gå vidare när man ett antal gånger gått till chefen och det inte hänt någonting. Det tror jag är jätteviktigt. Enligt den TCO-undersökning som var anledningen till min interpellation känner över hälften av alla SKTF:s medlemmar att det är avsevärt farligare att göra det nu än för fem år sedan – man kan mista jobbet. Sådana signaler tycker jag att socialministern, och vi alla, måste ta på allvar så att vi härnäst i undersökningarna kan få bevisat att man kan säga vad man tycker utan att bli av med jobbet.

Anf. 19 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! I tider av ekonomisk kris och när det är hög arbetslöshet tror jag att det sprider sig en sådan rädsla. Jag vet inte i vilken mån den är berättigad. Jag tror inte att det är så att man nu i större grad blir avskedad. Men det räcker och är allvarligt nog att man har en rädsla. Här har förstås de fackliga organisationerna en jätteviktig uppgift att stötta sina medlemmar oavsett vilken facklig organisation man tillhör. Medlemmarna skall känna att de alltid har någonstans att gå, till arbetsledningen eller till den fackliga organisationen, för att få stöd. Jag tror inte att det är så mycket lagstiftning som saknas. Vi har yttrandefrihet, och vi har gått igenom alla punkter som är till stöd för den enskildes rätt att framföra sin mening. Det är jätteviktigt att man gör det.

Sedan måste vi i de propositioner och förslag som vi lägger fram se till att vi inte bara ägnar oss åt plakatpolitik. Man kan hitta på vilka uttryck eller begrepp som helst, men folk vet i alla fall att det är i resurserna som en viktig förändring i vardagen märks. Det som räknas är att det verkligen blir fler i personalen och att man verkligen får ett stöd. Det är vad som räknas.

Jag vill inte bedriva någon plakatpolitik och kalla det för det ena eller det andra därför att det låter bra. Det är det långsiktiga arbetet som gäller, det är de rätta åtgärderna som måste till.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1997/98:150 om Västkustbanans utbyggnad

Anf. 20 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Carl Fredrik Graf har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att regeringen vid sitt godkännande av Banverkets stomnätplan tillser att utbyggnaden av Västkustbanan får högsta prioritet.

Bakgrunden till frågan är att utbyggnaden av Västkustbanan i en remissutgåva av Banverkets förslag till stomnätplan har nedprioriterats.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

I den nu gällande stomnätsplanen för åren 1994–2003, som fastställdes av regeringen 1994, ingår nyinvesteringar avseende Västkustbanan på ca 7,2 miljarder kronor, vilket är ca 19 % av den totala nyinvesteringsvolymen på 38,4 miljarder kronor.

Banverket skall enligt regeringens uppdrag lämna ett förslag till ny stomnätsplan för tidsperioden 1998–2007 senast den 6 mars 1998. I uppdraget till Banverket har regeringen angett vissa planeringsförutsättningar som kan komma att beröra Västkustbanan, bl.a. skall den pågående snabbtågsanpassningen fullföljas, ett bannät skall pekas ut för 25 tons axellast, lastprofilen bör utökas samt planen skall delfinansiera Citytunneln i Malmö.

Som en del i arbetet med att utarbeta ett förslag till stomnätsplan har Banverket i oktober 1997 skickat ut ett preliminärt förslag på remiss. I denna remissutgåva av förslaget till ny stomnätsplan ingår nyinvesteringar på Västkustbanan på totalt 6,2 miljarder kronor, vilket är ca 21 % av den totala nyinvesteringsvolymen på 29 miljarder kronor. Det preliminära förslaget till ny plan innehåller alltså en jämförelsevis större satsning på Västkustbanan än den nuvarande planen. Enligt den preliminära planen kommer Västkustbanan år 2007 att vara utbyggd till dubbelspår, utom på sträckan Ängelholm–Helsingborg.

Jag kan således konstatera att Banverket i den preliminära stomnätsplanen har prioriterat dubbelspårsutbyggnaden av Västkustbanan mycket högt. Då Banverket ännu inte till regeringen lämnat något förslag till ny stomnätsplan vill jag inte genom att ytterligare kommentera frågan föregripa de ställningstaganden som Banverket kan komma att göra, bl.a. som en följd av eventuella synpunkter på remissutgåvan.

Anf. 21 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det innehåller en del sakupplysningar, inte så mycket åsikter, dem vill statsrådet vänta med tills man har fattat beslutet. Men det innehåller också en motsägelsefull punkt. Statsrådet säger att Västkustbanan i Banverkets stomnätsplan nedprioriterats. Längre fram i svaret säger hon att satsningen på Västkustbanan nu är större än i den ursprungliga stomnätsplanen, den nu gällande. Det är ett motsägelsefullt uttalande.

Utbyggnaden av Västkustbanan är av internationellt, nationellt och regionalt intresse. I tidigare planer har jag uppfattat det på det viset att banan skulle kunna vara färdigställd vid eller strax efter sekelskiftet. Det är därför djupt otillfredsställande när det nu kommer signaler om att sista delen av utbyggnaden genom Halland riskerar att skjutas fram kanske upp till tio år.

Skall Västkustbanan fungera som det är tänkt förutsätter det naturligtvis dubbelspår hela vägen. Först då blir det möjligt att fullt ut kunna erbjuda konkurrenskraftig gods- och persontrafik på sträckan. Motorvägen genom Halland är nu helt klar. Det är en viktig och riktig satsning på vägtrafikens område. Skulle emellertid utbyggnaden av järnvägen nu skjutas fram kan det i framtiden leda till svårigheter för järnvägen att konkurrera med andra trafikslag, eftersom både enskilda människor och godstrafiken efter hand skapar ett trafikmönster som bygger på vägtrafiken.

Västkustbanan genom Skåne och Halland har goda förutsättningar att erbjuda resenärer en bra service när den är färdigutbyggd. Inte mindre än 13 större tätorter finns på en sträcka av ca 28 mil. Det ger ett bra trafikunderlag, inte bara mellan banans ändpunkter utan också längs med banan.

Kommunikationsministern ger i sitt svar inga besked om vad hon själv tycker om Västkustbanans betydelse eller hur hon tänker agera när regeringen slutligen skall godkänna Banverkets förslag. I bästa fall tar naturligtvis Banverket hänsyn till de synpunkter som kommer bl.a. från Halland och där det uttrycks en besvikelse över de ändrade prioriteringarna. Då blir det kanske lättare för ministern att ta ställning.

Min följdfråga till statsrådet är om hon ställer upp på formuleringen i den nu gällande stomnätsplanen. Där står det nämligen: Västkustbanan är en av stomnätsplanens mest högprioriterade stråk.

Jag vill med denna interpellation uppmana kommunikationsministern att vid sitt ställningstagande se till att utbyggnaden av Västkustbanan genom Halland inte försenas på grund av nya planer.

Statsrådet nämner i sitt svar att nyinvesteringsvolymen ökar för hela Västkustbanan. Jag skulle vilja ha ett litet mer preciserat svar avseende vilka delar av banan som denna ökning kommer att märkas på. Det måste uppenbarligen vara andra delar än sträckningen genom Halland.

Är det också ministrerns uppfattning att det, om Banverkets förslag skulle fastställas i nuvarande skick, finns risk för det som jag har påpekat här, alltså att dubbelspårsutbyggnaden i Varberg kan försenas upp till tio år?

I den plan som gäller för 1994–2003 finns ju dubbelspårsutbyggnad längs hela Halland med. Varför tror ministern att Banverket nu har ändrat sina planer? Har det att göra med direktiv från regeringen eller har det skett på Banverkets eget initiativ? Det är några av de följdfrågor som jag gärna vill att statsrådet kommenterar.

Anf. 22 HANS HOFF (s):

Fru talman! Västkustbanans utbyggnad är av stor betydelse för Sverige och för oss som bor i Halland. För oss hallänningar består de positiva effekterna av Västkustbanans utbyggnad i att restiden för arbetspendlande och studenter minskar. Detta gör att större delar av länet blir än mer attraktiva att bo och leva i. Västkustbanan har också stor betydelse för det svenska näringslivets behov av transporter.

Att fler väljer att åka tåg i stället för bil, och att mer gods går på järnväg i stället för på väg, innebär miljövinster inte bara för dem som bor utmed motorvägen, utan även för oss som nation och som en del i ett globalt kretslopp. Det är också av stor vikt att Västkustbanan färdigställs så skyndsamt som möjligt eftersom det först då blir möjligt att ta hem de positiva effekter som utbyggnaden innebär.

Fru talman! Det som oroar mig är Moderaternas ambitioner att minska anslagen till Banverket för att bygga järnväg. Moderaterna har i motioner yrkat på mindre anslag för byggande av järnväg. Dessa besparingar har i dag ingen realitet eftersom det i dag inte finns en riksdagsmajoritet som möjliggör dem. Men vid ett eventuellt regeringsskifte kan ju besparingarna bli verklighet. Hur situationen då skulle bli för Västkustbanans utbyggnad är svårt att bedöma.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Min fråga till kommunikationsministern blir: Delar kommunikationsministern min oro för minskade järnvägsinvesteringar vid ett eventuellt regeringsskifte i höst?

Anf. 23 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Västkustbanan har varit en byggarbetsplats under ganska lång tid. Det intryck man kan få ibland av debatten är att den redan skulle vara färdig. Så är som bekant ingalunda fallet. Det är ganska viktigt, för att inte säga *mycket* viktigt, att den färdigställs inom rimlig tid, för ingen kedja är starkare än dess svagaste länk.

Det får också en massa följdverkningar för den kommunala planeringen om utbyggnaden skulle dra ut på tiden. Då omöjliggörs det att man kan sätta de kommunala planerna i verket. Det får även konsekvenser för debatten kommunalt eftersom medborgarna efterfrågar att det verkligen skall hända något. Det har också betydelse för arbetsmarknaden. Vi kan ju förutse att det behövs en större rörlighet på arbetsmarknaden framöver.

Fru talman! Jag skall gå in på en annan aspekt i fråga om Västkustbanan och västkustens förhållanden. Det gäller den känsliga miljö som vi har på västkusten. Det är väl inte obekant för någon att vi har problem med syrehalten i Kattegatt och Laholmsbukten. Många av de här problemen har sitt ursprung i trafiken och avgasutsläppen. Som vi som bor på västkusten ser det, är det av största vikt att vi så fort som möjligt kan få många av transporterna över på järnväg. Det förutsätter naturligtvis att järnvägen är rationell och kan fungera.

Därför skulle jag vilja ställa en fråga till kommunikationsministern. Det gäller huruvida den miljöbelastning som finns på västkusten finns med i de bedömningar som görs när man prioriterar medlen för den framtida utbyggnaden. Ligger då Västkustbanan högt upp på grund av den miljöbelastning som finns?

Anf. 24 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Först vill jag förklara hur ett sådant här interpellations-svar byggs upp. Carl Fredrik Graf säger att det finns en motsägelse i svaret. De första två styckena i svaret är en beskrivning av interpellationen. Jag beklagar om det är uttryckt på ett sätt som kan missförstås. Men det skall tolkas som att det är interpellantens tolkning att Västkustbanan har nedprioriterats. Det är inte regeringens tolkning. Vi skall vara tydligare, med litet mer konjunktiv i formuleringarna, i fortsättningen.

Är Västkustbanan en viktig del av infrastrukturen? Ja, den är fortsatt en oerhört viktig del av infrastrukturen. Det är något som jag hoppas att vi alla kan vara överens om. Den är, precis som Hans Hoff och Alf Eriksson var inne på, viktig för arbetsmarknaden på västkusten. Hela arbetsmarknaden mellan Göteborg och ända ned till Skåne- och Själlandsregionen kan fungera som *en* arbetsmarknad om man har vettiga förbindelser med kollektivtrafik som gör att man t.ex. kan sitta och jobba på tåget. Det är det ena.

Det andra är naturligtvis godstrafiken och miljöaspekterna på godstrafiken. Det är ju så att väldigt mycket av godset också i framtiden kommer att gå genom tratten Skåne. För att ta sig dit kan man naturligtvis välja olika vägar, men väldigt mycket av godset kan gå på Västkustbanan om

vi får 25 ton och om vi får bra geometri på hela Västkustbanan. Därför är det här en oerhört viktig del av den strategiska godsplanering som vi nu tittar på.

Då gäller det naturligtvis att trafikeringen skall kunna bli rimlig. Det handlar naturligtvis också om de ekonomiska förutsättningarna för järnvägstrafiken i förhållande till lastbilstrafiken i framtiden. Där kommer vi in på att vi måste fortsätta med den trägna utbyggnad av järnvägen som vi nu har ägnat oss åt under de senaste åren.

I den föregående trafikplaneringen var det en jättestor utbyggnad på 90-talet. Sedan var det liksom bra med det. Jag är övertygad om att vi aldrig kan säga att det här är färdigt. Vi måste hela tiden utveckla järnvägssystemet. Det handlar om infrastruktur, om forskning och utveckling och om trafikering. Därför är jag orolig för de partier som tycker att man skall satsa mindre pengar på Banverket i olika budgetprocesser. Det är på sikt naturligtvis oerhört allvarligt om man urholkar Banverkets anslag på det sättet.

Sedan vill jag säga att det här med Varbergsutbyggnaden var ett beslut som fattades av den förra regeringen 1994. Det handlar om ett helt annat projekt genom Varberg. Det står visserligen om dubbelspår genom Varberg. Men det som i dag är en lösning är visserligen mycket dyrare, men det är oerhört mycket bättre både för miljön i Varberg och, naturligtvis, för möjligheterna att bygga ut kommunen till en attraktiv närings- och arbetsplats.

Anf. 25 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag lyssnade intensivt och intresserat på kommunikationsministerns anförande. Jag kunde dock inte höra en enda antydning till kommentar till någon av de frågor jag framförde i mitt tidigare inlägg. Det får jag väl ta som en intäkt för att kommunikationsministern inte *har* några svar på mina frågor.

Vi hörde synpunkter på hur viktig banan är. Alla som deltar i den här debatten kan säkert ställa upp på att den har betydelse för arbetsmarknad, miljö, godstrafik och allt detta. Den delen har vi klarat av nu. Nu är frågan: Var någonstans i planerna ligger detta?

Min första fråga gäller utformningen på interpellationssvaret. Min interpellation var naturligtvis ett sätt att försöka få statsrådet att uttala att hon tycker att Västkustbanan skall vara en högprioriterad del av stomnätplanen. Statsrådet är inte tydlig på den punkten, fru talman. Hon är mig svaret skyldig fortfarande.

Jag har heller inte fått någon kommentar om nyinvesteringsvolymen. Finns det några andra projekt som har trängt ut Västkustbanan?

Inte heller fick jag någon kommentar – eller möjligen bara en liten – till frågan om Varberg. Om det är som statsrådet säger har ju Länsstyrelsen i Halland helt missuppfattat detta. Där konstaterar man nämligen att detta riskerar att flytta fram utbyggnaden av dubbelspår kring Varberg i upp till tio år. Jag vill veta om statsrådet delar den bedömningen eller om hon tror och tycker att utbyggnaden skall ske i den ursprungligen beslutade takten.

Sedan försöker Hans Hoff ge sig in i debatten till försvar för kommunikationsministern. Han diskuterar anslag till Banverket. Men Hans Hoff är säkert medveten om att det inte skiljer särskilt mycket mellan det mo-

derata förslaget och regeringens förslag när det gäller anslaget till Banverket. Här handlar det nu om att prioritera. Min sista fråga gäller alltså just detta: Finns det några andra projekt som tränger ut Väst kustbanan?

Fru talman! Jag tycker att det vore av värde om statsråden åtminstone kunde bemöda sig om att kommentera litet av det som ledamöterna tar upp här i kammaren. Då skulle nog värdet på interpellationsdebatterna förhöjas.

Anf. 26 HANS HOFF (s):

Fru talman! Jag kommer inte kommunikationsministern till hjälp i denna fråga. Jag ser Väst kustbanan som en oerhört viktig banutbyggnad för både Hallands och resten av Sveriges del.

Samtidigt handlar det om, oavsett hur mycket vi med ord säger att vi prioriterar och hur viktigt det är, att det krävs ekonomiska förutsättningar för att bygga banan och andra infrastrukturprojekt som är i gång i Sverige. Med minskade anslagsposter till Banverket för byggande av järnväg måste det förstås göras omprioriteringar. Det är den oron jag känner när jag läser de moderata motionerna om minskade anslag till detta.

Anf. 27 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för synpunkterna och intresset för de miljöpolitiska aspekterna.

Detta är ju ingen enskild fråga. I kedjan ingår naturligtvis att vi först skall ha ett spår som kan trafikeras, och att vi sedan skall ha trafik på spåret. Därefter måste vi ha ett regelsystem som gör att transporter blir så miljövänliga som möjligt. Här kommer naturligtvis också lastbilstrafiken in. Det är ju ganska svårt att i ett läge innan banan är utbyggd försöka styra ut transporter i någon större omfattning, framför allt när det gäller godstransporterna på järnväg. Mot den bakgrunden tycker jag att det är angeläget att få i gång detta så fort som möjligt.

Debatten om vilka medel vi skall använda för att styra över trafiken till järnvägen, så långt det nu är möjligt, får vi föra senare, Carl Fredrik Graf, jag och andra. Jag är inte säker på att vi är helt överens i den debatten. Då handlar det om att göra järnvägstrafiken attraktiv.

Anf. 28 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! När man ser rutan om större objekt på Väst kustbanan i remissutgåvan på planen 1998–2007 ser man att byggstarten blir 1998, eller att alla delprojekt, utom utbyggnaden som skall gå under Varberg, kommer att pågå på varenda ställe från Göteborg ända ned över Skåne till Citytunneln. Om man med det kan säga att regeringen eller Banverket inte prioriterar Väst kustbanan begriper inte jag vad ordet prioritera står för. Självfallet är den högprioriterad eftersom arbetet pågår överallt! Det byggs och byggs, och väldigt stora delar är redan färdiga. Där tror jag att Carl Fredrik Graf uppenbarligen har hamnat i fel remissutgåva.

Jag vill inte kommentera vare sig Länsstyrelsens i Halmstad eller någon annan länsstyrelses remisser. Det är faktiskt något som skall värderas av Banverket. Vi kommer att få Banverkets samlade bedömning inom några veckor.

Slutligen ställer Graf en fråga om andra projekt som skulle vara högre prioriterade och som skulle ha puttats ut Väst kustbanan. Jag förstår inte riktigt vad det kan vara han syftar på. Skulle det vara Citytunneln? I så fall vill jag säga att den ingår som en oerhört viktig del av Väst kustbanan och kopplingen med bron från Väst kustbanan. Det är alltså ännu mer pengar som prioriterats till den här delen av Sverige. Det kan väl ändå inte vara så att Graf menar Botniabanan? I så fall är jag väldigt bekymrad över hur det står till med kunskaperna. Botniabanan ingår nämligen inte i stomnätsplanen, utan den kommer att lånefinansieras och på intet sätt konkurrera med några projekt i stomnätsplanen.

Anf. 29 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Det gäller att ha rätt remissutgåvor och planer framför sig när man ställer frågor. Jag har i varje fall den fastställda stomnätsplanen från den 24 mars 1994. Där framgår att Varberg hamnar i utbyggnad till dubbelspår under 1997–1999. I den remissutgåva vi nu diskuterar ligger samma projekt under 2003–2007. Fru talman! Åtminstone tycker jag att detta gör att man kan ha rätt att ställa sig frågan om någon förändring har skett när det gäller prioriteringarna. Uppenbarligen har många dragit slutsatsen att det förhåller sig på det viset. Jag har inte fått svar från statsrådet på om hon själv anser att det möjligen kan förhålla sig så.

Jag delar uppfattningen om att Citytunneln är en viktig del av Väst kustbanan. Det är fullständigt klart.

Fru talman! Det verkar som om jag inte får några ytterligare svar på de andra frågorna jag ställde i anslutning till interpellationen.

Avslutningsvis vill jag rikta en uppmaning till kommunikationsministern: När hon och regeringen skall ta ställning till detta – det kan för övrigt vara intressant att veta vilket datum regeringen avser att göra detta – bör de ta hänsyn till de opinionsyttringar som har framkommit från många olika håll i Halland. Det gäller länsstyrelsen, resenärer och företag som är beroende av godstrafiken. Ministern får gärna också ta hänsyn till det som har sagts av de halländska riksdagsledamöterna här i kammaren i dag.

Jag tror att det är av stor vikt att banan blir utbyggd så snart som möjligt. Alf Eriksson var inne på vikten av att det hela sker någorlunda samtidigt. Om en del blir väsentligt senare än någon annan del kommer nämligen de gjorda investeringarna inte att ge den snabba avkastning som vi har anledning att hoppas på.

Anf. 30 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! När regeringen kommer att fastställa planen i april månad kommer det att framgå att Väst kustbanan är ett högprioriterat projekt när det gäller järnvägsutbyggnaden.

Det kommer också att framgå att det som diskussionen nu har kommit att handla om, dvs. utbyggnaden genom Varberg, är en helt annan utbyggnad än det som fanns i den borgerliga regeringens fastställelse från 1994. Den kostade ungefär hälften av vad som är aktuellt just nu. Det gällde då att köra dubbelspåret rakt igenom staden på ett sätt som varken invånarna eller näringslivet i staden kunde tycka var något positivt.

Efter ordentliga diskussioner mellan myndigheten Banverket och länsstyrelsen, kommunen och även EU-kommissionen har man kommit fram till en lösning som innebär att kommunen kommer att kunna utvecklas och trafiken kommer att kunna utvecklas. Man kan kombinera pendeltågsintressena med en bra godstrafikmiljö.

Detta kostar litet mer pengar, och det innebär också att det blir en något senare utbyggnad. Men jag är övertygad om att alla som är berörda är mycket mer betjänta av det. Detta är en framtidsatsning som betyder väldigt mycket för den här regionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1997/98:152 om Post- och telestyrelsen

Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag tror att det här är en något obsolet diskussion.

Per Westerberg har frågat mig när jag avser att tillsätta en ny generaldirektör för Post- och telestyrelsen. Det är regeringen som tillsätter generaldirektörer, inte enskilda statsråd.

Post- och telestyrelsen har, som Per Westerberg mycket riktigt konstaterar, en central roll i det svenska samhället eftersom den är tillsynsmyndighet för viktiga kommunikationsformer som telefoni och postbefordran. Av denna anledning innebär tillsättningsförfarandet i detta fall, liksom alltid då det gäller kvalificerade tjänster som generaldirektörer för stora betydelsefulla myndigheter, en omfattande och tidskrävande urvalsprocess.

Regeringen har i avvaktan på att tillsättningsförfarandet kan avslutas och tjänsten tillsätts utsett direktören vid Post- och telestyrelsen Curt Andersson som vikarierande generaldirektör och chef för Post- och telestyrelsen fr.o.m. den 13 november 1997 och tills vidare, dock längst till dess att regeringen utser en ny generaldirektör och chef för myndigheten. Curt Andersson har mycket ingående kunskaper om myndighetens verksamhet, och han fullgör generaldirektörens uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Fru talman! I dag har regeringen utsett en ny generaldirektör.

Anf. 32 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Det är naturligtvis tillfredsställande att generaldirektörsbefattningen äntligen har tillsatts av regeringen. Men jag måste ändå uttrycka mitt missnöje med den ganska långa tidsutdräkten. Det var ju ingen hemlighet att den tidigare generaldirektören skulle avgå. Det stod ju klart redan föregående vår. Det har alltså dröjt ända in på vintern 1998 innan vi kunnat få en ordinarie generaldirektör utsedd av regeringen. Jag vet inte när han tillträder, men förhoppningsvis går det fort.

När myndigheter, företag eller andra organisationer står utan den högsta ledningen kommer det alltid att bli en del problem i organisationen. Den diskussion vi har haft kring Banverket visar ju med all önskvärd tydlighet på svårigheterna i beslutsprocessen och med rapporteringen och

den osäkerhet som rådde när Banverket stod utan generaldirektör under större delen av den kritiska perioden i den s.k. Hallandsåffären.

Post- och telestyrelsen är en utomordentligt viktig myndighet. Det råder ingen som helst tvekan om det. Den har att bevaka kanske en av de centralaste branscherna i Sverige, nämligen teleområdet. Där har vi en mycket snabb teknisk utveckling och en mycket snabb avreglering i hela vår omvärld. Det är viktigt att vi snabbt och effektivt kan följa den.

Jag tycker därför att det är bra att generaldirektörsbefattningen har blivit tillsatt, men jag tycker att det kunde ha gått fortare. Jag hoppas att det kommer att gå fortare framöver när det gäller andra centrala poster. Vi kan jämföra med vad som sker i näringslivet. Där ställer de kommersiella krafterna väldigt tydliga krav på snabba tillsättningar av de högsta cheferna. Jag hoppas att det blir samma utfall i regeringen när det gäller övriga tillsättningar som kan komma längre fram.

Anf. 33 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Detta blir litet underligt när det faktiskt är så att en generaldirektör är tillsatt. Men för att det inte skall råda några missförstånd vill jag ändå säga att det inte var så att det stod klart före sommaren att Jan Freese, den förre generaldirektören, skulle lämna sin befattning i förtid. Vi diskuterade den saken betydligt efter sommaren.

Det är naturligtvis av stort värde att man kan ha planerade övergångar mellan generaldirektörer. Jag delar den uppfattningen. De tillfällen då det inte har varit så och då det har varit bekymmersamt, har ju varit när vi har haft riktigt snabba lämnanden av olika skäl på generaldirektörsposter. Men det får ju inte leda till att man slarvar med en tillsättning av en ny generaldirektör. Man måste väga detta med att tillsätta snabbt mot att det måste få ta den tid som behövs. Det är ett grannlaga arbete.

Jag menar också att den ordning med en ställföreträdande generaldirektör som vi har – och det gällde Banverket och också PTS – gör att vi har en mycket bra ledning under en interimistisk period. Jag har det största förtroendet för hur det har skötts på Post- och telestyrelsen. Jag vill betona det.

Anf. 34 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag har ingen anledning att säga att det har varit några större problem på Post- och telestyrelsen. Det har blivit en förhållandevis snabb tillsättning, men den kunde ha varit snabbare. Enligt min uppfattning fanns mycket klara indikationer om ett byte på generaldirektörstjänsten redan föregående vår. När diskussionerna togs upp med departementet kan vi lämna därhän. Det har ändå varit en vakanstid som har varit mycket lång jämfört med vad som sker i de flesta privata företag.

Självfallet skall man inte slarva med tillsättningar av centrala myndighetschefer. Jag delar helt den uppfattningen. Men inom många företag och andra organisationer sköter man detta så att man har en långsiktig chefsförsörjning där man hela tiden jobbar med att ta fram alternativ för olika befattningar. Därför har man möjligheter att kunna få fram ersättare på tämligen kort tid. Jag efterlyser ett sådant arbete även inom regeringen och inom staten. Jag tror att det skulle ha förbättrat situationen och åtminstone mildrat en del av de konsekvenser som uppstod i Banverket. Jag

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

anser faktiskt att en del av problemen i Banverket berodde på brister i chefsställsättningen.

Anf. 35 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Visst skall vi ha en långsiktig chefsförsörjning och en långsiktig policy. Det är precis det som Regeringskansliet arbetar med. Det är ett arbete som går betydligt smidigare att fullgöra nu när vi har ett gemensamt regeringskansli. Där kan vi också gå över de olika sektorsgränserna på ett mer rationellt och effektivt sätt.

Men det är ändå ett stort pusselverk som skall till. Det är kanske inte riktigt samma sak att vara generaldirektör i en enrådgivningsmyndighet som att vara generaldirektör i ett verk med 30 000–40 000 personer. Dessutom har vi den typ av verk som Post- och telestyrelsen utgör som har ytterligare ett annat slags funktion. Det är inget homogent konsortium, om man nu skulle kunna kalla det så. Det är väldigt många olika slags arbetsuppgifter som man skall kunna leda i den här verksamheten inom den statliga sektorn.

Därför är det viktigt att man gör detta på ett omsorgsfullt sätt. Det skall ske effektivt och snabbt, men det skall också ske med den omsorg som ett sådant arbete kräver.

Anf. 36 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Under perioden med problemen vid Hallandsåsen var generaldirektörsposten i Banverket vakant 12 av 18 månader. Det innebar en mycket bristande rapportering till styrelsen. Det har verket självt rapporterat här i riksdagen. Det förekom i det närmaste ingen rapportering om Hallandsåsen. Jag säger detta som en parentes. Det uppstår problem med osäkerhet i organisationen när inte den högsta beslutsfattaren finns på plats och det endast finns en vikarie.

I den här korta debatten hade jag hoppats att kommunikationsministern klart skulle uttala att vi vill ha snabba tillsättningar – snabbare än vad som har varit. Jag tror att det är viktigt med en bra chefsförsörjning. Jag delar uppfattningen att det är bättre med ett regeringskansli än flera och att detta kan underlätta.

Jag kan inte se att skillnaden mellan verk och myndigheter är avgrundsstor, utan att man kan ha en långsiktig chefsförsörjning. Det skall inte behöva ta sex, åtta eller tolv månader att få fram en chef när det inte behöver göra det i de flesta andra kommersiella företag eller organisationer.

Anf. 37 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Återigen, fru talman! Det här handlar om myndigheter och verk som har mycket stora ansvarsområden både för att klara rättssäkerhet och för att klara den politiska verklighet som det innebär att vara chef för myndigheter som lyder under regering och riksdag. Det handlar också om att man numera tar mycket stort ekonomiskt ansvar.

Det handlar inte om att vem som helst kan gå in med någon veckas varsel. Det är ett jobb som behöver utföras på ett grannliga sätt. Självklart delar jag uppfattningen att det här skall ske snabbt. Jag är inte så säker på att det alltid sker på ett bättre sätt i det privata näringslivet. Jag

har mycket god erfarenhet av chefstillsättningar i den offentliga sektorn. Jag tycker att vi skall vara stolta över de chefer som vi har tillsatt i den offentliga sektorn.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.41 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Frågestund

Anf. 38 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas för riksdagens frågestund.

Vid dagens frågestund besvaras frågor av statsminister Göran Persson, justitieminister Laila Freivalds, socialminister Margot Wallström, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, kommunikationsminister Ines Uusmann, statsrådet Ylva Johansson och statsrådet Leif Pagrotsky. Statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Övriga statsråd besvarar frågor inom respektive ansvarsområde.

Vi har som våra gäster på åhörarläktaren i dag en dansk delegation under ledning av den danske talmannen Erling Olsen, som vi hälsar särskilt välkommen.

Jag lämnar ordet fritt för frågor.

Sysselsättningen

Anf. 39 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag vill återvända till en fråga som jag envist har ställt under en stor del av mandatperioden, nämligen vad regeringen tänker göra åt sysselsättningen. Jag hoppas att statsministern har ett bra svar på denna fråga den här gången.

Jag hörde statsministern i intervjuer kring nyår säga att det har varit en uttänkt strategi att ni först skall lösa ett antal ekonomiska problem och nu när ni anser att det är gjort kommer jobben att komma. Men AKU-mätningen, alltså Statistiska Centralbyråns mätning, som kom förra veckan visar ju att antalet jobb i januari minskade med 20 000. Arbetskraften har sammanlagt minskat med 89 000 på ett år. Det är ca 30 000 färre sysselsatta nu än när ni vann regeringsmakten 1994.

Vad kommer ni att komma med för förslag för att bryta denna utveckling?

Anf. 40 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är sant att Leijonborg och jag har diskuterat det här vid flera tillfällen. Det förvånar mig att inte folkpartisterna och Leijonborg tar till sig att vi hade ett litet besvärligt utgångsläge med det största underskottet i västvärlden, skyhöga räntor, en industri som hade tappat framtidstron och en massarbetslöshet som höll på att bita sig fast. Allt detta har vi vänt. Nu är Leijonborgs sista hopp att sysselsättningen inte skall öka, utan att det bara är den öppna arbetslösheten som skall falla, i stor utsträckning beroende på en omfattande utbildningssatsning.

Jag tror att vi nu har en sådan ekonomisk utveckling att vi den närmaste tiden kommer att se att inte bara den öppna arbetslösheten faller utan också att sysselsättningen ökar. Det mesta talar för detta, trots att folkpartisterna tycks ha fäst något slags förhoppning till att Asienkrisen skulle skada tillväxten i svensk ekonomi.

Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag bortser från denna orimliga anklagelse om att vi skulle önska att fler svenskar var arbetslösa för att det skulle gynna oss på något sätt. Det här är ju vårt lands allvarigaste problem, och det kan man inte partipolitiserar på det sätt som statsministern nu gör.

Det är riktigt att vi har talat om detta många gånger, men jag fattar inte det som statsministern säger. Jag fattar inte tankegången att de ekonomiska problem som vi har haft och fortfarande har på något sätt blir mindre av att färre arbetar, att det skulle vara en lösning att sysselsättningen sjunker. Det måste väl vara lättare att lösa problemet med budgetunderskott och andra problem om fler betalar skatt. Frågan kvarstår: Hur tänker ni lägga om er politik, nu när ni ser att jobben blir färre?

Anf. 42 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är just detta som är Leijonborgs poäng, att han kräver en omläggning av politiken. Det blir ingen omläggning av politiken. Den är långsiktig, och den skall vara uthållig. Först måste man röja upp i de jättelika underskotten; 240 miljarder kronor – störst i västvärlden. När Leijonborg säger att han inte förstår den politik som vi nu bedriver kan det ju vara en förklaring till att han medverkade till den situation som vi fick ärva. Därefter gäller det att få ned räntorna, få upp investeringarna och få fart på kompetensutvecklingen.

Vi ser ju i sysselsättningsstatistiken att den privata sektorn har växt mycket kraftigt. Vad som har fallit kraftigt är de offentliga jobben. Och jobben i kommuner och landsting betalas med skattepengar, inte med lånade pengar. Det är den anpassning som vi nu har gjort. Nu ser jag framför mig en uppgång i sysselsättningen och en fortsatt nedgång i den öppna arbetslösheten. Vi ser ingen anledning att lägga om politiken.

Anf. 43 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Min fråga rör Folkpartiets utgångspunkt i vikten av fler arbeten, något som vi säkert alla här i kammaren är överens om – folkpartister, socialdemokrater och vänsterpartister. Jag kan konstatera att det inte finns något alternativ på det liberala hållet till fler jobb. Det finns ingen ordnad budgetpolitik där. I det vill jag ge statsministern en poäng.

Men, statsministern, det budgetförslag som ni lade fram förra hösten sade att år 2000 skulle det komma 120 000 nya jobb. Det är en mycket hoppfull prognos. Men tror statsministern fortfarande att det kommer att vara 120 000 nya jobb år 2000? Står sig denna prognos, eller behöver man göra något extra för att få prognosen att slå in?

Anf. 44 TALMANNEN:

Jag vill erinra om att det här är en frågestund riktad till regeringen, inte en debatt mellan partier i kammaren.

Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Just det. Annars skulle jag ha passat på tillfället att säga att jag självfallet inte menar att Folkpartiet vill ha en högre arbetslöshet.

Men till Bäckström skall jag säga att jag inte i dag är beredd att revidera några prognoser. Vi är just nu mitt uppe i arbetet inför vårbudgeten. Vad vi har avvaktat och försökt att bedöma är hur svensk ekonomi har påverkats av Asienkrisen. De enorma, dystra förutsägelser som har levererats från ett och annat håll ser ju inte ut att inträffa, och det gör oss säkrare i vår framtidsbedömning.

Jag har gott hopp om att vi kan redovisa en politik, där vi når målet 4 % öppen arbetslöshet år 2000. Därefter är det dags att gå vidare och formulera nya och ännu mer ambitiösa mål.

Anf. 46 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Frågan en gång till: Finns det inte skäl att revidera prognosen, när vi vet att det kommer till 20 000 nya jobb i år, förhoppningsvis, men att vi förlorade 40 000 jobb förra året? Prognosen om 120 000 nya jobb gäller från år 1994 till år 2000. Vi har inte ens något plus än så länge. Är det verkligen realistiskt att tro att vi med given politik får 120 000 nya jobb på två år? Är det verkligen sannolikt, statsministern? Ja, det kanske blir sannolikt om man gör litet extra och följer beslutet att sätta jobben före allt annat. Det vill väl statsministern, eller hur? Behövs det inte extra åtgärder för att få 120 000 nya jobb? Det tror jag. Vad tror statsministern?

Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vad statsministern tror är kanske min ensak, men vad jag tycker i den här frågan är att vi gör en rimligt avvägd ansträngning. Jag ser ju att fallet i den offentliga sektorn blev större än vad vi trodde. De enorma underskott som vi tog över har ju resulterat i en neddragning i kommuner och landsting som har gått väldigt långt och väldigt fort. I den privata sektorn växer ju jobben. Det är i och för sig en bra omstrukturering av svensk ekonomi, men fallet har varit för stort i den offentliga sektorn. Därför tillför vi ju, som Lars Bäckström vet, nya resurser – 16 miljarder kronor. Det ger ordentliga jobb i skolan, vården och omsorgen. När detta är fullt invägt, dessutom i relation till en god ekonomisk utveckling, tror jag, som jag sade förut – här får jag då säga att jag *tror* – att vi nog når arbetslöshetsmålet 4 % öppet arbetslösa under år 2000. Sedan är det dags, som jag sade förut, att formulera ett mer ambitiöst mål. Det kan gälla både öppen arbetslöshet och sysselsättning.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 48 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det sker mycket ute i kommunerna i landet som ligger människor väldigt nära. Skola och omsorg är typiska exempel på det. Det sker också en del tråkiga saker i kommunal verksamhet, som vi har kunnat läsa om den allra senaste tiden.

Det som är ett problem är att det med dagens valsysteem är svårt för medborgarna att ge uttryck för en värdering av en kommunal verksamhet på grund av att vi har gemensamma valdagar.

Jag tycker att det är tid att ändra på detta. Min fråga till statsministern är om han vill medverka till att vi får en ordning i Sverige som innebär att vi har skilda dagar för val till riksdagen respektive till kommunerna.

Anf. 49 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är en grundlagsfråga. Jag känner mig ansvarig för den.

Det pågår inget arbete när det gäller att överväga ändring av våra valdagar. Den bedömning som partierna gemensamt hittills har gjort är att detta är det bästa systemet. Jag har inte för avsikt att ta något initiativ i frågan.

Anf. 50 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det är möjligt att det är en grundlagsfråga, men det är också en politisk fråga. Man kan värdera medborgarnas möjlighet att ta del i det demokratiska systemet på sina egna villkor.

Det är väl uppenbart att värderingen av den kommunala verksamheten i dag något faller i skuggan av ett rikspolitiskt skeende. Jag tror, fru talman, att medborgarna vill kunna värdera både positiva händelseförlopp och en del tråkiga händelseförlopp genom ett agerande i separata kommunala val.

Är det regeringens uppfattning att frågan är död, borta och begraven, så kan jag bara säga att det är tråkigt. Den frågan borde vara vaken.

Anf. 51 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Även om jag är ansvarig för grundlagsfrågor är jag samtidigt politiker.

Denna fråga har naturligtvis väldigt viktiga politiska dimensioner. En av de erfarenheter vi har gjort i Sverige är att det faktum att vi har gemensam valdag är ett av skälen till att vi har ett så högt valdeltagande. Det är inte många länder som kan skryta med ett så högt valdeltagande som vi har. Jag tror att det bl.a. beror på att människor på valdagen går ut och lägger sin röst både när det gäller vad de tycker om rikspolitiken och om den lokala politiken. De väljer sina partier utefter de bedömningar de gör.

Jag tror att det vore illa om vi splittrade den samling som finns kring en valdag och inte gav människor möjlighet att på detta vis uttrycka sin åsikt om politiken både på riksplanet och det lokala planet samtidigt.

Anf. 52 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Vi har inte gemensam valdag, justitieministern. Valet till EU-parlamentet sker vid en annan tidpunkt än de andra valen. Är det inte skäl att göra finmaskigheten bättre också åt det andra hållet?

Anf. 53 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att EU-parlamentsvalen sker vid en annan tidpunkt. Det beror på att vi inte har kunnat bestämma vilken dag valet skall ske. Vi får acceptera att det sker vid en annan tidpunkt.

Jag kan inte se att det faktum att vi numera har två valdagar är ett bra argument för att vi skall ha tre valdagar. Då är det väl bra att vi håller fast vid att vi åtminstone har gemensam valdag för kommunalvalet och riksdagsvalet.

Anf. 54 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Lennart Daléus tog upp en mycket viktig fråga för den svenska demokratin. Kan vi öka tydligheten och genomskinligheten för väljarna – och framför allt möjligheten att utkräva ansvar?

Justitieministern har anfört traditionella socialdemokratiska argument emot detta. Det är jag inte så förvånad över. Vad jag är mer förvånad över är att hon försöker tala om för kammaren att det finns en bred samling omkring hennes ståndpunkt. Mig veterligen är flertalet partier i denna kammare emot den ståndpunkt som regeringen för fram. Om man skulle fråga partierna skulle man få veta att alla utom två har uppfattningen att vi borde gå ifrån det systemet.

Justitieministern får fortsätta att hävda sin ståndpunkt, vilket är tråkigt, men hon kan däremot inte inbilla kammaren och svenska folket att ett flertal partier står bakom hennes ståndpunkt. Flertalet partier vill ha en ordning där det blir lättare att utkräva ansvar.

Anf. 55 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det sakliga skälet till att vi ogillar tanken på att dela på valen är att det skulle leda till att kommunalvalet inte skulle vara det lokala val som det faktiskt är i dag, då man diskuterar de lokala frågorna. Det skulle vara att göra rikspolitiken också till en lokal fråga. Det skulle den lokala demokratin förlora på.

Dessutom vill jag säga till Bo Könberg att vi anser är det som viktigt att hålla fast vid de överenskommelser som vi har träffat. När vi hade överläggningar om grundlagarna gjordes det kompromisser. Det var ett givande och ett tagande. Vi blev eniga. Socialdemokraterna tänker hålla fast vid den överenskommelse som då träffades.

Anf. 56 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag är ledsen, men jag måste säga att justitieministern fortsätter att vilseleda kammaren och svenska folket. Det finns ingen sådan uppgörelse. Man är inte överens om att bibehålla detta system. Det gjordes en uppgörelse under överläggningarna om hur det skall vara under kommande år. Partierna sade uttryckligen till varandra, bl.a. på Socialdemokraternas förslag, att man förstås är oförhindrad att driva sin uppfattning i sakfrågorna i framtiden.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 57 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag kan inte se att det är något vilseledande i att upplysa kammaren och Bo Könberg om att vi har en överenskommelse, att den är en kompromiss och att Socialdemokraterna står fast vid den.

Anf. 58 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag måste säga att jag är väldigt glad att höra att alltför partier faller ifrån den uppgörelse som justitieministern talar om. Det kanske finns en bredare samsyn kring åsikten att vi behöver stärka också den kommunala demokratin i Sverige. Skulle inte det vara ett skäl att tillsätta en ny parlamentarisk utredning och få i gång en förändring i den svenska författningen? Det skulle gälla skilda valdagar, men man skulle också kunna ta upp flera andra viktiga frågor som har diskuterats den senaste tiden.

Anf. 59 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Som jag tidigare sade tror jag att den lokala demokratin vinner på att den uppmärksammas på valdagen och på att den är en mycket viktig del av den valrörelse som föregår valen. Om vi skiljer på riksdagsvalet och det kommunala valet är jag övertygad om att de lokala frågorna kommer att förlora. Det är min övertygelse att det är på det viset. Mot den bakgrunden har jag inte för avsikt att ta något initiativ i den riktningen.

Sysselsättningen i den elintensiva industrin

Anf. 60 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Tidningen Affärsvärlden skrev för några dagar sedan att vi nu förmodligen har de lägsta siffrorna för sysselsättning i modern tid. Samtidigt kunde vi i Dagens Nyheter i morse läsa att sju socialdemokratiska kommunalråd fruktar för sysselsättningen i den elintensiva industrin beroende på den höga elskatten.

Anser regeringen att en hög elskatt är förenlig med ambitionen att klara sysselsättningen i Sverige?

Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Man får komma ihåg varför produktionsskatten på el infördes. Ett av skälen var att vi ville sanera de offentliga finanserna. Det räddade, Per Westerberg, åtskilliga småföretag från konkurs, vilket var vanligt under den tidigare perioden.

Produktionsskatten på el infördes dessutom som ett bidrag till betalningen av medlemsavgiften till EU. Den nya regeringen ville inte fortsätta den gamla regeringens politik och låna till utgifterna. Vi var tvungna att hitta skatteobjekt.

När det väl nu är gjort – vi är inne i EU, betalar för oss och lånar inte längre pengar – tittar vi på möjligheterna att reducera produktionsskatten. Vi har redan gjort så och är beredda att gå vidare i den riktningen. Men vi gör det inte med hjälp av lånade pengar.

Anf. 62 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Vi skall naturligtvis inte låna pengar om det är möjligt att låta bli. Vi skall tvärtom skapa pengar.

Elskatten hotar sysselsättningen i den elintensiva industrin. Den är en stor del av den svenska industriella basen. Kan jag tolka statsministerns svar som att han är beredd att ta bort denna överbeskattning av elen, som hotar sysselsättningen?

Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det har redan framgått av våra propositioner att vi ser över denna skatt. Det sker också i dialog med industrin.

Det är som alltid lättare att lova att sänka en skatt än att hitta nya in-
täktskällor eller ha kraften att skära bort utgifter i statens kaka. Vi tänker ta ansvaret för ekonomin. När vi nu reducerar eller omfördelar skatterna skall det ske utan att vi återigen sätter oss i ett låneberoende.

Jag är glad att Per Westerberg säger att man inte skall låna pengar till offentliga utgifter. Det är en något senkommen insikt, men desto bättre!

Anf. 64 TALMANNEN:

Jag har fått ytterligare tre begäran om ordet från samma parti. Jag vill då säga att jag på förekommen anledning har meddelat andra partiers företrädare att vi bör vara sparsamma med följdfrågor från samma parti när det är väldigt många som vill fråga i kammaren. Jag tänker ta upp det här till diskussion med gruppledarna vid vår nästa överläggning.

Nu går vi vidare till nästa fråga.

Bristen på arbetskraft inom vård och omsorg

Anf. 65 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern, som egentligen är en tvärtomfråga jämfört med den som Lars Leijonborg ställde när han frågade om den höga arbetslösheten och vad regeringen tänkte göra. Min fråga gäller bristen på arbetskraft inom vård och omsorg.

Vi ser i stort sett dagligen larmrapporter om att man inom vård, omsorg och skola inte har tillräckligt med personal och om att den personal som finns går på knäna. Många säger att de egentligen inte önskar något annat än att få byta jobb, eftersom de helt enkelt är utslitna. Detta till trots gör de ett enormt arbete.

Jag får inte detta att gå ihop. Även arbetslösheten betalas ju med skattepengar. Vore det då inte bättre att i stället använda personal inom vård och omsorg?

Anf. 66 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en viktig fråga som Marianne Samuelsson tar upp och som jag tror att vi har diskuterat förut i kammaren. Regeringens hållning är att vi vill utöka verksamheterna i vården, skolan och omsorgen med fler anställda. Vi har satt av 16 miljarder kronor de kommande åren just för att kunna gå i den riktningen. Om det inte räcker, om det visar sig otillräckligt för att ha en anständig kvalitet, då får vi ta till mer.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Marianne Samuelsson tar också upp en annan dimension av frågan, som jag själv faktiskt är litet bekymrad över. Det gäller situationen på andra sidan sekelskiftet när det gäller personalförsörjningen till vården, skolan och omsorgen. Våldigt många, framför allt kvinnor, har under de senaste åren gjort en fantastisk arbetsinsats under svåra omständigheter i vården. Många av dem kommer att gå i pension och lämna sitt yrke, och då måste vi ha nya som vill träda till i stället. Vi bör i tid, från regeringens sida tillsammans med landsting och kommuner, uppmärksamma behovet av en långsiktig personalförsörjning för den gemensamma sektorn. Det är oerhört viktigt att det sker nu och att sådana initiativ tas snart.

Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag håller helt med statsministern om att det är oerhört viktigt att vi tittar över resursbehovet i framtiden, men nu gäller det resursbehovet i dag.

Jag har många gånger här i kammaren hört talas om de 4 miljarder som skulle innebära att kommuner och landsting får ökade resurser, men när jag är ute och talar med personal och ansvariga inom vård, omsorg och skola visar det sig att de ännu inte sett till de där 4 miljarderna. De har inte sett några personaltillskott. Snarare är det så att man på flera områden skall dra ned ytterligare på personalen. Hur står det i relation till de 100 miljarder som man beräknar att arbetslösheten kostar samhället att man tillskjuter 4 miljarder utan att man ännu har lyckats få någon personal till vård och omsorg?

Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Bilden är något splittrad. Jag tror att man här skall luta sig mot vad såväl kommunförbund som landstingsförbund sade i sina prognoser för såväl vårdsektorn som skolan strax före jul. De pekar på att botten är nådd och att det vänder. Fortfarande finns det vissa kommuner och landsting som inte är i det läget, och dem följer vi mycket nära.

Just det faktum att vissa människor går arbetslösa och skulle vilja göra en insats och att vi samtidigt ser behoven, inte minst i vården, har gjort att vi har skapat möjligheten till resursarbeten. Hittills har drygt tre och ett halvt tusen personer på så sätt bytt a-kassan mot ett jobb i vården eller i skolan. Vi ser gärna att detta utvecklas ytterligare, och för det finns mer resurser. Det är bara att uppmuntra kommuner och landsting och uppmana enskilda att ta till sig av denna nya möjlighet. I så fall är det helt i linje med vad Marianne Samuelsson önskar.

Anf. 69 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Att det behövs mer resurser är inte riktigt detsamma som att man efter det att man har fått sparken kan få gå in som resursarbetare. Det hade varit betydligt enklare och bättre att tillskjuta pengarna direkt till kommunerna och att dessa personer hade fått behålla sina tjänster, som de är kompetenta för, inom kommun och landsting. Som det nu fungerar innebär det faktiskt att dessa personer går in och gör samma jobb mot lägre betalning och inte ens med kortare arbetstid. Jag tycker att det är fruktansvärt orättvist mot en grupp med väldigt många kvinnor och

med löner som fortfarande är betydligt lägre än lönerna inom fallskärmsbranschen, där herrarna agerar.

Prot. 1997/98:66
12 februari

Anf. 70 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Fallskärmsbranschen kan vi vara överens om att kritisera. Däremot är det Marianne Samuelsson säger om att lönerna vid resursarbete är lägre fel. Det är 90 % av lönen och 90 % av arbetstiden. Dessutom finns en möjlighet att ta korta vikariat, vilket är bra för den enskilde och bra för verksamheten. Det här är en utomordentlig åtgärd, och jag förväntar mig att den utnyttjas. Jag möter från olika delar av landet precis samma kritik som den Marianne Samuelsson för fram. Fast kritik kanske är fel ord. Det handlar mer om frustration, frustration över att människor är arbetslösa samtidigt som behoven liksom resurserna finns. Nu har vi öppnat denna möjlighet, och jag hoppas verkligen att vi alla hjälps åt att se till att den också utnyttjas och att den inte beskrivs som ett sätt för personalen att komma tillbaka till en lägre lön, för då passar sig naturligtvis folk för det hela.

*Fel! Okänt
växelargument.*

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Anf. 71 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Margareta Winberg. Det är illa att sysselsättningen i januari i år har sjunkit i jämförelse med sysselsättningen i januari förra året. Jag tänkte ta upp ett växande problem i samband med konkurrenssnedvridningen på grund av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Jag läste i tidningen att skattemyndigheten har ett specialkommando i Skåne. Man konstaterar där att det stora problemet inte är den svarta arbetskraften utan de gratisjobbare som placeras ut av olika myndigheter. Man säger: Vilken livsmedelshandel kan konkurrera med en butik som kan hålla öppet 18 timmar om dygnet sju dagar i veckan, eftersom man har fem-sju personer i gratis arbetskraft från myndigheten?

Vad säger arbetsmarknadsministern om det?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Tack för frågan! Den är angelägen, och det är därför bra att jag återigen får redovisa detta. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall inte användas på det felaktiga sätt som tyvärr en del arbetsgivare gör. Arbetsmarknadspolitiken är till för de arbetslösa, inte för arbetsgivarna. Den är till för att man skall få träna, få praktik, osv. Med den enormt höga arbetslöshet som vi har haft under 90-talet händer det naturligtvis att saker som inte var avsedda slinker igenom. Det beror på att våra arbetsförmedlingar har en mycket stor belastning, var och en för sig, med alltför många arbetslösa.

Vi har tagit ned antalet, vi har tagit ned volymen. Inom parentes kan jag säga att detta inte är något nytt fenomen. Det har aldrig funnits så många i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som under regeringen Bildt – 263 000 i april 1994. I dag är målet 182 000. Vi har alltså kraftigt skurit ned volymen. Fackens möjlighet att agera har också stärkts, och AMS rutiner har förbättrats. Jag hoppas att vi skall slippa se det som jag precis

***Fel! Okänt
växelargument.***

som Isa Halvarsson inte tycker om, nämligen att arbetslösa utnyttjas som billig arbetskraft.

Anf. 73 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Det finns också kommuner som arbetar på det viset. Hemma i Värmland, i Forshaga, konkurrerades en bagare ut av ett ALU-café, som kunde hålla halva priset.

Måste man inte gå över till mer generella åtgärder för att en massa företag inte skall konkurreras ut?

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag förstår inte riktigt vad Isa Halvarsson menar med "generella åtgärder". Vad vi gör nu är att ta ned antalet. Det kan vi göra i och med att konjunkturen nu är bättre. När en konjunktur står still, som den gjorde i april 1994, är man tvingad att ha en väldigt stor volym, dvs. att ha väldigt många i åtgärder.

Nu är situationen en annan. Nu går det bättre för Sverige. Konjunkturen går upp. Då kan vi också ta ned volymen så att fler kan gå ut i de alltfler lediga jobb vi nu ser komma.

Jag har också tidigare sagt i den här kammaren, och jag kan upprepa det, att vi planerar att i vårpropositionen minska floran av åtgärder så att det här blir lättare, mera genomträngligt och synligt.

Anf. 75 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Det är ju väldigt bra. Men vad jag menar är att när sysselsättningen nu går ned gäller det att vi skapar möjligheter för de många människor som utbildar sig att verkligen få ett jobb när de kommer ut.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar den uppfattningen. Den kanske allra viktigaste åtgärden därvidlag är att ha en ekonomi i balans och en ränta som gör att det blir intressant att investera. Det har den här regeringen lyckats åstadkomma.

Narkotikaproblemet

Anf. 77 SIGRID BOLKÉUS (s):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Margot Wallström.

Narkotikaproblemet har under senare år förvärrats, både vad det gäller art och omfattning. Mängden narkotikabeslag har ökat. Det jag tycker är mest alarmerande är att inställningen framför allt bland de unga har blivit alltmer liberal.

Min fråga är om socialministern avser att ta några ytterligare initiativ när det gäller narkotikaproblemet.

Anf. 78 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Svaret är ja. Vi jobbar just nu med direktiv till en narkotikaberedning, eller om vi nu skall kalla det kommission. Man fick ju vara tidigt ute för att lägga beslag på det uttrycket, och det finns många

kommissioner. De viktigaste uppgifterna för den här narkotikaberedningen, eller kommissionen, skall vara fem:

1. att föreslå åtgärder för att förstärka och effektivisera det förebyggande arbetet och rehabiliteringen av missbrukare,
2. att effektivisera rättsväsendets arbetsmetoder,
3. att öka kunskapen och analysera narkotikautvecklingen internationellt och nationellt,
4. att se över lagstiftningen och se om den behöver förstärkas,
5. att utveckla strategier för information och opinionsbildning.

Jag tror att det handlar om en mycket bred mobilisering av hela samhället mot det ökade narkotikamissbruket. Det är till det vi skall ta hjälp av den här beredningen. Men jag tror också att vi behöver vara tydligare från politiskt håll när det gäller den här frågan.

Produktionsskatten på el

Anf. 79 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Jag vänder mig till arbetsmarknadsministern. Frågan gäller den nya elskatten och de problem som uppstår med ytterligare fördyringar för en redan hårt utsatt bransch, nämligen de elintensiva företagen. Jag representerar ju Värmland, och jag måste säga att oron där är särskilt påtaglig. I en artikel om detta i Dagens Nyheter i dag framträder, bland sju socialdemokratiska kommunalråd, också kommunstyrelseordföranden i Hammarö kommun, Leif Bergman.

Jag skulle vilja fråga: Hur kommer regeringen att agera fortsättningsvis när halva den svenska elproduktionen kommer att äventyras? Hur blir det med sysselsättningen? Hur många jobb kommer energiuppgörelsen att resultera i – eller vilket minustal?

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Den frågan har statsministern besvarat tidigare i denna frågestund. Jag föreslår att Göthe Knutson läser protokollet, så kan det bli utrymme för andra frågor.

Anf. 81 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Jag tycker att det borde finnas litet mer ödmjukhet från ett statsråds sida, särskilt ett statsråd som har haft glädjen att umgås med värmlänningar, bland vilka oron är stor. Men jag kommer att ta med mig det här hem. Jag konstaterar att något svar från arbetsmarknadsministern fanns inte.

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Regeringen är en. Vi tycker likadant – i den här frågan också. Därför föreslår jag, för att vi skall vinna tid för andra frågor, att Göthe Knutson läser protokollet. Statsministern har svarat.

Anf. 83 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Jag konstaterar att det här kommer att gå ut till den värmländska befolkningen och folket i övrigt.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 84 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag skall be att få rikta en fråga till statsministern.

EU-kommissionen förbereder en försöksverksamhet med sänkt moms på arbetsintensiva tjänster riktade till hushållssektorn i syfte att skapa nya jobb. Ministerrådet är inne på att försöksverksamheten skall kunna starta i vissa medlemsländer. De medlemsländer som vill pröva den här vägen till nya jobb skall anmäla sitt intresse före den 1 mars. Det är 14 dagar kvar dit.

Min fråga är: Kommer regeringen att anmäla ett svenskt intresse för att pröva detta?

Anf. 85 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det här är ett arv från det toppmöte om sysselsättningen som på svenskt initiativ hölls i Luxemburg för några månader sedan.

Vi har i EU problemet att antalet momssatser är begränsat till tre, och dessa tre är så att säga upptagna. Skulle man med hjälp av skatteinstrumentet försöka stimulera ytterligare någon näringsgren får vi ett sådant problem inom EU. Det finns uppenbarligen en vilja inom EU att försöka hitta en sådan teknisk lösning att man öppnar för en lägre beskattning av det här slaget.

Inom det svenska regeringskansliet för vi just nu en debatt där vi är öppna för att ansöka om en sådan här möjlighet. Frågan är ännu inte avgjord, men vi är definitivt inte motståndare till idén – om det går att visa att vi inte därmed orsakar problem för statsfinanserna.

Anf. 86 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Vi kan i dag läsa i Göteborgs-Posten att skattemyndigheten där har gjort en ordentlig genomgång av städbolag. Man kan konstatera att ungefär hälften av 50 företag kommer att bli anmälda därför att de har använt svart arbetskraft, bl.a. utnyttjat flyktingar för i storleksordningen 15 kr i timmen.

Min fråga är – och detta är anknytningen till föregående fråga: Kan statsministern se att det finns en koppling mellan de höga kostnaderna för lönerna i Sverige och den svarta sektor som vi möter allt oftare i Sverige?

Anf. 87 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det *kan* finnas en sådan koppling, men det är ett olyckligt exempel som Holger Gustafsson väljer. Om man pratar om 15 kr i timmen handlar det naturligtvis inte om att kringgå en momssats på 12 % eller 25 %. Då handlar det faktiskt om att inte bara bedriva svartarbete utan också grovt missutnyttja enskilda individer. Den typen avandel kommer vi aldrig åt genom att justera några skattesatser.

Vi vet från ett försök i Kungälv att hushållens betalningsvillighet för tjänster i hemmet ligger någonstans i storleksordningen 60–70 kr i timmen. Med anständiga löner till dem som städar eller gör andra hushållsin-satser är subventionen i så fall väsentligt högre än vad som åstadkoms med en förändrad momssats. Problemet är alltså svårare och större och inte lika enkelt som Holger Gustafsson antyder.

Anf. 88 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för svaret. Jag är glad för det svar som gavs. Mitt syfte var inte att lösa de 15 kronorna. Jag ville bara visa hur hänsynslös den här marknaden är och hur viktigt det är att man angriper den på olika sätt. Detta kanske kan vara *ett* sätt att öppna för en större, vitare marknad med något lägre kostnader.

Anf. 89 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! I den ambitionen möts Holger Gustafsson och jag: att faktiskt se till att arbetsmarknaden växer och att människor behandlas på ett rimligt och anständigt sätt. Då är det naturligtvis en mycket större fråga än att enbart diskutera momssatser.

Anf. 90 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag hade egentligen tänkt ställa en fråga till arbetsmarknadsministern, men den berör precis det som Holger Gustafsson nu tog upp. Det gäller ett konkret exempel. Vi vet ju att det finns begränsningar i kommunernas möjlighet att erbjuda hemtjänst till pensionärer, t.ex. att personalen inte får städa eller laga mat. Samtidigt vet vi att de här behoven finns.

Arbetsmarknadsministern avsatte pengar till projekt för att förstärka kvinnors arbetsmarknad, bl.a. i kooperativ form. Då växte ett antal projekt fram just för att erbjuda sådana här tjänster till gamla människor. Där finns problemet att de är momsbelagda. Om människor försöker att komma in på den här marknaden, som tidigare kanske har varit kommunal, har man alltså högre kostnader än kommunen har. Det är verkligen en sådan fråga som är av samma typ som den som Holger Gustafsson ställde.

Vad tänker sig statsministern kunna göra för att vi skall få en privat marknad också inom det här området?

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det här projektet pågår ju, det vet Marianne Andersson mycket väl, eftersom det är centerkvinnorna som har fått pengar till det. Jag ser fram emot ett resultat för att vi därefter skall kunna se om det går att undanröja de eventuella hinder som finns.

Anf. 92 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag känner till en del projekt ganska nära min hemort. Bl.a. i Herrljunga är det ett projekt på gång. Man möter just den här typen av problem. Det finns ett stort intresse, och behoven är stora. Sedan finns problemet med kostnaderna.

Det är viktigt att man försöker göra någonting ganska snabbt, så att de här projekten, som är mycket vällovliga, som vi behöver och som ger arbete, inte rinner ut i sanden och det inte blir så många arbetstillfällen. Samtidigt lämnas gamla människor på något sätt åt sitt öde, vilket vi ju inte vill skall ske. Gamla människor behöver faktiskt också hjälp med städning och matlagning om de vårdas hemma med hemsjukvård eller annat.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag skulle vilja ha ett besked om snabbare åtgärder för att lösa den här problematiken.

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag är ledsn, men det blir nog inget klarare besked om snabba åtgärder. De här projekten pågår. Det är ju så med projekt att vi delar ut pengar till dem och sedan skall de utvärderas. Därefter kommer en eventuell förändring.

Låt oss tillsammans försöka att snabba på projekten, så att vi kan utvärdera dem och se vad som sedan går att göra.

Anf. 94 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Det är momsreglerna som är problemet. Kommer den svenska regeringen att verka för att EU:s momsregler mjukas upp så att reducerad moms på tjänster tillåts? Det är denna frågan gäller egentligen. Visst kommer regeringen att göra så, eller hur?

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Återigen: Det var denna fråga som statsministern för en kort stund sedan svarade på, och han svarade på ett försiktigt positivt sätt.

Anf. 96 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Ibland känns det ganska hopplöst. Det här är en fråga som vi nu har stött och blött i fem år. 1993 lades det fram konkreta förslag till hur man skulle kunna öppna för hushållstjänster genom bl.a. sänkt moms och genom att ta bort skattedelen på arbetsgivaravgiften. Sedan lades locket på. Man kallade det pigdebatt, och tankeverksamheten har inte fått fungera så att man har kunnat samla sig till ett nytt förslag.

Nu skall vi vänta ytterligare. Vi skall inte snabba upp den här frågan. Skall vi vänta ytterligare fem år innan vi kan erbjuda många nya jobb och hjälpa pensionärer och överbelastade barnfamiljer att få en litet dragligare tillvaro?

Anf. 97 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag är litet förvånad över frågan. Om den var så angelägen varför genomförde inte den borgerliga regeringen detta när ni hade chansen? Det är min första kommentar.

Den andra är att det vi har gjort under vår regeringstid är att ta initiativ till ett antal försök och projekt. Det projekt som redovisades av statsministern finns i Kungälv. Det är strax slutfört och skall utvärderas. Det finns ett annat i Jämtland.

Skillnaden mellan de här två projekten är att det i Kungälv är starkt subventionerat. Där betalar man 62:50 kr i timmen. Det som kommer att drivas i Jämtland i form av ett arbetscentrum kommer inte att vara subventionerat. Där skall man betala vad det kostar, och då kostar det 200 kr i timmen. Det är det kommersiella priset.

Det visar också i ett nötskal problemet. Det gäller skillnaden mellan vad de många människorna är villiga att betala, 62:50 kr, och vad det kommersiella priset ligger på, nämligen 200 kr. Det är den skillnaden

som på något vis skall täckas av pengar från någonstans. För dagen har vi inte de pengarna.

Prot. 1997/98:66
12 februari

Boendekostnaderna

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 98 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Man kan efter undersökningar som har gjorts konstatera att boendekostnaderna här är bland de högsta i Europa. Det finns framför allt många ungdomar och många ensamstående som över huvud taget inte har möjlighet att efterfråga en nyproducerad lägenhet. Under den stund på jorden som både statsministern och jag har levt har boendet och en bostad till rimlig kostnad varit en av de viktigaste frågorna.

Min fråga till statsministern är: Vilken är statsministerns syn på en social bostadspolitik utifrån rätten att bo som en del av välfärdspolitiken i Sverige?

Anf. 99 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är inte bara under vår tid på jorden som detta har varit stort, Lennart Nilsson. Det var kanske rent av så litet dessförinnan, men inte så mycket dessförinnan, och det kommer förhoppningsvis att vara så också efter oss. Då hoppas jag att vi lever länge.

Jag anser att en god bostad åt alla naturligtvis är ett helt bärande inslag i ett välfärdssamhälle. Den bostadspolitik som Lennart Nilsson och jag har deltagit i utformningen av har utgått från värderingen att bostaden är en social rättighet. Bostaden är ingen handelsvara.

Nu har vi djupa problem i spåren av den ekonomiska krisen, som yppar sig för många bostadsrättsföreningar. Dem måste vi lösa på något sätt för en del allmännyttiga bostadsföretag och för de årgångar som byggdes mellan 1989 och 1992. Det är akuta problem, och de måste klaras av.

Sedan sitter vi också med den principiella frågan om neutraliteten i boendekostnaderna mellan olika upplåtelseformer. Där vill jag principiellt göra klart att vi inte på något sätt har uppfattningen att vi skall överge målsättningen om neutralitet mellan olika upplåtelseformer. Det är självklart. Bostadspolitiken som ett socialt viktigt politiskt område ligger fast. Vi skall också lösa våra ekonomiska problem. Det kommer en proposition till riksdagen om några månader.

Anf. 100 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Jag är glad för det som statsministern för fram. På grund av den ekonomiska situationen handlar det naturligtvis om prioritering och annat, men kan jag tolka svaret som att en socialdemokratisk regerings visioner handlar om att man skall driva frågan om neutralitet och en god bostad till en rimlig kostnad?

Anf. 101 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Svaret är ja. Grunderna för politiken ligger fast. Lennart Nilsson kan detta bättre än någon annan i kammaren och vet varifrån vi startade. Vi hade räntor som låg på 13 %, 14 % och 15 %. Då var naturligtvis all bostadspolitik egentligen koncentrerad till att få ned räntorna. Nu är vi där.

Nu har vi också en begynnande uppgång i bostadsbyggandet. Men vi har fortfarande en del svåra problem sedan krisåren i början av 90-talet. Det gäller vissa bostadsrättsföreningar, vissa allmännyttiga bostadsföretag och de s.k. krisårgångarna. Det skall klaras ut, därför att det handlar om rättstrygghet och rättssäkerhet för de människor som bor i de fastigheterna. Dem skall vi inte överge.

Därefter är det klart att det handlar om en långsiktig principiell diskussion om åtgärder för att underbygga dessa principer i faktisk handling. Det kommer vi tillbaka till.

Vägavgifter

Anf. 102 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern. Under en storm av protester från en populistisk högeropposition har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Göteborg drivit igenom att vi göteborgare genom någon sorts avgifter på bilismen skall vara med och betala våra egna trafikinvesteringar. I Stockholm har den här populistiska högern tydligen varit så stark att det inte har gått att få ett motsvarande beslut här. Här begär man i stället att vi skattebetalare skall pumpa in ytterligare ett antal miljarder i de stockholmska trafikinvesteringarna.

Jag vill fråga så här: Hur skall vi göteborgare kunna stå emot den här högerpropagandan mot vägavgifter om regeringen är beredd att släppa till ytterligare miljarder till motorlederna i Stockholm?

Anf. 103 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Det är oerhört väsentligt att komma ihåg vad gäller en uppgörelse om en steg-för-steg-lösning med Stockholmsregionen att en sådan inte skall drabba någon annan del av landet. Specifikt vad gäller Göteborg: Det pågår samtal mellan tjänstemän på Kommunikationsdepartementet – ledda av min statssekreterare – och kommunledningen i Göteborg för att finna en bra lösning som kommer att upplevas som rättvis för Göteborgsregionen.

Anf. 104 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag har hört statsministern väldigt säga att man inte skall låna pengar. Naturskyddsföreningen talar om att det är fråga om ytterligare 8 miljarder, i storleksordning lika mycket som kommuner och lands-ting totalt fick sig tillskjutet för vård, skola och omsorg.

Det är självklart att detta kommer att gå ut över andra projekt. Ni kommer att tvingas att prioritera. Det är fullständigt orimligt att pumpa in ytterligare pengar i de stockholmska motorlederna. De är dessutom en fara för miljön.

Anf. 105 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Det är något helt annat att låna pengar till långsiktiga investeringar i vägar och järnvägar än att låna pengar till verksamhet. Vi har alltid lånat till investeringar och kommer att göra det. Det är ett bra sätt att kunna göra de investeringar som behövs för 30–100 år framåt.

Detta är också en period där det behövs sysselsättning. Det är inget nytt, och det är inget som tar bort verksamhet på annat håll.

Prot. 1997/98:66
12 februari

Anf. 106 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag vet så pass mycket om överenskommelsen som att det inte bara handlar om att låna ut pengar. Det handlar om direkta subventioner som kommer att tas från andra områden, t.ex. skola, vård och omsorg.

Anf. 107 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Investeringar i infrastruktur, trafiken, är en fråga om prioriteringar. När det gäller Stockholmsuppgörelsen är det inget där som åter ut investeringar på andra håll i landet eller i andra verksamheter.

Anf. 108 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är intressanta besked från kommunikationsministern. Jag tolkar det så att det för det första handlar om omfördelning inom regionen – det ligger inom det tolkningsbara utrymmet i Ines Uusmanns svar. För det andra är det lån till investeringar. För det tredje är det miljöavgifter eller vägprissättning. Det är i alla fall något som inte bör vara uteslutet eftersom vi har varit överens om en utredning på den punkten.

Anf. 109 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag går direkt på den sista frågan. Riksdagen fattade beslut för knappt ett år sedan om avgifterna. För att få kommunerna att satsa var en förutsättning att det fanns en bred majoritet bakom kravet på vägavgifter. När det gäller Stockholmsdelen har det visat sig att denna breda politiska majoritet inte finns. För att komma vidare har vi kommit fram till andra lösningar. Det är för närvarande inte aktuellt med några vägavgifter för den del som nu skall byggas, dvs. Södra länken.

Det är en annan sak hur andra majoriteter i fortsättningen kommer att se på den saken. Nu är det icke aktuellt med några vägtullar.

Anf. 110 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är en sak att vi gemensamt har räddat stockholmarna från biltullar. Jag frågar egentligen om miljöavgifterna, dvs. *road pricing*. Det finns en utredning som vi har varit överens om. Skall den inte fullföljas?

Anf. 111 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Så fort man talar om *road pricing* är alla principiellt för. När man på svenska talar om vägavgifter tycker alla att det är obehagligt. Detta är något som har varit aktuellt i diskussionen.

När vägarna skall finansieras på andra sätt eller miljöstyrningen skall ske på andra sätt än i dag via t.ex. fordonsskatt och bensinskatt, skall det finns en lagmöjlighet. Vi har varit överens om den utredningen, och den fullföljs. Förutsättningen för att den skall kunna genomföras är att det finns breda politiska majoriteter. Just nu föreligger tyvärr inte någon sådan – eller lyckligtvis, beroende på hur man ser på den möjligheten.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 112 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag representerar själv landsorten och får väl kalla mig för lantis i det här sammanhanget. Jag delar uppfattningen att vi måste ha breda uppgörelser när det gäller storstadsproblem. Den Stockholmsuppgörelse vi nu ser är ett fall framåt – även om jag har många synpunkter.

Det är inte samma sak i Göteborg. Det är minsta möjliga majoritet som skall försöka driva igenom den uppgörelsen. Hur skall det fungera när majoriteterna behöver bestå över mandatperioderna för att få bestående resultat? Det är inte fråga om att bygga på några månader, utan det är fråga om flera år.

Anf. 113 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Det pågår just nu diskussioner med kommunledningen i Göteborg. Jag är tyvärr förhindrad att säga något mer om det. Jag förväntar mig ett resultat inom de närmsta veckorna.

Anf. 114 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Detta är viktigt för Stockholm och Göteborg, men inte minst för kringliggande län – som jag själv kommer från. Skall jag tolka kommunikationsministern som att det som signalerades tidigare i höstas och som beslutades om Göteborg kan komma att omförhandlas och ge bredare och bättre förankrade lösningar?

Anf. 115 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Det pågår just nu diskussioner, och jag är därför förhindrad att säga något om resultatet.

Bevarande av skyddsvärda naturskogar

Anf. 116 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern med anledning av den pågående konflikten i Raneboskogen, Svartedalen, utanför Kungälv. Greenpeace, Fältbiologerna och Naturskyddsföreningen har försökt göra opinionen uppmärksam på situationen och har skrivit brev till statsministern om det uppenbara hotet mot den skyddsvärda skogen. Den nuvarande ägaren är på väg att avverka. Assi Domän, som tidigare ägde skogen, har backat från att köpa tillbaka den. Länsstyrelsen har inga pengar för att göra ett tillfälligt naturreservat av området. Det kostar 2–4 miljoner kronor att rädda skogen i Svartedalen.

Sammanlagt är det bara 3,3 % av den svenska skogen som på något sätt är skyddad – endast 0,6 % nedanför skogs- och odlingsområdet. Sverige är medlem av Naturvårdsunionen, IUCN, som föreslagit att 10 % av alla representativa, naturtypiska skogar skall bevaras.

Är statsministern beredd att ta initiativ till någon form av åtgärd för att rädda de sista och starkt hotade svenska ur- och naturskogarna, t.ex. med hjälp av avverkningsstopp eller stöd för inrättande av tillfälliga naturreservat?

Anf. 117 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en både enkel och svår fråga som har ställts. Enkel i meningen att vi alla i kammaren kan förena oss i att vi tycker att detta är angeläget. Litet svårare för att det skall göras på ett ansvarsfullt ekonomiskt sätt och skall vägas av mot de samhällsinsatser vi gör nu för att faktiskt bevara skyddsvärda områden, biotoper, som vi är angelägna om att föra vidare till nästa generation.

Vi har ett anslag på 200 miljoner kronor i statsbudgeten. Det är ett av de få anslagen som inte har rörts under den svåra perioden av ekonomisk sanering. Till det kommer ytterligare 65 miljoner – om jag inte missminner mig – till Naturvårdsverket för den typen av insatser.

Jag tycker att vi kan ställa stora krav på markägaren Assi Domän. Det är visserligen ett börsnoterat företag. Men staten är bara delvis ägare. Men jag tycker att företaget i sin policy bör ha höga ambitioner för naturvårdshänsyn. Jag vet att i just det här speciella fallet har Assi Domän försökt att byta mark. Men det har avvisats. Därefter har avverkningen kommit i gång.

Principiellt svar på frågan: Ja. I det speciella fallet pågår förhandlingar. Dem kan jag inte gå in på. Brevet har jag mottagit, och det skall behandlas seriöst.

Anf. 118 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Vi i Miljöpartiet har två gånger försökt att få till stånd en särskild debatt om de skyddsvärda skogarna, men vår begäran har tyvärr avslagits.

Risken är stor att den skyddsvärda skogen håller på att försvinna. Till skillnad från många andra beslut som vi fattar här går det tyvärr inte att göra några återställare. När skogen är avverkad, så är den avverkad. Just detta är det allvarliga, tycker jag.

Det var därför som jag framförde den speciella idén om ett tillfälligt stopp eller om ett interimistiskt beslut för att göra naturreservat av skyddsvärda skogar.

Anf. 119 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Per Lager tar upp någonting som jag själv är starkt engagerad i. Utöver de sakligt starka skäl som Per Lager pekar på, att man förstör någonting som inte går att återskapa, finns det en djup moralisk dimension i detta. Det finns också en symbolisk betydelse i den meningen att det är ett uttryck för vad samhället har för ambitioner, inte minst när det gäller naturvård och därmed också miljöpolitiska ambitioner.

Jag tror inte att jag har en annan värdering av detta än Per Lager. Vi försöker att hitta en praktisk lösning på problemet. Jag har svårt att yttra mig om det speciella fallet, men i princip hoppas jag att detta är ett av de områden där regeringen kan flytta fram positionerna.

Anf. 120 TALMANNEN:

Då var den sista frågan som vi hann med i dag besvarad. Riksdagens frågestund är därmed avslutad. Jag tackar regeringens företrädare för deras medverkan.

8 § Svar på interpellation 1997/98:142 om Telia och Telenor

Anf. 121 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Per Westerberg har frågat mig om uppgifterna i norsk press om förberedelser för ett samgående mellan Telia och Telenor är korrekta, om detta innebär att vägen äntligen öppnas för en stor skandinavisk börsnoterad teleoperatör och om regeringen avser att öppna för ett brett ägande i bolaget.

Per Westerbergs frågor är lätta att svara på, därför blir svaret kortfattat.

På den första frågan är svaret ja. Jag och min norske motsvarighet i dessa frågor, samferdselministern, diskuterar förutsättningarna för att dra i gång en förhandling om en fusion mellan Telia och Telenor.

Svaret på den andra frågan är detsamma som Per Westerberg fick i höstas, nämligen att någon privatisering av Telia genom börsnotering inte är aktuell. Som jag ser det är det inte heller aktuellt för ett eventuellt fusionerat bolag. Som en konsekvens av detta blir svaret på den tredje frågan att ett brett folkligt ägande genom börsnotering inte är aktuellt i nuvarande läge.

Ett gemensamt svensk-norskt betydande företag inom telekommunikation har stora fördelar på marknaden för de ingående bolagen. En stark operatör skulle, som jag ser det, innebära en mycket god bas för en fortsatt utveckling av IT-industrin i båda länderna, bra service till kunderna och även ge bättre förutsättningar för en fortsatt expansion på nya marknader än vad de två företagen skulle kunna klara på egen hand.

Anf. 122 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka näringsministern för det korta svaret på min interpellation.

Telebranschen är kanske Sveriges viktigaste bransch i dag, inte minst om man tar med Ericsson, Telia och ett flertal andra mjukvaruföretag som ger betydande sysselsättning med goda lönenivåer och som har en klart expansiv inriktning. Därför ser jag det som oerhört centralt att vi vårdar denna planta som är så viktig för sysselsättningen och för Sveriges ekonomiska utveckling.

Man skapar ofta kunskap i världsklass genom synergier mellan olika typer av företag i likartade branscher som ger dessa kunskapscentrum, som bidrar till den snabba ekonomiska utvecklingen och som drar fördel av varandra.

Jag kan se att det finns fördelar med en sammanslagning av Telia och Telenor. Men jag kan också se mycket stora nackdelar om detta förblir ett helstatligt bolag, ägt av två regeringar med olika politiska sammansättningar.

Det kommer att behövas ett mycket tungt fotarbete och en mycket långsam anpassning till nya förutsättningar. Det kommer också att leda till låg flexibilitet och till problem när det gäller att skaffa nytt kapital.

Jag har redan i de Telia-Telenor-diskussioner som har förts i pressen sett mycket klara exempel på nationalistiska övertoner som kan komma att förta många av de fördelar som man annars skulle komma att uppnå.

Fru talman! Jag tycker att det är litet märkligt att man håller fast vid statsägandet när det gäller Telia och Telenor, i synnerhet när dessa bolag – och då särskilt Telia – är ute på den internationella marknaden. I Brasilien, i Sydafrika och i en lång rad länder expanderar man som teleoperatör. Då skulle vi, på samma grunder som man vill behålla Telia statligt i Sverige, kunna tala om någon form av multistatliga företag – en politisk innovation som jag varken tror är riktig kommersiellt eller till gagn för Sverige och sysselsättningen.

Jag ser en fusion som positiv. Men jag vill också se en marknadsnotering och tillgång till riskkapitalmarknaden, där huvudkontor, forskning och expansion enbart grundas på kommersiella villkor och där tillsynen sker via de reglermyndigheter som är väl utvecklade här i Sverige, bl.a. via Post- och telestyrelsen.

Fru talman! Jag vill ställa några följdfrågor till näringsministern.

Anser näringsministern att statliga bolag i olika länder och med olika länder som ägare – typ ett svensk-norskt statsägt företag – verkligen är mer flexibla och anpassbara jämfört med andra privata företag som drivs på strikt kommersiell grund?

Är näringsministern intresserad av att norska staten skall satsa mer pengar – som det har antytts – och därmed ta över en del av ägandet för att bli likställd ägare i ett 50–50-bolag, dvs. att kapitaltillskottet inte får komma från svenska medborgare utan bara i form av norska oljepengar?

Hur ser näringsministern på Brasilien, Sydafrika osv.?

Innebär detta att man om man skall slå samman ett norskt och ett svenskt telebolag, också skall släppa in andra länders regeringar så fort det telebolaget går in i andra länder?

Vad är det som enligt regeringens syn skiljer Telia som teleoperatör från övriga operatörer i Sverige och som kan motivera någon form av särskilt statsäggande?

Anf. 123 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag förstår att detta med det framgångsrika statliga företaget Telia är besvärligt för Per Westerberg. Det kan inte vara kul.

Sverige och Norge är två av Europas mest glest befolkade länder. Det medför att kostnaderna för att över huvud taget uppehålla ett fungerande telenät är stora. Dessa glest befolkade länder har kanske världens lägsta teletaxor. De är de länder som investerar mest som andel av BNP i telekommunikationsteknik. Sverige har Ericsson, och Finland har Nokia, som vuxit fram i något slags symbios med dessa telekommunikationsbolag.

Egentligen borde min motfråga till Per Westerberg bli: Vad är det som är så besvärande med den svenska utvecklingen på detta område? Varför är det så oerhört jobbigt med att Sverige är så duktigt på det här området?

Anf. 124 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag noterar först att jag inte fick svar på någon enda av alla de följdfrågor jag ställde.

Jag tycker att det är väldigt bra att Telia är ett kompetent, skickligt och tekniktungt bolag. Men jag är oerhört besviken och ledsen över att det varje dag förlorar i värde. Enligt internationella bedömare har Telia

minskat 10 miljarder i värde. Telia har kommit mycket långt, då Sverige klassats som den kanske mest avreglerade telemarknaden i världen. Sverige har därmed ett klart kunskaps- och teknikförsprång. Det tycker jag att Telia skall få möjligheter att utnyttja och därigenom skapa sysselsättning och teknikutveckling. Precis så tycker de anställdas representanter i Telia, och precis så tycker Telias ledning.

Jag begriper inte metoden med någon form av statliga eller multistatliga bolag, där regeringar gör fusioner och bakbinder bolagen mot de anställdas och företagsledningarnas vilja. Jag kan inte se varför det är finare att de svenska teleoperatörerna skall driva bolag i Brasilien och Sydafrika, som då skall tillåta utländskt ägande i sina bolag, medan vi själva värnar om Telia till varje pris. Jag vet att vi tillåter andra teleoperatörer i Sverige, och det tycker jag är bra. Det har ökat Telias värde under denna period.

Men jag kan inte se några skäl till att vi skall missbruka statens ansvar genom att låta bolagets värde falla – och därmed också skattebetalarnas förmögenhet. I stället kan bolaget ge mer sysselsättning, ökad expansion och därmed ökad rikedom till det svenska samhället, vilket jag tycker är utomordentligt angeläget.

Det finns också anledning att väl märka att vi har stora investeringar på teleområdet beroende på att vi har en stor teknik- och kunskapsbas med såväl skickliga teleoperatörer från snart sagt jordens alla hörn som skickliga teletillverkare och en lång rad mjukvaruföretag. Vi kan också säga att den reglermyndighet vi har skapat, Post- och telestyrelsen, väl tar det regionalpolitiska ansvar som finns i Sverige och som vi naturligtvis alltid skall ha för grundläggande, mänsklig service. Det värnar hela Europa om i dag.

Men jag kan som sagt inte förstå varför vi lägger bojar på ett företag som är ett av de viktigaste i Sverige med en av de största förutsättningarna för expansion. Det företaget misshandlas nu enligt internationella bedömare genom att det låses in och inte kommer ut på kapitalmarknaden.

Fru talman! Varför binda in det i ett mångstatligt ägande med norska statliga regeringar? Det kan inte vara en bra metod i en bransch med snabb teknisk anpassning och utveckling, där man vill göra affärer i första hand affärsmän emellan och inte mellan affärsmän och regeringar.

Anf. 125 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har några kommentarer till de frågor som Per Westerberg ställde först. Jag anser inte att Telia är vare sig mer eller mindre flexibelt därför att svenska folket råkar äga bolaget. Det är ingen belastning, som jag ser det. Jag kan inte heller säga att Telenor har lidit av att det norska folket har rätt om företaget. Sverige och Norge är faktiskt två mycket fina teleländer, väl ansedda av internationella bedömare, som ju Per Westerberg söker sig till.

Jag ser inte heller något fel i att dessa bolag får agera i andra länder när bolag från andra länder får agera i Sverige. Telias huvudidé är dock att verka i Sverige och de närmaste länderna runt vårt land. Det tycker jag är bra.

De förfärliga bojar som bolaget enligt Per Westerberg har drabbats av har lett fram till ett land som har en av världens lägsta teletaxor och den

mesta utjämningen av taxor. Nu har vi två taxor i landet, en lokaltaxa och en rikstaxa, små spridningar och god infrastruktur över hela landet. Vi har hög IT-täthet och är ett av de länder i världen som har flest persondatorer och använder oss mest av mjukvara. Vi har ett av världens mest framgångsrika företag, Ericsson, som utvecklats i samarbete med Telia.

Varför är det så farligt att staten äger detta bolag, när det har gått så bra? Det är frågan som återstår. Per Westerbergs enda svar är att det är principiellt fel och farligt när folket äger saker. Det skall ägas på börsen för att bli bra. Men man måste ju ändå se till hur det faktiskt utvecklas. Det har gått bra för Sverige med ett Telia ägt av svenska folket.

Anf. 126 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Om det har gått bra för Sverige kan vi ju alltid diskutera. Jag tycker att vi befunnit oss i en utförsbacke i många ekonomiska hänseenden, men till det kan vi återkomma i ett annat sammanhang.

Det centrala med Telia och avregleringen av den svenska telemarknaden är att Sverige har gått i täten för länderna runt om i världen genom att bli den mest avreglerade marknaden med mycket stor framgång. Vi har blivit världsledande när det gäller teleutrustningar och infoteknologi, och vi har även genom konkurrensen på den svenska marknaden fått en utomordentligt skicklig teleoperatör i Telia. Det bolaget tappar nu i värde, och det ses som ett hot bland de anställda och i ledningen på Telia. Jag förstår inte varför vi inte kan undanröja hotet och i stället låta Telia öka i värde. Det vore till gagn för de anställda, för teleabonnenterna i Sverige och även för skattebetalarna genom att de får ett företag som blir värt mer och mer i stället för mindre och mindre för varje år.

Fru talman! Telebranschen är ingen vanlig bransch. Det är den kanske viktigaste branschen Sverige har i dag med många av de främsta och bäst betalda jobben. Det är en av de mest expanderande branscherna, vilket vi ser på Ericssons utveckling och för den delen även Telias, där varje land med en teleoperatör av betydelse är etablerat. Det vi har skapat genom avregleringen skall vi inte låta förfaras genom att sätta någon form av hämsko på Telias utveckling eller genom att sätta oss i knät på två regeringar i stället för på en. Det tror jag inte är någon bra idé. Tvärtom skapar det ytterligare låsning och mindre flexibilitet. Det lider även SAS av till en viss del.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1997/98:126 om Vattenfall AB

Anf. 127 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Birgitta Hambræus har frågat om regeringen ämnar tydliggöra Vattenfall AB:s strategiska roll i omställningsarbetet från kärnkraft till en uthållig energiförsörjning i bolagets ägardirektiv och bolagsordning.

I riksdagens beslut om riktlinjer för energipolitiken ingick även vissa riktlinjer för Vattenfall AB:s verksamhet. I dessa konstaterades bl.a. att Vattenfall är en viktig resurs i omställningsarbetet. Vattenfall skall inom

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

ramen för kraven på affärsmässighet ägna särskild uppmärksamhet åt utveckling av ny elproduktionsteknik och därmed bidra till en svensk elförsörjning som är ekologiskt och ekonomiskt uthållig.

Vidare konstaterades i propositionen att staten som ägare till Vattenfall bestämmer målen för företagets verksamhet. Verksamheten skall bedrivas på ett affärsmässigt sätt, vilket innebär att företaget uppfyller marknadsmässiga avkastnings- och utdelningskrav. Härigenom medverkar Vattenfall till att trygga tillgången på el till rimliga priser och till att skapa goda förutsättningar för den svenska industrins konkurrenskraft. Det är därför naturligt att staten har ett starkt intresse av företagets långsiktiga utveckling.

För det långsiktiga tekniska utvecklingsarbetet, som är av avgörande betydelse för omställningen av energisystemet, är kraftföretagens och industrins aktiva medverkan nödvändig. Vattenfall bör vara en föregångare i detta avseende. Jag kan försäkra Birgitta Hambraeus om att regeringen tydliggjort statsmakternas riktlinjer rörande Vattenfalls verksamhet för bolagets styrelse och ledning.

När den ovannämnda propositionen förelagts riksdagen informerades Vattenfalls styrelse och företagsledning om innehållet av dåvarande statssekreteraren Peter Nygårds. I samband med Vattenfalls bolagsstämma i maj månad utsågs statssekreteraren Lars Rekke till ordförande i styrelsen.

Jag är förvissad om att Vattenfalls styrelse och företagsledning är väl informerade om de riktlinjer för företaget som riksdagen godkände i anslutning till den energipolitiska propositionen våren 1997. Därför kan jag nu inte se några skäl för eller behov av att ytterligare ägardirektiv ges utöver vad som redan skett eller att bolagsordningen ändras.

I Vattenfall liksom i andra aktiebolag är det styrelsens uppgift att svara för genomförandet av de riktlinjer som ägaren angivit.

Enligt vad jag har erfarit genomför och planerar Vattenfall också omfattande aktiviteter bl.a. med den inriktning som angavs i beslutet om riktlinjer för energipolitiken. Bolaget satsar betydande resurser för effektivisering av såväl produktion som distribution. Vattenfalls långsiktiga forsknings- och utvecklingsverksamhet förstärks ytterligare med en inriktning som understryker bolagets ledande roll i fråga om bl.a. förnyelsebara energislag samt effektiv och miljövänlig energiteknik.

Anf. 128 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka näringsministern för svaret på min interpellation. Men jag skulle vilja vädja till näringsministern att ytterligare pröva om tiden inte är mogen att formalisera uppdraget till Vattenfall, så att Vattenfall blir en ordentlig kraft i omställningen av vårt energisystem.

Vattenfall är ju en jätte som går sina egna vägar, till synes rätt oberörd av vilka beslut som riksdagen fattar. Nu ägnar sig Vattenfall åt att köpa upp kraftföretag i och utanför Sverige. Enligt uppgift i medierna betalar man överpris på aktierna. Man tycks ha smugit sig på Ryssa elverk i mina hemtrakter. Det innebär mindre lokalt inflytande och mer dränering av resurser från Dalarna.

Vattenfall satsar de stora pengar som vattenkraften ger på att reparera kärnkraftverk som nått det stadium då andra länder brukar avveckla dem och på att köpa befintlig kraft, inte på produktiva investeringar i Sverige i det förnybara energisystem som riksdagen gett i uppgift.

Nu menar Anders Sundström i sitt interpellationssvar att regeringen tydliggjort detta uppdrag för bolagets styrelse och ledning och att de är väl informerade om riksdagens riktlinjer för verksamheten.

Av svaret framgår att Vattenfall effektiviserar sin egen produktion och distribution. Ingår uppköpen av mindre kraftbolag till överpris i denna s.k. effektivisering? En ännu mer dominerande ställning på elmarknaden för Vattenfall AB innebär knappast ett effektivare energisystem för Sverige.

Vidare säger Anders Sundström att Vattenfall uppfyller riksdagens beslut genom att satsa på långsiktig forskning när det gäller förnybara energislag. Detta har varit Vattenfalls policy sedan länge. Man forskar gärna långsiktigt, vilket naturligtvis är bra, men för att ställa om energisystemet till ett förnybart energisystem är det intressantare att investera i i dag fungerande teknik. Av detta har Vattenfall såvitt jag förstår väldigt litet intresse.

Man tycker att det skulle vara självklart att ett helstatligt bolag skulle följa riksdagsbeslut. Men så är det alltså inte. Ett bolag har att rätta sig efter bolagsordning och ägardirektiv. Vattenfall gör formellt alltså inget fel, eftersom det inte finns några som helst ägardirektiv till Vattenfall. Och i bolagsordningen står det bara att man skall äga elproduktionskapacitet och producera el.

Så länge det i bolagsordningen talas endast om detta är det tydligt att bolagets ledning gör vad den vill. Det är också tydligt att den inte precis brinner av vilja att ställa om energisystemet från kärnkraft till förnybara energikällor och effektivisering, vilket alltså innebär mindre el.

Det är svårt att förstå varför regeringen tvekar att ge Vattenfall formella instruktioner i bolagsordning och ägardirektiv.

Anders Sundström skrev i en artikel i Dagens Nyheter att folkstyret utmanas av kärnkraftsförespråkarna. Men vi skulle kunna styra Vattenfall helt och hållet. Regeringen har makt att få ett verkligt lydigt instrument. Varför gör man inte det?

I Riksdagens revisorers rapport om statens roll sägs det att staten måste bli mer aktiv. Jag vill då ställa en fråga. Vill näringsministern ytterligare överväga att pröva ett formellt direktiv till Vattenfall AB, så att bolagsordning och ägardirektiv klart säger vad bolaget skall inrikta sig på, så att en kraftfull omställning av energisystemet snabbt skall komma till stånd?

Anf. 129 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Näringsministerns svar på Birgitta Hambræus interpellation inger vissa farhågor, precis som Birgitta Hambræus inlägg här tidigare.

Jag kan faktiskt, även om Birgitta Hambræus kanske får hålla i sig, instämma i vissa delar, nämligen att det behövs ett kommersiellt beslutsfattande i Vattenfall. Jag tror att det vore bäst för Vattenfall, Sverige och det kommersiella beslutsfattandet om Vattenfall fanns på börsen. Jag tror också att det vore en idé att man, om man skall tala om omställning i energisystem och forskning framåt, särskiljer det från det kommersiella arbetet för att få rätt fokusering på rätt ställe och därmed skapa en bra utveckling.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

I den tidigare interpellationsdebatten diskuterade vi statliga Telias framtid. Telia är ett av de centrala bolagen för kunskaps- och teknikutvecklingen i Sverige i framtiden och ett spjutspetsföretag. Jag skulle faktiskt vilja säga att Vattenfall är det andra spjutspetsföretaget teknologiskt och kunskapsmässigt i Sverige. Det är ett företag som har en mycket stor kompetens i internationella sammanhang när det gäller de kraftfrågor som vi nu diskuterar. Företaget har en kompetens som i vissa avseenden är unik och som måste tas till vara och kan tas till vara om man ger större förutsättningar för företaget att utvecklas runt Östersjön, inte minst i Östeuropa. På det sättet kan man få bättre, effektivare och renare elproduktion.

Men jag kan inte acceptera att vi förfar de möjligheter som Vattenfall har att vara det spjutspetsföretag som kan bidra till utvecklingen runt Östersjön, i de baltiska staterna och i Sankt Petersburgsområdet och på många andra ställen och i stället använder företaget som någon form av politiskt instrument. Om man vill ha ett politiskt instrument går det att ha det vid sidan av en av de kunskapsbaser som kan ge betydande sysselsättning, betydande utveckling och betydande inflöde av exportorder till Sverige.

Jag har mycket svårt att se varför regeringen skall göra ett sådant risktagande som den nu gör med en politisering av Vattenfall, med en politisk statssekreterare som ordförande i bolagets styrelse, och att lägga på bolaget ett antal politiska restriktioner genom politiska uttalanden om vad det skall göra och inte göra och att detta skall blandas med sedvanligt kommersiellt tänkande. Jag skulle därför vilja ställa några frågor till näringsministern.

Vad gör näringsministern för att man skall säkra den kommersiella kompetensen inom Vattenfall, så att Vattenfall verkligen kan agera kommersiellt och inte blandar samman sina olika uppgifter, vilket det är stor risk för att man gör när man får många olika direktiv?

Vad gör näringsministern för att hindra att bolaget skadas av den utveckling som nu pågår, där man har dessa dubbla roller som majoriteten i denna kammare har gett bolaget?

Vad gör näringsministern för att undvika att Vattenfall som ett av de viktigare företagen i landet närmast kommer att styras från denna kammare i stället för från en kommersiell ledning och en kommersiell styrelse och för att riksdagen begränsar sig till att arbeta med de riktlinjer, de energieffektiviseringar, det energisparande och den långsiktiga forskning som är dess kompetensområde?

Anf. 130 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag har i mitt försök att ställa en fråga försökt ta fasta på de riktlinjer för energipolitiken där det slås fast, som Birgitta Hambræus säger i sin interpellation, att en av Vattenfalls huvuduppgifter är att bidra till energiomläggningen.

Jag noterade i näringsministerns svar att han lägger tyngdpunkten på behovet av affärsmässighet. Efter Per Westerbergs inlägg inser jag att jag får ta en debatt även med honom. Jag trodde nämligen som den alldeles nya och naiva ledamot av denna kammare som jag är att staten skulle hålla fanan betydligt högre än att bara låta det handla om affärsmässigheten.

Näringsministern tycks i sitt svar vara medveten om kapitalförsörjningsfrågan vid omställningen av energisystemen. Med anledning bl.a. av de nya erfarenheter som har presenterats, t.ex. i tidningen Ny Teknik, när det gäller vätgasutveckling och temperaturnivåer för härdsältor i kärnkraftverk vill jag fråga näringsministern om han har tagit del av erfarenheterna av det franska Phebusprojektet och de signaler som kommer från SKI om eventuella behov av ombyggnader av svenska kärnkraftverk. Jag vill också att näringsministern ger sin syn på hur denna affärsmässighet kommer in i kapitalförsörjningsfrågan.

Anf. 131 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag funderar ibland över hur Birgitta Hambræus och Per Westerberg fungerade ihop under förra mandatperioden. I varje fall är det långt mellan dem men på något sätt gick det väl; hur vet jag inte riktigt.

Birgitta Hambræus, jag tycker att det är bra att man på Vattenfall är aktivt när det gäller att köpa distributionsanläggningar. Jag ser nämligen ett stort värde i att samhället har ett betydande ägande när det gäller distributionsanläggningarna. Det handlar ju där om monopol – ingenting annat. Det är viktigt att komma ihåg detta. När man säger att det är fråga om något annat skojar man bara, för det handlar om riktiga monopol. Jag tror att det är bättre att samhället äger monopolen än att de är privat ägda. Jag är anhängare av en sådan ordning och är alltså positivt inställd till det. Även om det gäller Dalarna eller Norrbotten är jag jätteglad.

Jag tycker inte att Vattenfalls ledning gör vad den vill. Vattenfalls ledning har väldigt tydliga direktiv. Man skall inom ramen för lönsamhet och affärsmässighet jobba åt ett visst håll – jag tror att många bolag borde jobba åt det hållet. Man skall nämligen se till att man ligger längst fram när det gäller ny miljöteknik. Detta känner Vattenfalls ledning och styrelse starkt för. Jag anser inte att det krävs ändringar i vare sig bolagsordning eller ägardirektiv. Det riksdagsbeslut som fattats i bred politisk enighet och som vi har redovisat för ledning och styrelse – dessutom är styrelsen sammansatt på ett sådant sätt att den jobbar för det här riksdagsbeslutet – är för mig fullt tillräckligt. Jag har alltså fullt förtroende för hur Vattenfall jobbar.

Att Per Westerberg vill privatisera våra vattenkraftstillgångar och våra monopol är väl inte förvånande. För honom är ett privat monopol naturligtvis en lysande affärsverksamhet som inte borde ägas av medborgarna direkt. Jag förstår att det vore härligt för dem som har kapital att få ta över sådana tillgångar av folket. Jag tycker inte att det är en bra lösning, utan jag anser att det är bra om staten/samhället – kommunerna – behåller ägandet av produktions- och distributionsanläggningarna i elsystemet. Jag vill gärna få en fungerande elhandel vid dessa anläggningar. Själva anläggningarna tycker jag alltså är bra.

Vidare anser jag inte att Vattenfall betalar ett högre pris för dessa än vad privata aktörer gör. Det är trots allt så att av de distributions- och produktionsanläggningar i Sverige som sålts har inte Vattenfall köpt mest. Rätt ofta har Vattenfall i stället hamnat på andra, tredje eller fjärde plats därför att det funnits privata aktörer som har betalat mycket mera för dessa monopol, något som jag egentligen inte är speciellt glad för.

Per Westerberg och jag har här skilda uppfattningar. Jag företräder medborgarperspektivet och tycker att Per Westerbergs motiv faktiskt är

**Fel! Okänt
växelargument.**

rätt grumlige. Jag anser inte att det är motstridigt att ha ett krav på affärsmässighet och att samtidigt ha en ägare som säger till bolaget: Vi vill att ni skaffar er kunskande och kompetens så att ni blir mindre beroende av kärnkraften och mera beroende av de ekologiskt uthålliga energislaggen.

Vi är övertygade om att det också på sikt är en kommersiellt riktig bedömning. Skälet till att vi anser det är att hela Sveriges riksdag, inklusive Per Westerberg, faktiskt anser att man skall gå ifrån kärnkraften. Då är det faktiskt ganska bra att vårt företag investerar åt det hållet. Det tycker jag är rätt så självklart.

Jan Lindholm, jag vill inte gå in och så att säga överta de kontrollerande myndigheternas roll i fråga om vad som är bra och vad som är dåligt. I den meningen är jag lekman. Naturligtvis läser jag många av de artiklar som finns på området. Jag följer också Ny Teknik. Jag vill dock inte själv ha någon uppfattning om vad som är rätt eller fel, utan jag vill se till att vi har en bra organisation som granskar våra kärnkraftverk. Det anser jag att vi har. Vi har under den senaste tiden avsatt mera pengar för att man skall kunna vara duktig.

Anf. 132 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det var en mycket intressant uppgift som vi här fick av näringsministern. Han applåderar alltså köp av lokala distributionssystem. Jag är övertygad om att befolkningen i Dalarna har synpunkter på det – det finns ju medborgare överallt i landet.

Det viktigaste för mig att ta upp i dag är själva formaliseringen av direktiv till Vattenfall. Detta med Vattenfall är en lång historia. Vattenfall har en företagskultur som innebär att man älskar kärnkraft, att man har byggt upp kärnkraft och att man faktiskt inte vill ha vindkraft. Jag har sett hur man nästan skrattar sig fördärvad när man hör talas om vindkraft. Men nu skall Danmark ställa om sitt elsystem så att hälften blir vindkraft. Vindkraften är kommersiellt fullt möjlig men den riktiga entusiasmen för att satsa på vindkraftsprogram tror jag nog måste formaliseras i ägardirektiv för att det skall bli fart på Vattenfall. Det är ett exempel på vad som skulle behövas för att man verkligen skall komma i gång med omställningen till kretsloppssamhället.

Riksdagens revisorers rapport om statens roll som ägare till bolag har fått starkt stöd av remissinstanserna. Vi arbetar just nu med rapporten, och den kommer så småningom till riksdagen och regeringen. I rapporten framhåller vi att regeringen bör vara tydligare i kraven på sina bolag, bolag som helt eller delvis har andra mål än de rent kommersiella. Detta applåderar jag. Jag menar att Vattenfall naturligtvis skall vara neutralt konkurrensmässigt. Man skall inte konkurrera ut andra företag inom liknande områden. Man skall vara affärsmässig men därutöver har man en uppgift som man fått av riksdagen. Riksdagens revisorer säger: För sådana företag bör bolagsordningen innehålla övergripande ändamåls- och syftesbeskrivningar, och verksamhetsmål bör formuleras i ägardirektiv.

Man anmärker verkligen inte på Vattenfall, utan det handlar om i stort sett alla statliga bolag. Det är alldeles för otydligt här. Detta får vi återkomma till.

Det är tragiskt att Vattenfall får fortsätta med sin politik. Man satsar ju hundratals miljoner kronor på att reparera gamla kärnkraftverk. Man investerar för att skaffa sig mera pengar utomlands. Det handlar alltså om att göra pengar av pengar i stället för att göra produktiva investeringar; detta i stället för att verkligen bli ett effektivt instrument för omställningen av energisystemet. Jag instämmer helt med näringsministern om att det här också kommersiellt kommer att vara oerhört intressant. Samhällets stora uppgift är just att underlätta en stor omställning så att det hela sedan blir kommersiellt. Det är alltså vid övergången som det kan behövas att man sätter i gång med särskild kraft från statens sida. Sedan blir det kommersiellt.

Jag drar gärna paralleller här som jag ogillar men som jag är säker på att andra i denna kammare gillar. Jag tänker på när vi en gång satsade på kärnkraften i vårt land. Då var man helt beroende av enorma satsningar från statens sida. Det gäller då både forskningen och utbyggnaden. Vattenfall fick vartenda öre från skattemedel för att bygga ut sina kärnkraftverk, så det här är inget nytt i svensk historia. Men efter riksdagens beslut med dess, tycker jag, klara instruktioner och efter regeringens förslag måste Vattenfall också formellt få den här uppgiften så att man inte bara kan glida undan och säga att man självfallet också satsar på det här, medan det sker litet marginellt och de stora resurserna i själva verket används till sådant som inte leder oss in i kretsloppssamhället.

Anf. 133 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Det är korrekt att jag inte ser kärnkraften som lösningen på alla problem. Snarare handlar det om konkurrenskraftiga elpriser och om en miljömässigt acceptabel och bra produktion av elen. Således är inte kärnkraften det centrala, utan det är priset och tillgången på el liksom det miljömässigt korrekta som gäller.

Birgitta Hambræus ger ett intryck av att hon efterlyser kommersiella beslut inom Vattenfall och att man skulle gå mot mera vindkraft och mindre kärnkraft. I den delen borde det följaktligen finnas en linje att försöka låta Vattenfall gå till börsen och sedan ha separata krav på en annan institution att driva den rent politiska forskningen, det rent politiska energisparandet osv.

När det gäller näringsministerns vilja att distributionen, liksom produktionen, skall vara statligt ägd finns det en väldig avgrund mellan näringsministerns och min uppfattning. Jag kan förstå att det, om det är statsägd elproduktion och distribution och man kanske syftar till någon form av ytterligare förstatligande, inte blir så mycket av det här med börsen, med tanke på elpriset och därmed kostnadspressen. Vi vet ju hur det går när statliga företag skall kapptävla med varandra, dvs. inte särskilt bra. Det har vi sett på andra sidan av Östersjön.

Då kan jag också förstå att det inte är så väsentligt för näringsministern att man skall säkra särskiljandet av det kommersiella beslutsfattandet i Vattenfall från det politiska beslutsfattandet. Det förklarar möjligen varför man sätter en politisk statssekreterare som ordförande.

Jag kan inte se annat än att Vattenfall är en för viktig tillgång för att förfelas på det här sättet. Vattenfall måste få utvecklas kommersiellt. Jag kan därför dela de sju socialdemokratiska kommunalrådets synpunkt i

Anf. 134 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Det förhåller sig ju faktiskt tvärt emot vad Per Westerberg påstår i sitt första anförande. Vattenfall har inte alls några stora kompetenser på det område som vi diskuterar, nämligen omställningen av energisystemet. Man är precis i början av ett kompetensuppbyggande, men man har mycket långt kvar.

Näringsministern försökte svara på min fråga, men jag förstod inte alls hur han kopplade det. Jag försökte anspela på det som gällde affärsmässigheten i näringsministerns svar på interpellationen. Jag frågade alltså: Hur ser näringsministern på problematiken omkring kapitalförsörjningen i samband med omställningen av energisektorn?

Det är nämligen så att det krävs en hel del pengar här. Frågan är om ministern ser affärsmässiga möjligheter inom omställningen av energisektorn. Hur förhåller det sig då med behoven av den här styrningen som tas upp i interpellationen? Jag försöker alltså hålla mig inom interpellationens ram. Jag diskuterar inte alls några bedömningar av säkerhetsfrågor och sådant. Jag bara pekade på det som ett exempel; att det faktiskt finns risk för ett mycket stort kapitalbehov. Då får man så att säga en kapitalbrist inom energisektorn, där ju Vattenfall är en av de stora aktörerna. Jag skulle gärna vilja att ministerns förde någon form av resonemang omkring detta. Var finns riskkapitalet?

Anf. 135 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Först och främst vill jag säga till Birgitta Hambraeus att jag har den uppfattningen att Vattenfalls styrelse och ledning fullt ut är beredd att jobba för de beslut som Sveriges riksdag har fattat. Jag tycker mig, efter att ha haft ordentliga samtal med både ledning och styrelse, känna att styrelsen jobbar mot de mål som riksdagen har satt upp. I de mål som vi har satt upp har vi sagt att inom ramen för affärsmässighet skall man jobba för en omställning av energisystemet.

Jag menar att om man skulle gå ett steg längre och säga att det skall ske *utan* att vara affärsmässigt, så måste riksdagen fatta ytterligare beslut. Då måste också riksdagen vara beredd att skjuta till pengar till bolaget för att man skall kunna leva på en marknad som ändå är konkurrensutsatt. Jag menar alltså att Vattenfalls ledning och styrelse fullt ut jobbar enligt de direktiv som riksdagen har satt upp.

Bolagiseringen som form kom ju till just för att göra styrningen enklare. Jag har tagit del av det arbete som utförs av Riksdagens revisorer, och det finns säkert brister och sådant som behöver åtgärdas. Jag tycker emellertid att vi i vårt departement jobbar mycket målmedvetet med ägarstyrningsfrågorna. Vi har en mycket utvecklad dialog med företagens ledning och framför allt med företagens styrelseordföranden.

Jag vill alltså hävda att Vattenfall *har* ett formellt uppdrag – inte i form av ett ägardirektiv eller en ny bolagsordning, utan i form av ett beslut hos ägaren i riksdagen som jag har förmedlat vidare till bolaget.

Till Per Westerberg vill jag säga att jag tycker att den här jämförelsen med andra sidan Östersjön blir litet befängd. Jag kan faktiskt jämföra

med Per Westerberg. Per Westerberg bildade ju ett statligt bolag för distribution som hette Svenska Kraftnät. Han sade: Det är nog bra att inte ha detta med distribution på långa ledningar i ett privat monopol. Det bör nog vara ett statligt monopol.

Då kan man ju fråga sig: Varför är detta statliga monopol som är bra när ledningen är lång dåligt när ledningen blir kort? Då är liksom *det* skillnaden mellan Per Westerberg och det gamla kommunistiska Östeuropa. Då har ju Per Westerberg hamnat i dåligt sällskap – inte jag. Det är inte jag som har gjort den jämförelsen, utan det är Per Westerberg som har gjort den. Den är rätt obegriplig faktiskt.

När det gäller politiker i styrelserna, tycker jag att det kan finnas fog för att ha förtroendevalda. Det finns en kompetens både inom staten och hos politiker att sitta i styrelserna. Jag har ju, till skillnad från Per Westerberg, valt att också ha folk från andra partier än från socialdemokratin. Jag hörde till dem som Per Westerberg avsatte i de statliga företagens styrelser för att sätta in andra politiker från andra politiska partier i dessa styrelser. Det kan vara *en* metod. Det är inte *min* metod. Det är Per Westerbergs metod. Men det blir litet löjligt när Per Westerberg då efteråt angriper mig för att ha politiker i styrelserna.

Sedan några ord till Jan Lindholm om kapitalförsörjningen. Jag svarade på den andra frågan, som handlade om kunskap, då jag hänvisade till det här som gäller Ny Teknik. Min uppfattning är att om man lämnar kravet på affärsmässighet och går in i något annat, krävs det ett kapitaltillskott. Om det krävs ett sådant kapitaltillskott skall det komma generellt. Det skall komma alla aktörer på marknaden till del. Det är precis vad vi har gjort i det här fyra och en halv- miljardersprogrammet eller forskningsprogrammet på fem miljarder.

Vi skall alltså inte sätta ett särskilt avkastningskrav på Vattenfall och den vägen så att säga subventionera Vattenfall i förhållande till Sydkraft och andra aktörer. Om det är investeringar som inte är lönsamma i dag, och som inte heller långsiktigt bedöms bli lönsamma utan kräver statliga subventioner, då skall det gå till på samma sätt i Vattenfall som i andra bolag.

Anf. 136 TALMANNEN:

Jag vill påpeka att det nu inte finns rätt för inlägg för någon annan av ledamöterna enligt de regler vi har.

Anf. 137 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Låt oss säga att vi är överens om att Vattenfall skall bedriva en affärsmässig verksamhet. Då har jag en förhoppning som gäller om det skulle bli så som Jan Lindholm tog upp, alltså att man kanske måste bygga om redan litet skruttiga reaktorer i Ringhals för flera hundra miljoner för att leva upp till de här nya forskningsrönen. Då hoppas jag att man av affärsmässiga skäl bedömer att de nu skall stängas. Det vore väldigt lämpligt. Dessvärre tror jag inte att det blir så, för Vattenfall är inte särskilt affärsmässigt när det gäller kärnkraften.

Jag vill gärna använda mina sista sekunder här till att ännu en gång fråga: Varför vill inte näringsministern enkelt och skönt faktiskt formalisera det här i ägardirektiv och i bolagsordning som man *skall* göra när det

gäller bolag? Alla andra bolag som inte bara skall göra högsta möjliga vinst *skall* ha direktiv och *skall* ha något om detta i bolagsordningen. Annars har de egentligen ingen rätt att hålla på att gå ifrån bolagsordningen. Har de inga formella direktiv är det svårt för dem att göra något annat än det de bara upplever som affärsmässigt. Vad har egentligen näringsministern för skäl för att inte ens överväga detta?

Jag är ledsen att jag ställde frågan så fort. Jag skulle snarast vilja säga att jag utgår från att näringsministern med ledning av revisorernas rapport, remissvaren och det som kommer så småningom, kommer att ompröva den här frågan och finna det naturligt att också formalisera direktiven och bolagsordningen.

Anf. 138 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill säga att för det första *är* det så att Vattenfall har ett uppdrag från ägarna genom riksdagsbeslutet. Det har jag förmedlat. Det är det första.

Det andra är att jag har en mer positiv syn på energiomställningen än Birgitta Hambraeus. Jag anser nämligen att det är möjligt att genomföra den inom ramen för affärsmässighet. Det tycker jag om inte annat att den senaste veckans artiklar om lönsamheten i kärnkraftsindustrin visar. Så på den punkten är jag faktiskt mer optimistisk än Birgitta Hambraeus. Jag anser att på samma sätt som bilföretag eller andra företag nu investerar i ny teknik som ligger långt bort i tiden, skall också ett framgångsrikt kraftföretag som Vattenfall göra det. Det ligger inom uppdraget, och i uppdraget ingår affärsmässighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 1997/98:133 om turistsatsningen i glesbygd

Anf. 139 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Margareta Andersson har med anledning av den pågående negativa regionala utvecklingen frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att utveckla turistnäringen, och om jag kan tänka mig riktade bidrag till turismen i områden utsatta för en stark folkminskning. Margareta Andersson har också frågat vilka åtgärder jag ämnar vidta för att öka forskning och utbildning inom turistsektorn samt om jag är beredd att satsa mer resurser på en samordnad marknadsföring utomlands.

Den befolkningsutveckling som vi har haft under de senaste åren är bekymmersam. Margareta Andersson pekar på en del av de konsekvenser som det kan föra med sig. Den samlade befolkningsutvecklingen är emellertid resultatet av förändringar i en rad olika faktorer. Det finns därför anledning att se närmare på var och en av dessa.

Bruttoomflyttningen i landet har under ett antal år legat på en historiskt sett hög nivå. Storstadsområdena, främst Stockholmsregionen, har under de senaste åren haft stora inrikes inflyttningsöverskott. Framför allt är det skogslänen som redovisar stora och ökande flyttningsunderskott. Det som gör att bilden totalt sett för 1997 skiljer sig från tidigare år är

dels att vi hade födelseunderskott i landet, dels att nettoinvandringen var extremt låg. Det är faktiskt så att för första gången sedan 1809 överstiger antalet döda antalet födda. Från att under en längre period ha haft ett årligt födelseöverskott i landet på 20 000–30 000 personer hade vi under förra året ett underskott på 3 000 personer. Invandringsöverskottet har tidigare under 1990-talet legat på i genomsnitt 25 000 personer. Under 1997 var överskottet endast 6 000 personer. Detta gör att flera kommuner och län redovisar minskad folkmängd. Födelseöverskott och nettoinvandring balanserar inte i samma utsträckning som tidigare utflyttningen från en rad områden i landet.

Den nödvändiga saneringen av statsfinanserna har kommit att få de största konsekvenserna i de regioner där transfereringar från statsbudgeten har störst betydelse. Dessa regioner är ofta områden som redan tidigare har problem från regionalpolitisk synpunkt.

Saneringen av statsfinanserna, som ju har skett i samarbete med Centerpartiet, har varit nödvändig för att långsiktigt rädda välfärdsstaten. Den har kunnat ske under kontrollerade former. Samtidigt har en mängd åtgärder vidtagits för att förbättra den regionala utvecklingen. Exempel på detta är den fortsatta utbyggnaden av de regionala högskolorna och de stora investeringarna i infrastrukturen.

Den regionala utjämningspolitiken har fått en betydande förstärkning genom de medel som tillförts genom EG:s strukturfonder. Drygt 1,2 miljarder kronor i offentliga medel har avsatts för turism inom olika strukturfondsprogram, varav cirka en tredjedel kommer från EG:s strukturfonder. Förutom dessa medel lämnas t.ex. olika former av regionalpolitiska företagsstöd till näringen i områden med stark befolkningsminskning. Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och har stor betydelse i många regioner, inte minst i glesbygden. Neringen spelar därför en viktig roll i regeringens arbete med att stärka den regionala utvecklingen. Turistnäringen har därför tillförts särskilda medel för att stärka den internationella marknadsföringen – sammantaget 90 miljoner kronor.

Det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd svarar för en övergripande marknadsföring och information utomlands när det gäller Sverige som turistland. Marknadsföringen av Sveriges alla upplevelser har ökat och inriktats på människor med olika intressen. I stället för att marknadsföra enskilda platser marknadsför man hela paket innehållande upplevelser, boende och ibland även transporter. Exempel på teman är Barnland Sverige, Kulturland Sverige, Fiskeland Sverige och Äventyrsland Sverige. Olika regioner i landet får nytta av marknadsföringen.

Regeringens insatser för forskning och utbildning inom turistsektorn har ökat. Hösten 1996 anvisades 11 miljoner kronor från den s.k. sysselsättningsmiljarden som delfinansiering av ett totalt turistprojekt i forskning om 90 miljoner kronor vid Mitthögskolan i Östersund. Huvudsyftet med projektet är att stödja utvecklingen av näringslivet genom att öka forskningsvolymen och stärka de små och medelstora företagens möjligheter att utnyttja forskningsresultat för sin verksamhet.

En ökad konkurrenskraft och ett bättre utnyttjande av konkurrensfördelar väntas ge direkta, positiva effekter för sysselsättningen i området.

Vidare har Turistdelegationen påbörjat ett arbete med ett nationellt forskning- och utvecklingsprogram för turistnäringen. Syftet är att företa-

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

gen i rese- och turistnäringen skall få bättre tillgång till och nytta av den kunskap som högskolor och universitet erbjuder, och att näringens frågeställningar kan prövas och utvecklas inom forskningen

Turistdelegationen har också regeringens uppdrag att genomföra riktade studier om förutsättningarna för utveckling av svensk turism. Uppdraget skall redovisas i slutet av april i år.

I syfte att bl.a. utveckla kulturturismen har Riksantikvarieämbetet getts i uppdrag att utarbeta förslag till kvalitetskriterier och metoder för kvalitetssäkring av kulturturismen inom sitt ansvarsområde.

Som framgår av min redovisning anslår regeringen och regionala organ betydande belopp till turistnäringen för såväl marknadsföring som forskning och utveckling. Vad jag skulle vilja se är ett starkare engagemang också från branschen. Tyvärr har branschen inte svarat upp mot det avtal som finns mellan staten och branschens företrädare. I fortsättningen kommer regionerna att få ett ökat ansvar i näringspolitiken. Jag förutsätter att de regionala myndigheterna då uppmärksammar turistnäringens betydelse och i sin medelsfördelning ger näringen den uppmärksamhet som den förtjänar.

Anf. 140 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret som jag har fått på min interpellation om turistfrågor i ett regionalpolitiskt perspektiv.

Befolkningsomflyttningen är inte någon ny företeelse, utan den har pågått i årtionden. Mellan 1975 och 1997 har åtta län fått vidkännas minskande befolkning, medan storstäderna, och framför allt Stockholm, har ökat. Även 1997, när befolkningstillväxten totalt var 2 590 personer, ökade Stockholm med 37 044 personer. Skogslänen minskade samtidigt med 24 000 personer. Detta är en utveckling som måste brytas av många skäl. Bl.a. måste det finnas människor som bor permanent i en bygd om det skall vara intressant att turista där.

Under tiden som turistfrågorna fanns hos Kulturdepartementet arbetade man upp många goda kontakter med bl.a. kulturföreträdare för att utveckla turismen i olika delar av landet. Har man samma samarbete nu när turismen är en näring bland många under Näringsdepartementet? Har man mer samverkan mellan departementen än vad som framskyntar i svaret, där det sägs att Riksantikvarieämbetet fått i uppdrag att ta fram metoder för kvalitetssäkring av kulturturismen? Kultur är ju bra mycket mer än gamla hus och gravplatser.

Ministern skriver i sitt svar att olika regioner får nytta av marknadsföringen. Men jag undrar hur.

En fråga som också behöver diskuteras är hur man skall få de regionala turistorganisationerna att samarbeta bättre. Som det ser ut i dag på många håll sitter flera olika organ och arbetar med samma frågor. Sedan kan de inte samarbeta därför att det blir revirtänkande och annat. Vad gör departementet för att ändra på den saken? Risken finns att mycket pengar och arbete går åt därför att man dubbelarbetar och därmed får ett sämre genomslag än man skulle få om man i stället samarbetade.

En grupp som behöver bearbetas mer är de riktigt små företagen. De finns ofta i glesbygden och drivs ofta av kvinnor. Där finns litet för dåliga kunskaper om både marknadsföring och samarbete. Dessa småföretagare behöver bättre utbildning, men de har svårt att få något som är anpassat

till deras speciella situation. Kan ministern säga om det finns insatser för den här gruppen i framtiden? Det är en ganska tyst grupp. De här företagarna sluter sig inte heller gärna samman i grupper. På kommunnivå kan man komma i kontakt med dem, men de söker sig inte till turismutbildningarna på högskolan. De vill heller inte satsa så mycket tid och pengar på något som de inte vet om det kommer att hålla i framtiden. En möjlighet är gymnasieutbildningar eller utbildningar via studieförbunden. Arbetar man på departementet med frågor av det här slaget? Detta kostar inte mycket pengar, men det kan ge goda resultat om det genomförs.

Anf. 141 ULF BJÖRKLUND (kd):

Herr talman! Det är ett mycket intressant samtal vi för om de turistiska frågorna, framför allt när det gäller glesbygden och den småskaliga landsbygden. Jag skulle vilja kalla den för bygdeturismen. Det är fint att detta lyfts fram och att vi kan föra ett samtal om det.

Det finns ett antal bra exempel från senare år på den här typen av småskalig turism. Man kan bo på lantgård, det finns fåbodssatsningar, sameturism, vildmarksäventyr, ekoturism osv. Detta är ofta verksamheter som har dragits i gång med eldsjälar som grund. Om inga eldsjälar hade funnits eller om de inte hade haft en chans skulle många av de här verksamheterna inte ha kommit i gång.

Vi vet också att turistanläggningar i hela det svenska inlandet har byggts upp under åren som gått. Ett problem som man har i de mindre turistanläggningarna – om vi nu glömmer Åreregionen, Sälen, Idre och de stora anläggningarna uppe i Lappland – där man kan och vill satsa på en profil med bygdeturism är att man ofta har väldigt svårt att plocka fram marknadsföringsmedel.

Vi vet ju hur kommunernas situation är. Det saknas pengar i kommunerna. Man klarar med nöd och näppe att satsa på sina kärnverksamheter. Att utveckla en bygd och hjälpa till att utveckla ett näringsliv är ju sådant som det krävs pengar till, och de måste komma någonstans ifrån.

Jag efterlyser en satsning på ett samlat program för bygdeturismen, dvs. ett samlat program där man har hela den svenska bygdeturismen och landsbygdsturismen presenterad, som man kan marknadsföra. Jag är mycket medveten om att det är Turistrådet som skall hålla i den nationella marknadsföringen. Det påpekas också i svaret. Men Turistrådet använder sina pengar till att satsa på utlandskontoren, och det blir inte mycket pengar över till att hjälpa till att marknadsföra den småskaliga landsbygdsturismen.

Jag tycker att Näringsdepartementet borde ha litet pengar som man kunde använda till att utveckla olika saker i de områden i vårt land som är värst drabbade när det gäller sysselsättning och har flest arbetslösa människor. Rapporterna under det senaste året är ju tragiska. Folk har lämnat inlandet och flyttat ned mot kusterna. Jag efterlyser detta.

Jag efterlyser också möjligheter för kommunerna. Vi har ju ett alldeles speciellt läge med katastrof för småkommunerna, framför allt i inlandet. Varför kan man inte hitta pengar, förslagsvis från Näringsdepartementet, inte bara till den turistiska bygdesatsningen utan också till de alldeles speciella satsningar som kommunerna måste göra? Man klarar ju med nöd och näppe sin kärnverksamhet. Då borde den här möjligheten också finnas.

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

I svaret som Margareta Andersson får sägs dessutom att saneringen av Sveriges ekonomi har drabbat glesbygden. Egentligen är väl det ett ganska dåligt betyg. Vi vill ju att glesbygden skall leva och att människor skall stanna kvar där, och ändå skall de ekonomiska saneringar som vi gör drabba glesbygden. Då finns det väl ingen tanke bakom detta att hela Sverige skall leva.

Jag ställer också frågan: Vem skall svara för att vi får en samlad katalog för den småskaliga bygdeturismen? Det finns exempel på detta, t.ex. Sommarvägar i norr. Och vi har ju Följ ljuset på norr, som inlandskommunerna har satsat på. Men det är ju med nöd och näppe det går att dra 15 000–20 000 kr från kommunerna för att genomföra detta. Det har ju i och för sig använts mål 6-områdespengar till detta också. Men det krävs litet mer från Näringsdepartementet här också.

Anf. 142 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Det här är en bransch som samhället är väldigt djupt involverad i. Det finns ingen bransch som staten har så stort engagemang i som just i turistbranschen. Vi har en särskild marknadsföringsorganisation med Sveriges Turistråd. Varje län har en liknande organisation som finansieras av landstingen, ofta via länsstyrelsen och länsanslaget som Näringsdepartementet lämnar – det finns en medfinansiering där – och kommunerna. Staten tar ansvar för en marknadsföringsorganisation både på nationell och regional nivå.

Här finns en särskild turistdelegation och ett särskilt glesbygdswerk som jobbar väldigt mycket med turistfrågorna. Staten ger ett särskilt bidrag till Folkrorelserådet som är djupt involverat i de här frågorna. Kommunerna har genom kommunallagen möjlighet att arbeta just med turistfrågorna på ett helt annat sätt än med alla andra näringar. Den enda näring där kommunerna har rätt att gå in och agera är inom turismen.

Under min tid som regionalminister har vi tillsammans med EU tagit fram ett femårigt program på 1,2 miljarder kronor i EU:s strukturfondsprogram för turismen. Vi har en extra engångssatsning i marknadsföringsinsatser på nationell nivå på 90 miljoner. Vi har en gigantisk satsning på forskning och utveckling uppe i Östersund på nästan 100 miljoner kronor.

Nog gör vi en hel del på det här området. Jag tycker att vi jobbar bra. Däremot är jag inte säker på, Ulf Björklund, att lösningen för att ytterligare få fart på turismen är att näringsministern gör mer.

Nu måste det faktiskt arbetas ute i landet med de pengar och de verktyg som vi har skaffat fram. Jag tycker att Björklund beskriver detta ganska bra när han säger att det är småskalig turism som måste få fart. Det är inget som man administrerar fram i något planekonomiskt system på Näringsdepartementet. Näringsdepartementet skall medverka till att det finns forskning, utveckling, riskkapital och marknadsföringsinsatser, och det finns det. Vi stöder också organisationer regionalt och nationellt.

I den regionalpolitiska propositionen handlar det mer om att se till att man får helhetslösningar, samverkan och incitament för att göra något också lokalt.

Herr talman! Jag tror att vi i ganska stor utsträckning har liknande åsikter om de här frågorna näringsministern, Ulf Björklund och jag. Vi värnar mycket gärna om glesbygdsfrågorna.

Men jag har inte fått något direkt svar på frågan om ministern kan tänka sig att i framtiden öronmärka pengar till de små företagen som ofta finns i glesbygden och som kvinnor ofta driver.

Sedan finns det också problem på den regionala nivån som den centrala nivån kanske behöver ta tag i för att få litet ordning och reda i det här landet också. Jag säger inte det för att skoja om det, utan för att det faktiskt finns problem på en del ställen när det gäller vissa samarbetsfrågor.

Sedan vill jag också återigen ställa frågan: Finns det något samarbete mellan de olika departementen i regeringen? Det finns en hel del frågor som är väldigt viktiga för turistnäringen men som kanske egentligen inte ligger på Näringsdepartementet. Exportrådet ligger ju under Näringsdepartementet. Men hur är det med kontakten med t.ex. svenska lektorer utomlands? Det ligger förmodligen under Utbildningsdepartementet. Sedan har vi handelskamrarna och ambassaderna. Vilken information har de? Finns det upparbetade kanaler?

En annan väldigt viktig fråga för de små företagen är skyltningen. Den ligger under Kommunikationsdepartementet. Den frågan är mycket viktig. Den har inte fått någon lösning än. Kan man diskutera sådana här frågor i regeringen, och gör man det?

En annan fråga som ligger under Jordbruksdepartementet gäller den enormt stränga livsmedelslagstiftning som vi har. Man kunde kanske lägga upp den litet grand, om inte annat så för de allra minsta företagen, t.ex. kaffestugor och annat. Ibland blir det så strängt att man inte klarar av att göra ganska enkla lösningar som inte skulle ha någon större negativ effekt för hälsa och smittoöverföring, men som däremot skulle vara väldigt viktiga för de enskilda företagen.

Herr talman! Det är naturligtvis så att regeringen gör en hel del, näringsministern. Trots det går det bakåt. Trots det utarmas glesbygden och i viss mån även landsbygden. Trots att Turistrådet får en hel del pengar till marknadsföring använder man, enligt mitt sätt att se det och med deras egen motivation, dem för att klara av kostnaderna för sina utlandskontor. De har inte fått så väldigt mycket pengar om man lyssnar på dem själva. De vill naturligtvis ha mer. Det är ju naturligt.

Jag vet ju att kommunerna kan jobba med viss näringsverksamhet. De små kommunerna som finns uppe i Norrbottens län – de är stora till ytan, men när det gäller pengar och utvecklingskraft är de inte så starka – med svagt befolkningsunderlag, och som avfolkas i dag, klarar inte mer än kärnverksamheterna. En satsning från Näringsdepartementet där man säger att turismen är så fantastisk för inlandet att det är den utvecklingspotential man borde satsa på, åtminstone på kort sikt som situationen ser ut, hade varit väldigt positiv. Det vore positivt om man ville satsa och säga att nu avsätter vi litet särskilda medel just för den saken. Jag är rädd att man tänker litet för storskaligt ändå. Detta är små familjeföretag som känner sig litet grand utlämnade.

Jag vill säga en sak en gång till.

När kommunerna inte klarar kärnverksamheten men har en vilja och är beredda att satsa på en strategisk utveckling av en på sikt självbärande framtidskraft måste de på något sätt ges en chans till extra stöd. Det vore väl fint om det kunde komma från regeringen på något sätt.

För övrigt håller jag med Margareta Andersson om att det görs en hel del på det här området. Men i den alldeles speciella tid vi lever krävs det uppenbarligen extraordinära insatser.

Anf. 145 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Som Margareta Andersson säger har vi säkert lika uppfattningar i mycket. Men man kan fråga sig om vi skall öronmärka pengar till turismen.

Jag har valt en annan arbetsmetod, nämligen att flytta besluten ut i länen och ut i beslutsgrupperna i strukturfondsprogrammen. De 1,2 miljarder som nu går via strukturfondsprogrammen är förslag som har kommit från beslutsgrupperna och som jag har förhandlat hem i Bryssel och sedan levererat tillbaka till beslutsgrupperna. De fattar själva besluten. Jag tror att de skulle ta rätt illa vid sig om jag sade att jag nu vill ta över beslutanderätten från dem. De vill nog gärna ha den. Jag tror också att man kan detta bäst längst ute i verksamheten.

Detsamma gäller länsanslaget. Jag tror inte att jag heller där skall gå in och peta utan låta länen själva bestämma hur pengarna skall användas. Jag tror att det är bäst så.

Den andra frågan gällde om vi samarbetar i regeringen. Ja, det gör vi. Vi samarbetar bra i regeringen kring de här frågorna. Det är många ministrar som har ett stort intresse för turistfrågorna. Det fungerar bra.

Den tredje frågan gällde skyltarna. Detta mötte jag också ofta. Jag måste säga att det finns en del tjänstemän på Vägverket som kanske skulle ägna litet av sin tid åt någonting annat än att bråka om skyltarna. Jag tror faktiskt att vi skulle nå nollvisionen snabbare om man ägnade någon timme åt någonting annat. Det tror jag vore bra.

Till Ulf Björklund vill jag säga att vi ju har satsat pengar, 1,2 miljarder, femårigt program, höjda anslag när det gäller marknadsföring. Det är ett forskningsprogram till Östersund som jag tror är någonting väldigt viktigt för turistnäringen.

Om riksdagen nu skulle vilja anslå mer pengar för den regionala näringspolitiken skall jag ju inte tacka nej till det. Om Ulf Björklund till att börja med kan övertyga sin egen riksdagsgrupp om detta har vi kommit en bit på vägen. Ännu har inte Ulf Björklund klarat av det. Kanske att han gör det.

Anf. 146 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag får tacka näringsministern för svaren. Jag hoppas verkligen att de här skyltarna kan komma upp litet fortare. Jag förstår att det inte är Näringsdepartementet som har att syssla med detta. Ibland är det påverkan, utan att man har maktmedel bakom, som gör att det blir förändringar.

Att bilda opinion i de här frågorna är också viktigt. Det har vi ju ett gemensamt ansvar för.

Jag tycker över huvud taget att turistverksamheten och allt vad därtill hör är så oerhört viktigt att vi måste fortsätta att arbeta på det här sättet. Om man inte direkt kan öronmärka pengar hoppas jag ändå att den fortsatta utvecklingen blir positiv. Jag skulle gärna se att man kunde göra det. Trots de här satsningarna, som Ulf Björklund sade tidigare, har inte så mycket positivt hänt. Vi har större behov än vad vi kan tillgodose.

Att få en koncentration av människor till vissa delar av Sverige och en utglesning i andra delar är också väldigt olyckligt. Det kan innebära men för turismen att det inte finns tillräckligt många människor när den kommer igång om ett antal år. Jag tror att det trots allt skulle vara behov av att göra litet som är speciellt inriktat på detta.

Det är tacksamt att det finns mycket forskning och utvecklingsmedel på olika ställen i landet. Men det är återigen de allra minsta företagen som behöver mer service och som vi kanske får arbeta med via kommunerna. De är svåra att få tag på. Samtidigt är de väldigt viktiga. Detta kan ofta vara skillnaden mellan att bo kvar på landsbygden på ett jordbruk och att vara tvungen att lägga ned och flytta därifrån. Det kan vara den här lilla skillnaden som gör att man kan stanna kvar. Det skulle vi väldigt gärna vilja åstadkomma. Tack.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 1997/98:124 om den regionala utvecklingen

Anf. 147 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Per-Ola Eriksson har, mot bakgrund av bl.a. de senaste årens befolkningsutveckling, frågat mig:

1. vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att åstadkomma en politik för en positiv utveckling i de mindre orterna och förhindra fortsatt koncentration till storstadsområdena,
2. om jag vill medverka till en tydlig och konkret målformulering för den regionala utvecklingen,
3. om jag avser att medverka till att beslut inom regeringen bedöms utifrån den effekt de kan få för den regionala utvecklingen, och
4. om jag är beredd att medverka till att statliga verk och myndigheter får ett tydligt ansvar för en positiv regional utveckling.

Låt mig först säga att jag och regeringen delar den oro för den regionala utvecklingen som Per-Ola Eriksson gett uttryck för. En fortsatt kraftig befolkningsminskning, inte bara i gles- och landsbygd och mindre orter utan på senare tid även i större industriorter, är till nackdel för hela landet. En fortsatt stark befolkningskoncentration till ett fåtal större orter skapar olika slags problem även i dessa orter.

Den faktiska befolkningsutvecklingen är emellertid resultatet av förändringar i ett antal olika faktorer. Låt mig därför gå närmare in på de viktigaste av dessa.

Bruttoomflyttningen i landet har under ett antal år legat på en historiskt sett hög nivå. Storstadsområdena, framför allt Stockholmsregionen,

har under de senaste åren haft stora inrikes flyttningsöverskott. Främst de s.k. skogslänen redovisar däremot stora och ökande flyttningsunderskott.

Vad som gör att bilden totalt sett för 1997 skiljer sig från tidigare år är dels att Sverige, för första gången sedan 1809, hade födelseunderskott, dels att nettoinvandringen var mycket låg. Från att under en längre period ha haft ett årligt födelseöverskott i hela landet i storleksordningen 20 000–30 000 personer har vi under förra året således ett födelseunderskott på 3 000 personer. Invandringsöverskottet har tidigare under 1990-talet varit i genomsnitt 25 000 personer. Under 1997 var överskottet däremot endast 6 000 personer.

Alla dessa faktorer gör att fler län och kommuner än under tidigare år redovisar en minskad folkmängd. Födelseöverskott eller nettoinvandring överstiger inte i samma utsträckning som tidigare utflyttningen från en rad områden i landet.

De senaste årens sanering av statsfinanserna, som ju skett i samarbete med Centerpartiet, har varit nödvändig för att långsiktigt rädda välfärdsstaten. Saneringen har också kunnat ske under kontrollerade former och därför har samtidigt en mängd åtgärder kunnat vidtas för att förbättra den regionala utvecklingen. Exempel på viktiga sådana insatser är den fortsatta utbyggnaden av de regionala högskolorna och de stora investeringarna i infrastrukturen.

Den nödvändiga saneringen av statsfinanserna har naturligt nog kommit att få större konsekvenser i de regioner där transfereringarna från statsbudgeten har störst betydelse. Dessa regioner är ofta de som redan tidigare har problem från regionalpolitisk synpunkt.

Den regionala utjämningspolitiken har dock på senare år fått en betydande förstärkning genom de medel som tillförts genom EG:s strukturfonder.

Marknadsekonomi har visat sig vara det effektivaste systemet för att skapa ekonomisk tillväxt i samhället. I en del avseenden finns det dock skäl för samhället att korrigera resultatet t.ex. med den typ av välfärdspolitik som länge bedrivits i Sverige.

En internationell jämförelse ger också vid handen att ett land som Sverige, med en utvecklad välfärdspolitik har mindre klyftor t.ex. vad avser inkomster och arbetslöshet, inte bara mellan olika människor, utan även mellan olika regioner, än länder där de marknadsekonomiska krafternas påverkan inte balanserats på detta sätt.

Som direkt svar på Per-Ola Erikssons första fråga kan jag i dag säga att regeringen för närvarande är inne i slutskedet av ett arbete med en proposition som bl.a. kommer att innehålla förslag till åtgärder som avser att verka för en bättre regional utjämning mellan olika delar av landet. Jag kan i dag inte gå närmare in på de konkreta åtgärder som regeringen kommer att föreslå. Jag vill dock understryka att den planerade propositionen naturligtvis endast är *ett* led i regeringens arbete med den långsiktiga regionala utjämningspolitiken. Denna politik måste föras inom många viktiga samhällssektorer om befolkningsutvecklingen skall kunna vändas.

Vad sedan beträffar frågan om att uttala en tydlig och konkret målformulering för den regionala utvecklingen, i likhet med vad regeringen gjort för t.ex. arbetslösheten, vill jag säga följande. Regional utveckling är ett mångfasetterat begrepp. Riksdagen anslår t.ex. medel för regional

utveckling och utjämning till alla delar av landet. Att alla delar av landet utvecklas så väl som möjligt vad avser t.ex. expansion och ökad produktivitet i näringslivet, ökad sysselsättning för män och kvinnor, befolkningsutveckling etc. är mål för olika politikområden. Härtill kommer uttalade målsättningar för regionalpolitiken om rättvisa och valfrihet i arbete och boende så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för människor i olika delar av Sverige.

Att formulera *ett* mål för den regionala utvecklingen är därför inte så lätt. Regeringen avser dock att i den kommande propositionen ytterligare förtydliga de gällande målen.

Jag håller med Per-Ola Eriksson om att alla beslut som fattas av riksdagen och regeringen också bör bedömas utifrån de effekter de får på den regionala utvecklingen. De åtgärder som vidtas med medel från anslagen under utgiftsområde 19 kan endast marginellt påverka den regionala utvecklingen. Utvecklingen inom andra samhällsområden ger de grundläggande förutsättningarna och är sammantaget mer betydelsefull i detta sammanhang.

Regeringen lämnar bl.a. därför direktiv till samtliga relevanta kommittéer och särskilda utredare att redovisa regionalpolitiska effekter av sina förslag. Eftersom det visat sig att de avgivna betänkandena sällan innehåller den grundliga analys som direktiven eftersträvar, avser regeringen att i ökad utsträckning bevaka att förslagen innehåller noggranna konsekvensbedömningar. Härigenom bör det bli möjligt att på ett ännu bättre sätt än i dag bedöma de regionala konsekvenserna av olika beslut.

Vad slutligen beträffar statliga verks och myndigheters ansvar för en positiv regional utveckling vill jag först nämna att regeringen på senare tid på olika sätt låtit kartlägga och analysera de regionala konsekvenserna av förändringar i den statliga sektorn. Dessa utredningar avser regeringen att följa upp på olika sätt. Regeringen avser således att återkomma även till denna fråga i den kommande propositionen.

Anf. 148 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Först vill jag framföra ett tack till näringsministern för svaret på min interpellation. Jag vet att näringsministern känner starkt för de regionala utvecklingsfrågorna. Han ger också uttryck för den oro han känner över utvecklingen i Sverige under en lång följd av år.

På några punkter instämmer näringsministern med mig, och det är bra. På några andra punkter är det mera fråga om att vänta och se med hänvisning till den regionalpolitiska propositionen. Jag förstår i och för sig att regeringen nu är i färd med att slutföra arbetet med den proposition om regionalpolitiken som inom kort skall läggas på riksdagens bord.

Jag känner dock en ordentlig oro för de ökade klyftorna mellan olika delar av landet, och det är också mot den bakgrunden som vi från centergruppen framställt 16 interpellationer. Dessa handlar inte om regionalpolitik i den traditionella betydelsen av stöd och bidrag, som kanske är förlegad, utan i dem vidgas debatten till att handla om olika sektorer som var och en för sig medverkar till att skapa en bättre regional utveckling.

De expansiva storstadsregionerna blir i dag starkare, medan landsbygdsområden och småorter för en mera tynande tillvaro. Det är när vi ser i backspegeln allvarligt att finna att man sedan 1975 totalt sett i landet visserligen har haft en befolkningsökning om 640 000 människor men att

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

merparten av denna befolkningsökning har skett i de tre storstadsområdena. Dessa tre områden svarar för 68 ½ % av den totala befolkningsökningen i landet. Det är icke bra.

Många har fokuserat på den mindre positiva utveckling som vi haft under 1997 bl.a. till följd av de ekonomiska problem som vi har haft i Sverige, men det är viktigt att också vidga perspektivet och inse att vi under flera decennier inte haft en tillräckligt aktiv och slagkraftig regionalpolitik.

Koncentrationspolitiken korar inga segrare. Den skapar bara förlorare. Koncentrationen och centraliseringen är ett betydande problem och en samhällsekonomisk belastning. I stora delar av landet bor nu kanske den sista generationen. Vi behöver få åtgärder som dämpar storstadstillväxten, och jag vill efterlysa om näringsministern trots att han ännu inte är färdig med den regionalpolitiska propositionen ändå kan lätta något på förlåten för den. Vilka exempel på åtgärder kan man från regeringens sida tänka sig dels för att dämpa storstadstillväxten, dels för att åstadkomma en bättre befolkningsökning i mindre orter? Vi behöver fler människor i de mindre orterna om vi skall kunna klara skolan, vården, omsorgen och all annan service.

Det är bra att näringsministern instämmer i mitt synsätt när det gäller att bedöma effekterna av olika förslag i det regionala perspektivet. Det är också bra att han lovar förbättringar när det gäller eftervården på den här punkten.

Jag skulle vilja komplettera med en fråga om de statliga myndigheterna. Är näringsministern beredd att mera tydligt än nu ålägga regionala myndigheter att ta ett ökat regionalpolitiskt ansvar? Det gäller både inom rättsväsendet och inom andra sektorer. Det är viktigt att man klarar datafunktioner och andra servicefunktioner som människorna är beroende av.

Till sist, herr talman, vill jag också uttala en oro för att riksdagen inte visar ett särskilt stort intresse för de regionala frågorna. Det är ganska glest i kammaren när man diskuterar regionalpolitik. Det är kanske ett tecken på att många partier prioriterar bort den frågan. Det gör däremot inte Centerpartiet.

Anf. 149 ULF BJÖRKLUND (kd):

Herr talman! Per-Ola Eriksson uttrycker en stark positivitet och är i stort sett nöjd med näringsministerns svar, vilket ju kan förklaras på flera sätt. Jag var själv med när de båda tillsammans på Landsbygdsriksdagen 1996 i Avesta använde vackra ord om åtgärder som skulle ge resultat framöver. När vi står här i dag kan vi konstatera att situationen inte har blivit bättre utan snarare sämre.

De facto har Centerpartiet och Socialdemokraterna under de senaste två åren gjort mycket tillsammans för saneringen av svensk ekonomi, och vi är säkert alla i vårt land tacksamma för det, men den har otvivelaktigt drabbat landsbygden. De löften man gav 1996 har man inte kunnat uppfylla, och frågan är nu vad händer på den landsbygdsriksdag som skall genomföras i Linköping om några veckor. Blir det fortfarande fråga om samma löften, eller är möjligen den regionalpolitiska propositionen nu framlagd?

Vi har väntat länge på att den regionalpolitiska propositionen skall komma. Det var sagt att den skulle komma i september 1997. Nu vet vi

inte om den kommer före Landsbygdsriksdagen. Det vore intressant att få ett svar på om den kommer att läggas fram före landsbygdsriksdagen. Eller vågar man i avvaktan på den inte säga så mycket?

Redan när de regionalpolitiska frågorna behandlades hösten 1996 föreslog vi från kristdemokraternas sida att det borde göras en ordentlig parlamentarisk utredning om de regionalpolitiska frågorna. Vi tyckte att dessa frågor är så viktiga, precis som tydligen också Centerpartiet gör. Vi tyckte då att den rådande ekonomiska situationen kräver alldeles speciella åtgärder för landsbygd och glesbygd, och vi menade att det hade varit viktigt att slå samman våra visa huvuden för att försöka komma fram till resultat.

Jag vet att man har jobbat mycket medvetet på Landbygdsriksdagen. Jag tycker också att Folkrorelserådet och Glesbygdsmyndigheten arbetar bra. Det hade dock varit stimulerande, som Per-Ola Eriksson efterlyser, om alla partier hade engagerat sig i dessa viktiga frågor. Det är inte så att Centerpartiet har monopol på den här typen av frågor och på något sätt skulle vara landsbygdens garant. För att klara landsbygdsfrågorna måste vi kämpa tillsammans.

Jag undrar alltså om propositionen kommer före Landsbygdsriksdagen. Jag undrar också hur regeringen har arbetat med materialet från 1996. Hur har man arbetat med alla de frågor som Landsbygdsriksdagen förde fram till regeringen 1996, och har det blivit något resultat av detta arbete?

Jag instämmer för övrigt också i Per-Ola Erikssons fråga om det regionala ansvaret. Det gäller våra myndigheter och verk liksom även de statliga bolagen, som naturligtvis har begränsade möjligheter att ta på sig ett regionalpolitiskt ansvar. Kan vi förvänta oss att få tydligare och effektivare krav på myndigheter, bolag och verk att ta ett konkret regionalt ansvar, och hur skall detta se ut? Kommer detta måne att tas upp i den aviserade propositionen?

Anf. 150 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Jag vet inte om näringsministern kommer ihåg det, men för knappt två år sedan stod vi här i kammaren och diskuterade regionalpolitik. Jag kommer ihåg att näringsministern då ömsint betygade sin gemenskap med Per-Ola Eriksson. Näringsministern var då arbetsmarknadsminister och for ut i lyriska ordalag om det historiska tillfället när Centern och Socialdemokraterna gjorde upp om regionalpolitiken. Kommer näringsministern ihåg det? Han poängterade också styrkan i samarbetet mellan Centern och Socialdemokraterna. Interpellanten, Per-Ola Eriksson, betygade å sin sida vikten av, som han kallade det, den breda samsynen. Med det menade han då samsynen mellan Centern och Socialdemokraterna.

Vad som har hänt under de två gångna åren efter det historiska tillfället är att befolkningen i glesbygden har minskat. Det är vi alla överens om. Vi har sett siffror på det. Vi har också sett att befolkningen i storstadslänen ökar. Vi har sett att skatteintäkterna i glesbygdskommunerna minskar och att service och vård urholkas. Lantbruksföretagen avvecklas på grund av dålig lönsamhet. Statsrådet, vad gör regeringen åt detta?

I mars 1996 sade statsrådet: Människor som bor i Östersund och i Kiruna skall ha samma rätt till utveckling som de som bor i Stockholm, och

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

vi har varit oerhört framgångsrika i det arbetet. Jag måste ställa frågan: Tycker ni, Anders Sundström och Per-Ola Eriksson, att ni har varit oerhört framgångsrika i regionalpolitiken? Ni torde i så fall vara de enda som tycker det. Det är tomt skryt som inte har någon verklighetsförankring.

Verkligheten är i stället att den av Socialdemokraterna och Centern förda regionalpolitiken totalt har havererat. Selektiva bidrag till företag och kommunala industrilokaler har inte hjälpt ett dugg för att förhindra utflyttning från svaga regioner. En usel skatte- och näringspolitik har gjort att just de företag som är de värst utsatta i de svaga regionerna har förhindrats att komma till stånd och utvecklas.

I Dagens Nyheter i dag kritiserar socialdemokratiska kommunalråd regeringens och Centrerns energipolitik – en politik som gör att de energiberoende, svaga kommunerna ytterligare utarmas. Historiskt, sade Sundström. Bred samsyn, sade Per-Ola Eriksson. Vad tänker regeringen göra?

Det viktigaste för att vända den här trenden och få till stånd en regional utveckling blir nu att radikalt förändra villkoren för företagandet. Ta bort bidrag, sänk skatter, rensa i den byråkratiska djungeln, se till att landet får en utbildning med kvalitet, höj kompetensen i de svaga regionerna!

Det verkar som om alla partier utom Centern och Socialdemokraterna har insett att det för att få till stånd en regional utveckling behövs en helt ny regionalpolitik. För att få en riktig bredd i en sådan har oppositionen – där räknar jag inte in Centern, om Per-Ola Eriksson ursäktar – begärt att få tillsätta en parlamentarisk utredning. Samma sak var Ulf Björklund från Kristdemokraterna inne på. Tyvärr blockerades denna önskan av just Centern. Den regionalpolitiska propositionen som skulle ha kommit i höstas, som skulle ha kommit den 26 februari, som kanske kommer i mars, kunde då haft en bredare förankring i riksdagen.

Mot bakgrund av det regionalpolitiska misslyckandet vill jag fråga näringsministern om han är beredd att sänka energiskatter, bensinskatter, skatter på företagande och inkomstskatter för att underlätta för svaga regioner att utvecklas. Anser statsrådet, i motsats till företagarorganisationerna, att det är genom selektiva bidrag som utveckling kommer till stånd i svaga regioner? Om inte, vilka bidrag är statsrådet beredd att ta bort?

Anf. 151 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Ibland skulle man önska att man hade kortare tid för att läsa upp interpellationssvaret än för debatten.

Jag skall börja med Patrik Norinder, om Per-Ola Eriksson ursäktar. Jag har här ett meddelande från TT som kom alldeles nyss. Sex moderater – gruppledarna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping, Uppsala och Umeå – beskriver socialdemokratin som storstadsfientlig. Majoriteten av den socialdemokratiska riksdagsgruppen och regeringen består uppenbarligen av glesbygdsföreträdare. Miljardinvesteringar i infrastruktur läggs ut i avfolkningsbygder, medan landets tillväxtcentrum sätts på undantag, skriver kommunalråden. Om s-kongressen i höstas heter det att den dominerades av glesbygdsföreträdare som kört respektive kommun i botten och slarvat bort skattebetalarnas pengar.

Det kan inte vara roligt för Patrik Norinder att tillhöra den där riksdagsgruppen, utan det måste vara ganska trist. Men det är det verkliga moderata ansiktet som visas upp i det här TT-meddelandet.

Patrik Norinder säger att jag och Per-Ola Eriksson har sänkt bidragen för litet i Norrlands inland. Hade det gått bättre för Norrlands inland om vi hade sänkt a-kassan, sjukförsäkringen och skatteutjämningen mer? I så fall måste det vara väldigt länge sedan Patrik Norinder var hemma. Det är ju inte alla som lever på jordbruksstödet från EU, utan väldigt många är beroende av den välfärdsmodell som vi har byggt upp. Det som jag och Per-Ola Eriksson har gjort gemensamt, när vi på fredagar eller lördagar har åkt hem till Norrbotten, är att vi har sagt att det är viktigt att snabbt få ordning på statsfinanserna. De bidrag som betalas ut till dem som har det sämst ställt i landet är nämligen beroende av hur mycket som måste gå till räntor till de redan rika. Så i den meningen tycker jag att vi har gjort ett historiskt viktigt jobb, och vi har gjort det därför att vi vet att de människor som vi företräder tjänar på att vi snabbt sanerar statsfinanserna. Att sedan höra Patrik Norinders recept, nämligen att skära ned mer än vad vi har gjort för att det skall bli bättre i Norrlands inland, är skrämmande. De sex gruppledarna är Moderaternas verkliga ansikte.

Ulf Björklund är också kritisk till det vi har gjort och till det som jag säger i mitt svar, just att neddragningarna i transfereringarna slår mot inlandet och att vi har gjort neddragningarna för att sanera statsfinanserna. Då är min fråga: Anser Björklund att vi skall förbättra transfereringarna, höja stödet och öka skatteutjämningen för de människor som bor i dessa bygder, eller vill Björklund alliera sig med Norinder och Norinders storstadsföreträdare i tron att de har en bättre lösning för Norrlands inland? Det är den viktiga frågan.

Sedan vill jag säga till Per-Ola Eriksson att jag är glad över att Per-Ola Eriksson har hjälpt till med budgetsaneringen. Jag kan förstå att Per-Ola Eriksson får den typ av tjuvnyp som Patrik Norinder nu försöker ge, därför att det är naturligtvis ingen enkel pedagogik att berätta att det gäller att snabbt dra ned för att behålla någonting av välfärdssystemet. Men jag tror att det är rätt att göra så.

Per-Ola Eriksson ställde två frågor till mig. Kan jag göra någonting för att klara landsbygden? Det kan jag. Det skall vi göra, och det gör vi genom att förbättra välfärdssamhället, utbildningen och infrastrukturen. Kan vi styra myndigheterna hårdare? Ja, det kan vi, och det skall vi göra. Men vi kan inte göra det på det sätt som interpellationsdebatten hittills har gått ut på, att samhället skall bry sig mindre och lämna mer åt dem som inte vill hjälpa till i landsbygden.

Anf. 152 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Innan jag vänder mig till näringsministern måste jag framföra ett tack till Ulf Björklund. Han sade: Vi skall vara tacksamma över att Centerpartiet och s har samarbetat för att lösa de statsfinansiella problemen. Det är såvitt jag vet första gången en företrädare för kd här i riksdagen uttalar sin uppskattning över det arbete som Centern har gjort för att sanera statsfinanserna och få Sverige på grön kvist. Det vore hedersamt och klädsamt om fler av Ulf Björklunds partikolleger hade samma insikt och klarsyn.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Sundare statsfinanser är en absolut avgörande förutsättning för att över huvud taget kunna skapa en positiv regional utveckling. De som är hårdast drabbade av det statsfinansiella läget är de svaga områdena, periferin. Ju snabbare vi lyckas klara statsfinanserna, få sund ekonomi, få ned statsskulden, få bort budgetunderskottet osv., desto lättare blir det att klara en bra tillväxt i landets olika delar.

Det inger ingen respekt när Patrik Norinder ironiserar. Det är närmast löjligt. Löjligt är det rätta ordet.

Jag mötte för en tid sedan en moderat riksdagskollega som sade så här till mig: Det är bra att ni i Centerpartiet har tagit upp dessa frågor om regionalpolitiken, för jag möter ingen förståelse i mitt eget parti. Först skall jag kämpa i den egna riksdagsgruppen för att få förståelse, och sedan här i kammaren.

Moderaterna kan aldrig vara trovärdiga i regionalpolitiken, Patrik Norinder.

Jag tror att det är viktigt att vi, nu när det skall formas en ny regionalpolitik, lägger större tonvikt vid den stora regionalpolitiken än vid den lilla regionalpolitiken. Regionalpolitiskt stöd, länsanslag osv. är nog så bra, men jag tror att det är väldigt viktigt att vi lägger tyngdpunkten på bra villkor inte minst för de mindre och medelstora företagen.

Goda kommunikationer är viktigt. Vi måste underhålla det finmaskiga vägnätet, som är så betydelsefullt för livskraften på landsbygden och i de mindre orterna.

Både tele- och datakommunikationerna måste förbättras. Vi bör exempelvis ha taxesättningar som är mer rättvisa än dem vi har i dag. Vi bör underlätta uppkoppling och användning av s.k. ISDN-anslutningar, så att man kan använda den nya och moderna tekniken även ute i periferin. På det sättet kan vi också få ökad kompetens.

Den centraliserade högre utbildning som vi och socialdemokraterna har medverkat till att skapa är också ett viktigt inslag. Vi har kommit överens om att 60 000 nya platser skall tillskapas inom de mindre och medelstora högskolorna. Alla platser är inte fördelade.

Är näringsministern beredd att medverka till att vi ganska snabbt kan fördela resterande platser med ambitionen att främja de mindre högskolorna?

Det är viktigt att vi klarar de statliga servicefunktionerna. Polisen skall finnas också i mindre orter. Tingsrätter, åklageriet osv. skall finnas i decentraliserade former. På det sättet skall vi klara mångfalden och tryggheten för människorna. En fungerande postservice hör också dit.

Är näringsministern beredd att medverka till att också hans kolleger i regeringen tänker i dessa banor och att alla lägger större tyngd vid den stora regionalpolitiken än vid den lilla?

Anf. 153 ULF BJÖRKLUND (kd):

Herr talman! Det är precis som näringsministern säger. Vi vill från Kristdemokraternas sida höja stödet. Vi vill kunna garantera att hela Sverige skall leva – även det svenska inlandet. Hela Norrland skall vara en levande plats där människor känner att de kan, får och har möjlighet att bo. Det kräver säkert ett stöd som gynnar dessa platser.

Det pågår en utredning om de nya utjämnningssystemen och kostnadsutvecklingen. Jag vet att vi från vårt parti diskuterar frågan om utjäm-

ningssystemet bör göra så att mer pengar kommer tillbaka till glesbygden skattevägen. Den justering som gjordes för några år sedan missgynnade faktiskt glesbygden litet grand. Vi är överens.

Jag vill också tacka Per-Ola Eriksson för uppskattningen. Det var fina och vackra ord. Jag är alldeles övertygad om att det finns fler kristdemokrater som tycker likadant.

Det har fattats en hel del obekväma beslut; det är vi medvetna om. Mycket av det var säkert nödvändigt. Vad vi möjligen kan fundera över är om åtgärderna felaktigt har kommit att riktas mot svaga grupper och mot svaga landsändar. Jag kan förstå att det kan vara svårt att förutsäga resultatet, men det är ändå tveksamt. Åtgärderna har drabbat barnfamiljer och äldre inte minst i glesbygden. De har drabbat det yttersta av glesbygden och det svenska inlandet en del. Jag hoppas att vi kan återställa det och att den proposition som nu kommer är ett steg åt rätt håll.

Jag håller med Per-Ola Eriksson om att det handlar om den stora regionalpolitiken. Man kan inte klara av problemen enbart med den lilla politiken, som innebär små pytsar av stöd hit och dit. Det är ett helhetsgrepp på allt det som har med Sveriges landsbygd och glesbygd att göra som vi efterlyser från Kristdemokraternas sida.

Jag skulle till sist vilja ge några exempel. Om man vill stödja inlandet och glesbygden var det bra att man gav 50 miljoner till Inlandsbanan, men det räcker bara till banunderhåll. Det skulle också behövas pengar för turistisk marknadsföring.

Jag vill också nämna Västerdalsbanan och Sälenbanan. Sälen är faktiskt Dalarnas största stad stora delar av året. Där finns 50 000–60 000 turistbäddar, och det är fullt under långa tider på året. Vi har mycket dåliga kommunikationer dit. En upprustning av Västerdalsbanan fram till Sälen skulle skapa förutsättningar.

Det finns ett antal exempel på projekt där inte minst jag efterlyser pengar. Jag vet att jag också har partiet med mig i de frågorna. Vi vill att hela Sverige skall leva.

En intressant fråga är den som gäller Inlandsbanan kontra Botniabanan. Vi har inte sagt nej till Botniabanan. Det är märkligt att man med stor tveksamhet ger litet stöd till Inlandsbanan, som faktiskt går genom hela svenska inlandet. Jag har påstått att det som behövs är en kombination av Inlandsbanan och Botniabanan. Låt oss för allt i världen inte glömma Inlandsbanan. Den ligger ju där!

Det saknas några miljoner kronor för att man skall klara den sista biten mellan Arvidsjaur och Jokkmokk längst upp i norr och skapa den bärighet som krävs för att norska NSB skall kunna transportera sitt gods från Nordnorge ned till Trøndelagsområdet längre söderut i Norge. Varför inte också satsa på det svenska inlandet genom att litet mer medvetet satsa på Inlandsbanan?

Jag är tacksam för att regeringen ändå har vänt i den frågan och är på väg åt rätt håll. Med hjälp av Centern borde det ha gått litet bättre sist. Några miljoner till hade faktiskt känts säkrare när IBAB planerar. Jag vet att man återkommer inför 1999 års budget, och då hoppas jag att både näringsministern och Per-Ola Eriksson är med på noterna.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 154 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Patrik Norinder återkom inte. Jag hade hoppats att Norinder skulle ta avstånd från det i mitt tycke mycket oförsämda påhoppet, men det får väl bli någon annan gång.

Jag skulle vilja resonera med Per-Ola Eriksson om regionalpolitiken.

Utvecklingen är bekymmersam. Frågan är hur vi kan vända utvecklingen. Jag tycker att det är viktigast att konstatera att Sverige och Norge är de två europeiska länder som har klarat att utjämna skillnaderna bäst i Europa. Inga andra länder kommer i närheten av oss.

Skälet till detta är att vi har en omfattande välfärdspolitik där vi fördelar vård och omsorg efter behov och inte efter köpkraft. Den fördelas jämnt över landet.

Centern och Socialdemokraterna har gjort en enorm insats under denna mandatperiod när det gäller att behålla välfärdssamhället på en anständig nivå. Det är där skiljelinjen går mellan oss och framför allt Moderaterna, som vill åstadkomma en kraftig nedskärning av välfärdssystemet.

Det finns inget land i världen med liten välfärd som har klarat en regional balans. Det är viktigt att komma ihåg. Det finns inget sådant exempel i världen. Det är den första frågan.

Den andra frågan gäller utbildningen. Socialdemokratin och Centern gör nu tillsammans en gigantisk satsning på att bygga ut de små högskolorna. Små högskolor finns trots allt inte i 280 kommuner, utan i 30 kommuner. Det innebär att de flesta ungdomar får flytta till dessa 30 kommuner. Det gäller hälften av alla ungdomar.

Nästa stora språng är att se till att utbildningen kan ges som distansutbildning. Det skall vara ett interaktivt system som det som vi nu skapar mellan Umeå och Pajala. Det är 60 mil mellan universitetet och de studerande i Pajala. Jag tycker att utbildning är viktigt.

Det tredje exempel som jag skulle vilja peka på gäller försöken att samverka om insatserna.

Per-Ola Eriksson tar upp frågan om tingsrätt, åklageri och skatteväsende. Det är klart att det för den kronofogde som har problem med indrivning i en kommun som kanske ligger 20 mil bort från kronofogdekontoret kan vara svårt att veta varför Pettersson just nu inte kan betala sina skatter. Närheten skulle göra att man lyckades bättre med att driva in skatterna. Genom den kunskap som närheten ger vet man hur man skall hantera frågorna. Sektorsgränserna gör emellertid att vi inte klarar av det. Det krävs alltså ett helt nytt tänkande, där den moderna tekniken kan användas för att på ett stadigt sätt gå över sektorsgränserna.

Ulf Björklund lämnade ett par positiva besked från kristdemokraterna, som jag gärna vill ta fasta på. Jag har av Ulf Björklunds inlägg förstått att kristdemokraterna vill öka anslagen till regionalpolitiken. Det är någonting nytt, och det gläder mig.

Kristdemokraterna vill också se över skatteutjämnningssystemet. Det är en översyn som nu pågår. Jag förstår att Björklund i och med detta avvisar angreppet från de moderata kommunalråden, som redovisar en bild som är raka motsatsen till den som Björklund beskriver. Också det gläder mig.

Också jag tycker att det behövs mer investeringar i järnvägen. Det gäller Botniabanan och Inlandsbanan, och vi kanske också skulle kunna få fram mer pengar till Västerdalsbanan.

Det Ulf Björklund säger talar för att Ulf Björklund borde sitta närmare mig än Patrik Norinder.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 155 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Det har skapats en ökad insikt i Sverige om vikten av att ha en bra regionalpolitik och åtgärder för en positiv regional utveckling. Bakgrunden är de negativa befolkningstalen för 1997. Jag kan instämma i vad Anders Sundström säger i analysen. Den är litet mer mångfasetterad än vad den verkar vid en första anblick, när man tittar på enskilda siffror för enskilda län, med låga födelsetal, mindre inflyttning till landet, osv.

Det har skapats ett engagemang runt om i Sverige för regionalpolitik, och det är värt att notera. Det har kommit många brev och telefonsamtal med synpunkter på att vi nu måste vidta åtgärder för att dämpa storstadsutvecklingen och få en mer positiv utveckling i periferin.

I det sammanhanget spelar de lokala utvecklingsgrupperna en väldigt viktig roll. Landsbygdsriksdagen, Folkrorelserådet och hela den drivkraft som finns där är viktiga att ha med i de här sammanhangen.

Jag tror också att vi måste förenkla reglerna för att starta och driva företag. Jag instämmer i näringsministerns synpunkt vad gäller distansutbildning. Genom att vi satsar så kraftfullt på högre utbildning måste vi också vidareutveckla distansutbildningarna. Det är på det sättet man tar till vara kompetensen och gör det möjligt att bo i periferin men också få en bra utbildning.

Sedan till frågan om samverkan genom olika insatser. I olika regeringsförklaringar och dokument brukar man tala om att hela Sverige skall leva. Det är vackra ord som förpliktar. När propositionen inom kort kommer på riksdagens bord hoppas jag att vi skall kunna se att man nu går från ord till handling.

Anf. 156 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Jag skall utnyttja mina två minuter av taletid.

Statsrådet läste upp ett pressmeddelande. Jag har själv inte läst det, men den kommentar man kan göra är väl att den socialdemokratiska politiken slår hårt mot både storstäder och glesbygd och landsbygd. Den är skadlig för båda delarna.

Att statsrådet började tala om jordbruksstöd från EU var väl ett försök att hitta på någonting. Kanske handlade det om okunskap. Jag skulle rekommendera statsrådet att tala med Leif Marklund, partikamraten. Han var uppe i Delsbo i måndags och frågade vad de lantbrukare som var samlade där tyckte om kostnadsläget och lönsamheten i jordbruket. Trots alla stöd som finns säger jordbrukarna att det inte är stöd de vill ha, utan de vill ha lönsamhet utan stöd.

Per-Ola Eriksson säger att vi moderater inte kan vara trovärdiga i regionalpolitiken. Det kanske är litet bittert för Per-Ola Eriksson att erkänna att vi har en hög trovärdighet i det sammanhanget. Fråga vad småföretagare och människor som bor på landsbygd och i glesbygd tycker om bidrag och höga skatter. Det borde Per-Ola Eriksson göra. De säger att

**Fel! Okänt
växelargument.**

det inte är bidrag de vill ha. De vill inte ha det här skattetrycket, utan de vill ha en politik för utveckling. Vår politik har hög trovärdighet. Det kanske grämer Per-Ola Eriksson, som nu arbetar så intimt med socialdemokraterna kring den företagspolitik de för.

Jag har haft litet svårt att förstå vitsen med de här interpellationsdebatterna om regionalpolitiken. Vi skall ju snart få en regionalpolitisk proposition, och Centern kan då utveckla sin politik i en motion med anledning av den. Varför skall vi diskutera detta tidigare? Svaren på många av de här interpellationerna har blivit att statsrådet inte kan ge något besked utan att besked kommer i den regionalpolitiska propositionen.

Jag beklagar fortfarande att vi inte fick en parlamentarisk utredning. Det hade varit oerhört värdefullt att få en mycket bredare samsyn i de här frågorna. Centern säger att man inte visar intresse för regionalpolitiken. Vi moderater gör det.

Anf. 157 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! För att vi skall klara glesbygden är det viktigaste att vi ser till att ha en tillväxt. Tillväxt har vi om vi har ordning på statsfinanserna och ordning i ekonomin, om vi får ordning på de stora makroekonomiska sakerna. Vi har nu detta på plats. Det känns bra. Det finns mycket kvar att göra. När jag jobbar med en regionalpolitisk proposition har jag hela tiden fokus på tillväxten. För att klara tillväxten måste vi nyttja det kapital vi har i periferin. Vi har enorma investeringar i vägar, järnvägar, bostäder, skolor, daghem och industribyggnader som skulle gå förlorade om vi inte hade tillväxt i periferin. På den punkten är jag och Per-Ola Eriksson helt överens. Det är viktigt att peka på.

Till Patrik Norinder vill jag säga att jordbruket helt berättigat faktiskt vill ha både bidrag och lägre skatter. För Patrik Norinder är detta med bidrag litet svårt att säga, men det är faktiskt så man vill ha det. Ja, man vill ha samma stöd som de får i andra delar av Europa, och man skall ha samma stöd. Stöd är bidrag. Prova att säga det! Säg *bidrag* någon gång! Det vill man ha, och det tycker jag är okej. Det är inget fel med det.

Om man däremot sänker skatten med t.ex. arbetsgivaravgiften rätt över landet och samtidigt avskaffar stödet för företagen i Norrlands inland leder det till en omfördelning. På den punkten är inte Norinder trovärdig. Han kan naturligtvis säga att socialdemokraterna är inkompetenta och okunniga. Men samtidigt skriver ledande moderater: Miljardinvesteringar i infrastruktur läggs ut i avfolkningsbygder medan landets tillväxtcentrum sätts på undantag. Och då angriper Norinder mig! Vågar inte Norinder angripa sina egna?

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 1997/98:132 om EU:s regional- och strukturfondspolitik

Anf. 158 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Helena Nilsson har vad gäller EU:s regional- och strukturfondspolitik frågat mig

1. om jag är beredd att verka för att även de områden som i dag omfattas av målen 2 och 5b även framgent skall kunna erhålla stöd,
2. om jag är beredd att verka för en inom EU gemensam Östersjöpolitik där Östersjöregionen ses som ett integrerat område i behov av en integrerad politik,
3. om jag med hänvisning till den negativa befolkningsutvecklingen för Norrlands inland är beredd att ompröva riksdagens beslut om att även kustområdet skall ingå i mål 6-området,
4. vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förenkla den svenska hanteringen av EU:s strukturfondsmedel, och
5. om jag är beredd att koncentrera resurser till de områden som främst drabbats av befolkningsminskning.

Helena Nilsson har ställt sina frågor mot bakgrund av den ökade regionala obalansen.

Den befolkningsutveckling som vi har haft under de senaste åren är bekymmersam. Helena Nilsson pekar på en del av de konsekvenser som den kan föra med sig. Den samlade befolkningsutvecklingen är emellertid resultatet av förändringar i en rad olika faktorer. Det finns därför anledning att se närmare på var och en av dessa.

Bruttoomflyttningarna i landet har under ett antal år legat på en historiskt sett hög nivå. Storstadsområdena, främst Stockholmsregionen, har under de senaste åren haft stora inrikes inflyttningsöverskott. Framför allt är det skogslänen som redovisar stora och ökande flyttningsunderskott. Det som gör att bilden totalt sett för 1997 skiljer sig från tidigare år är dels att vi hade födelseunderskott i landet, dels att nettoinvandringen var extremt låg. Det är faktiskt så att för första gången sedan 1809 överstiger antalet döda antalet födda. Från att under en längre period ha haft ett årligt födelseöverskott i landet på 20 000–30 000 personer hade vi förra året ett underskott på 3 000 personer. Invandringsöverskottet har tidigare under 1990-talet legat på i genomsnitt 25 000 personer per år. Under 1997 var överskottet endast 6 000 personer. Detta gör att fler kommuner och län än tidigare år nu redovisar minskad folkmängd. Födelseöverskott och nettoinvandring balanserar inte i samma utsträckning som tidigare utflyttningen från en rad områden i landet.

Av de frågor som Helena Nilsson har ställt utgår jag från att hon likasom jag ser strukturfonderna som ett viktigt instrument när det gäller att skapa förutsättningar för en bättre utveckling i de regioner där problemen är som störst och därmed en mer balanserad utveckling i stort. Den för EU gemensamma regional- och strukturpolitiken, som nu omfattar oss, har inneburit en kraftig ökning av resurserna för regionalt och lokalt utvecklingsarbete. Av de ca 12 miljarder kronor som Sverige får från strukturfonderna under perioden 1995–1999 går hälften till åtgärder i prioriterade regioner, dvs. områden som tillhör målen 2, 5b och 6 eller gemenskapsinitiativen. Den andra hälften går till arbetsmarknadspolitiska och kompetenshöjande åtgärder. Även dessa åtgärder har stor betydelse för utvecklingen i regionerna. Strukturfonderna är i sig naturligtvis ingen undermedicin, men som en väl integrerad del i en samlad svensk regionalpolitik är de viktiga.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Svar på
interpellationer*

På frågan om dagens mål 2- och 5b-områden skall kunna få stöd även efter den innevarande programperioden är svaret att regeringen arbetar intensivt för att påverka EU-kommissionen och få förstärkelse hos andra medlemsstater för så omfattande strukturfondsinsatser som möjligt i Sverige inom de ramar som senare kommer att fastställas för den kommande programperioden. Förutsättningarna för områdesavgränsningar, strukturfondsmedlens fördelning m.m. kommer att bli föremål för förhandlingar i ministerrådet med början under sensvåren i år. Ett förslag om nya förordningar har aviserats av kommissionen till senare delen av mars. När dessa förhandlingar kan vara slutförda är svårt att bedöma. Sannolikt blir det inte förrän i början av 1999. Regeringen kommer i dessa förhandlingar att med kraft arbeta för att de nya förordningarna får ett innehåll som är så gynnsamt som möjligt för Sverige.

Östersjöfrågan har mycket hög prioritet i regeringsarbetet. Det gäller på alla nivåer, såväl bilateralt som multilateralt, t.ex. inom ramen för Östersjörådet. Också i arbetet med att utforma EU:s strategi för Östersjöområdet har Sverige en mycket aktiv och pådrivande roll. I det här sammanhanget spelar strukturfonderna en ganska liten roll. Jag vill ändå korrigera Helena Nilssons påstående att något Interregprogram för Östersjöregionen ännu inte har kunnat realiserats och att det skulle bero på den svenska byråkratin. EU-kommissionen har efter att ha tagit lång tid på sig godkänt Interregprogrammet för Östersjöregionen. Att det har tagit lång tid i kommissionen att komma till beslut kan inte skyllas på svensk byråkrati. Snarare beror det på att det är en komplicerad process när många länders intressen skall jämkas samman. Jag kan också nämna att regeringen efter förhandlingar med kommissionen kunnat få fram drygt 40 miljoner kronor från strukturfonderna för ett särskilt samverkansprogram mellan regioner i Syd- och Mellansverige och de baltiska staterna. Här sker diskussionerna om programmets utformning direkt mellan berörda regioner och kommissionen.

Det finns flera skäl till att regeringen anser att det högst prioriterade området under nästa strukturfondsperiod borde omfatta bl.a. de fyra nordligaste länen i sin helhet. Skälet till att jag säger det högst prioriterade området är att det bör ingå i mål 1. Det viktigaste skälet för att vidga området jämfört med nu är att det skulle innebära en ökning av resurstilldelningen till regionen eftersom denna beräknas i förhållande till antalet invånare. Det betyder självfallet inte att stöd skulle kunna lämnas på samma villkor i Umeå som i Sorsele. Utvidgningen av området får inte leda till mindre resurser till inlandet. Hur resurserna skall fördelas inom regionen och för vilka åtgärder är frågor som vi själva har det avgörande inflytandet över. Det är självklart att insatser i inlandet skall ha högst prioritet.

Ett annat skäl för en förändring är att administrationen och genomförandet av strukturfondsinsatserna skulle kunna förenklas betydligt om vi i större utsträckning kunde arbeta med hela län i samma program. Erfarenheterna från nuvarande ordning när vissa län berörs av både mål 2, 5b och 6 och dessutom 3 och 4 är att administrationen blir orimligt komplicerad och att samordningen av åtgärder i ett län försvåras, för att inte säga omöjliggörs. Ett tredje skäl för en förändring är att det skulle bli enklare att utnyttja de utvecklingsresurser som finns i kustkommunerna i

form av universitet, teknikcentrum och liknande för insatser i inlandet om de tillhörde samma målområde.

Jag är väl medveten om att den svenska hanteringen av EU:s strukturfondsmedel inte fungerar så enkelt och smidigt som man skulle önska. Regeringen överväger därför lämpliga åtgärder för att förenkla och effektivisera organisation och arbetsformer.

När det slutligen gäller Helena Nilssons fråga om jag är beredd att koncentrera resurser till områden som främst drabbats av befolkningsminskning utgår jag från att det är strukturfondsresurser som avses. Som Helena Nilsson alldeles riktigt påpekar hade de flesta kommuner befolkningsminskning under 1997. Skulle detta vara kriteriet för fördelning av resurser skulle det leda till spridning i stället för koncentration. Det är nödvändigt med en mer sammanvägd bedömning av olika regioners problem och utvecklingsmöjligheter, där befolkningsminskning är en bland flera viktiga faktorer. Det är därför som mål 6-området för mig och för regeringen har den högsta prioriteten i fråga om var strukturfondsinsatser i första hand bör sättas in.

Anf. 159 HELENA NILSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för ett mycket informativt svar. Som nämnades i svaret är en av orsakerna till befolkningsminskningen faktiskt det låga födelsetalet och att vi för första gången har fler döda än födda i landet. Det tycker jag är viktigt att påpeka. Här hoppas jag på en åtgärd som inte har nämnts tidigare i debatten. Våra gemensamma ansträngningar för att få ordning på ekonomin innebär nämligen att vi nu på nytt kan ge ökat stöd till barnfamiljerna, och det med pengar som är våra egna och inte lånade. Förhoppningsvis innebär detta att vi får fler barn per familj och att det sker över hela landet.

Jag delar näringsministerns uppfattning att EU:s strukturfonder är ett mycket viktigt instrument för att skapa förutsättningar för en regional utveckling i Europa. När man åker runt och besöker länder som har varit medlemmar länge ser man vad de regionala strukturfonderna har haft för betydelse för landsbygden och regionerna – i Frankrike, i Storbritannien och inte minst i Irland.

Vi har också under de år som vi har varit medlemmar fått ökade resurser. Jag tycker också, precis som det sägs i svaret och som näringsministern ofta framhåller, att formen för det regionala samarbetet är mycket bra, dvs. att man dels har EU:s insatser, dels förutsätter en lika stor insats från medlemslandet. Det är ett bra partnerskapsförfarande. Den här förändringen innebär större resurser och insatser lokalt – att man har konkreta idéer och projekt och också får fram pengar lokalt. Den kan dock ha inneburit en trevande start för det här förfaringssättet.

Kritik har också förts fram om att vårt sätt att sätta upp regler har lett till en snårig byråkrati. Det är ju den andra kritik man har fört fram. Därför är det bra att näringsministern i svaret säger att regeringen är beredd att åtgärda detta. Jag hoppas och förutsätter då att det blir en sådan förenkling att inte medel går förlorade därför att det är krångliga regler.

Det pågår alltså en översyn av EU:s strukturfonder. I svaret säger näringsministern att regeringen ger mål 6-området högsta prioritet, men han snävar in det till de fyra nordligaste länen. Det är här jag inte är nöjd med

Prot. 1997/98:66

12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

svaret och fortsätter att ställa frågor: Till dagens mål 6-område hör ju de sju nordligaste länen. Varför skall inte de tre övriga vara med? Varför skall de områden inom mål 6 som har en stark befolkningstillväxt, t.ex. universitets- och högskoleorter, få stöd? Och varför lämnar ministern nuvarande mål 2 och mål 5b helt i sticket?

Anf. 160 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Vi behöver ju inte hålla med det vi är överens om. Men sedan finns det en diskussion om hur vi skall driva förhandlingarna med EU när det gäller nästa strukturfondsperiod. Låt mig då börja med att säga att jag hör till dem som är rätt kritiska till det utfall som Sverige fick vid den första förhandlingen. Sverige är ju ett av de länder som ger det största nettobidraget till EU – inte därför att vi är Europas rikaste utan därför att vi i gjorde en i mitt tycke ganska dålig förhandling. Vi fick ett väldigt litet återflöde. Sverige hör till de länder som har det minsta återflödet, både i jordbrukspolitiken och i strukturfondspolitiken.

Då är frågan: Hur skall vi reparera detta i nästa förhandling år 2000? Det är inte lätt. När vi har ambitionen att utvidga EU, och därmed ta in fler stater som behöver strukturfondsstöd och stöd för sin jordbrukspolitik, samtidigt som vi vill förbättra vår relativa position inser alla att vi har en ganska besvärlig förhandlingsposition. Men den är sakligt korrekt. Sverige har en BNP som ungefär ligger på genomsnittet för Europa, och det finns inga skäl till att Sverige skall ha mindre återflöde än likvärdiga länder som t.ex. Tyskland, Luxemburg, Belgien och Holland. Dessa länder är geografiskt mycket mindre men har ändå större stöd.

Det finns ett argument som talar mot oss, nämligen att vi är duktigare än alla de andra. Vi har alltså mindre skillnader mellan regionerna än något annat EU-land. Men det kan inte vara ett argument för att inte vi skall kunna få del av strukturfondspolitiken, för vi är inte rikare än de andra.

Jag menar att en sådan förhandling bara kan bli framgångsrik om en så stor del av Sverige som möjligt omfattas av mål 1-området. Det området har finansierats via ett särskilt anslag, och de andra strukturfondsprogrammen finansieras via andra anslag. Det finns i kommissionen en förståelse för att hålla ihop de här fyra nordligaste regionerna i Sverige på samma sätt som det finns en förståelse för att hålla ihop de nordliga regionerna i Finland. Då tycker jag att vi bör pröva möjligheten att utvidga mål 6 till att förutom det som i dag är mål 6 också omfatta de delar av de fyra länen som ligger utanför mål 6. Det gör det samtidigt lättare för oss att argumentera för större mål 2- och 5b-områden, som är någonting som vi bör eftersträva.

Jag tycker att vi har en mycket sämre ekonomisk utdelning i form av återflöde än vad t.ex. Danmark och Finland har. Det är ju ett resultat av den förhandling som fördes 1992/93, som jag nu på något sätt skall försöka att förbättra 1998/99, i en position där Sverige samtidigt driver en utvidgning. Jag erkänner att uppdraget inte är lätt. Men jag tror att det blir lättare om vi kan få ett större mål 1-område än vi har i dag.

Det är egentligen den fråga som Helena Nilsson ställer till mig. Jag vill alltså behålla Interregprogrammen, jag vill behålla ett strukturfondsstöd i samma geografiska omfattning som i dag. Men jag vill öka återflödet av pengar.

Anf. 161 HELENA NILSSON (c):

Herr talman! Jag är väl medveten om att vi befinner oss i en förhandlingsfas och att den här frågan kommer att diskuteras under hela det här året. Men jag tycker ändå att det är viktigt att det kommer fram synpunkter.

Jag förstår även upplägget att det skall vara så framgångsrikt och så mycket nettoflöde som möjligt till Sverige också. Men när man har påbörjat ett system och det finns områden som har börjat arbeta och få resurser får man förstå att de känner mycket stor oro för att de inte kommer att inbegripas i någon form av målområde. De områdena är precis de som jag pekade på, nämligen målområde 2 och målområde 5b.

Min fråga är då: Varför kan man inte fundera igenom detta och hitta en struktur där man utgår från att det är glest befolkade områden? Man kan få intrycket att näringsministern driver att det skall vara glest och ett kallt klimat. Han hänvisar till att det finns samma områden i Finlands norra delar. Man kan även titta på områden som är glest befolkade, oavsett om de ligger i norra delarna av Sverige eller ej. Jag är väl medveten om att en samling länsvis är bärande. Men jag tycker ändå att man sviker en stor grupp i det svenska samhället med det resonemanget.

Anf. 162 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ser det inte på det sättet. Som jag ser det ökar våra möjligheter att också behålla ett strukturfondsstöd i södra Sverige om vi kan få en så stor del som möjligt av norra Sverige inplacerad i mål 1. Mål 1 är en del av strukturfondspolitiken som finansieras via dessa *cohesionfunds* som tar 70 % av strukturfondsstöden. De andra 30 procenten ligger i de industriella omvandlingsområdena. Om vi kan få en så stor del som möjligt av vårt stöd in i mål 1 tror jag att vi ökar våra möjligheter att också få in Syd- och Mellansverige. Skulle vi inte få det tror jag att chansen att klara Syd- och Mellansverige blir ganska liten.

Det finns en nyansskillnad mellan mig och Helena Nilsson när det gäller regionalpolitiken. För mig är de regionala centrum som finns i de svaga regionerna oerhört viktiga. Jag hör till dem som tycker att Stockholm är mycket viktig för Sverige. Det är viktigt att Stockholm har en konkurrenskraft där man kan mäta sig med de nordeuropeiska storstäderna och att man framgångsrikt kan tävla om detta.

Jag hörde till dem som var djupt engagerade och gillade ansökan om OS. På samma sätt ser jag på regionerna. Jag ser alltså en väldig styrka i att vi har de här motorerna uppe i Norrland: Luleå, Umeå, Sundsvall och Östersund. Jag tror att de är oerhört strategiska för att man skall klara Norrland.

Det är viktigt att man kan bygga ihop de här regioncentrumen med periferin. Så fungerar också EU:s regionalpolitik i södra Europa. När man går in med strukturfondsinsatser går man in i en region och försöker på det sättet att binda ihop centrumen med periferin. Jag beskriver också i interpellationssvaret hur det här kan fungera, t.ex. då det gäller satsningen på ett universitet i ett centrum för en bra periferi i regionen.

Anf. 163 HELENA NILSSON (c):

Prot. 1997/98:66

12 februari

~~Fall~~ *Ökänt*
innehållsguident.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Herr talman! Det finns inga nyansskillnader när det gäller synen på OS i Stockholm. Jag som bor på Odenplan ser också Stockholm som oerhört viktig. Icke desto mindre kan jag dela uppfattningen att vi har en nyansskillnad.

Vi ser också en fara i det som näringsministern säger. Om man tar in de här universitetsorterna, tillväxtorterna, t.ex. Umeå eller Luleå, i det här området kan det ske ett dränage av inlandet så att resurserna inte kommer inlandet till del. Det handlar också om att man skall hitta pengar till finansiering av projekten.

Jag skulle vilja säga så här: Den här debatten fortsätter vi under det här året. Jag vet också hur det är med förhandlingar inom EU. Det är ett ständigt återkommande från ministerns sida till EU-nämnden. Vi har möjligheter att fortsätta att diskutera där. Jag vet också att det är viktigt med strategi i sådana här förhandlingar och att man har en bra position från början. Jag lovar att jag kommer att fortsätta att diskutera med näringsministern på olika sätt. Även om vi har olika nyanser hoppas jag att slutresultatet blir bra, nämligen att vi får bra regionalpolitik för hela Europa.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 1997/98:134 om regionalpolitiken och den lokala utvecklingskraften

Anf. 164 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Sven Bergström har frågat mig

- vad jag kommer att göra för att lyfta fram landsbygdsperspektivet som en viktig del av regionalpolitiken,
- om jag är beredd att inom de regionalpolitiska anslagen försöka rädda nedläggningshotade byskolor,
- om jag är beredd att förbättra lokala utvecklingsgruppers möjlighet att ta större ansvar för sin bygd,
- om jag är beredd att stärka den lokala nivån genom medel till Folkrorelserådet samt direkt till lokala utvecklingsgrupper och
- vad jag ämnar göra för att stärka Glesbygdsverket.

Jag förstår att Sven Bergström har tagit del av en utredning som Glesbygdsverket gjort på regeringens uppdrag för att få ett bra underlagsmaterial för den regionalpolitiska proposition som regeringen nu arbetar med. Planen är att propositionen skall lämnas till riksdagen i vår. Sven Bergström får därför till dess ge sig till tåls innan han får del av regeringens förslag. Redan nu kan jag säga att Glesbygdsverkets rapport naturligtvis är ett viktigt underlagsmaterial för den del av propositionen som behandlar glesbygds- och landsbygdsfrågor. Sven Bergström poängterar behovet av att stärka den lokala utvecklingskraften. Jag delar Sven Bergströms uppfattning men vill betona skillnaden mellan stat och kommun. Statens uppgift är att ge den lokala nivån verktygen, kommunernas uppgift är att på olika sätt mobilisera den lokala utvecklingskraften och finna lämpliga samverkansformer.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Regeringen beslutade i december förra året att ge Folkhälsoinstitutet utökade resurser för år 1998, 9 ½ miljoner kronor. Härigenom får rådet förutsättningar att arbeta vidare med lokal utveckling och att fortsätta sitt mobiliseringsarbete och bygga upp väl fungerande regionala samverkansorgan som en betydelsefull länk i det lokala och regionala partnerskapet. Regeringen lämnar även finansiellt stöd till kooperativ utveckling. Detta stöd har ökat avsevärt under innevarande år. Stödet lämnas till 24 lokala utvecklingscentra i landet och används för att stödja lokala utvecklingsinitiativ med kostnadsfri information och rådgivning.

Jag kan i detta sammanhang även nämna att regeringen har förhandlat med kommissionen om utökade resurser i mål 6 och att 9 miljoner kronor från strukturfonderna skall användas för att utveckla metoderna för lokalt utvecklingsarbete. Det är Glesbygdsverket och Folkhälsoinstitutet som kommer att arbeta med detta gemensamt.

EG:s strukturfonder är även i övrigt ett viktigt instrument när det gäller att skapa förutsättningar för en bättre utveckling i de regioner där problemen är som störst och därmed en mer balanserad utveckling i stort. Sveriges medlemskap i EU och därmed del i den gemensamma regional- och strukturpolitiken har inneburit en kraftig ökning av resurserna för regionalt och lokalt utvecklingsarbete.

Frågan om byskolor vill jag inledningsvis belysa med följande exempel. På Koster i Strömstads kommun har initierats ett projekt med en Agenda 21-skola. Skolan har bildats med syftet att öka möjligheterna för elever och befolkning att stanna kvar i sin hembygd genom utveckling av näringsliv och skola med hjälp av informationsteknik. Projektet finansieras bl.a. av Strömstads kommun, EG:s strukturfonder, länsstyrelsen, landstinget och Telia. Möjligheter till lösningar för unika byskoleprojekt finns således redan nu. En förutsättning är dock att det finns ett starkt kommunalt engagemang. Det regionalpolitiska reformutrymmet är dock så begränsat att insatser för byskolor med centrala regionalpolitiska medel inte är möjlig.

Riksdagen har nyligen efter förslag från regeringen anvisat medel till Glesbygdsverket. Några krav på ytterligare anslag ställdes inte i riksdagen. I Glesbygdsverkets regleringsbrev har regeringen angett målet att verket dels skall tillhandahålla ett aktuellt underlagsmaterial som belyser utvecklingen i gles- och landsbygdsområden, dels fortlöpande skall analysera effekterna av gles- och landsbygdspolitiska insatser.

De övriga frågor som Sven Bergström har ställt kommer att beröras i den kommande propositionen.

Anf. 165 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka näringsministern för svaret.

Går det att hejda flyttlassen och få det Sverige som finns utanför storstadsområdena att åter öka sin befolkning, växa och utvecklas? Ja, naturligtvis går det om bara viljan och förmågan finns. Det är naturligtvis ingen naturlag att människor skall söka sig bort från bygder och län med så många i grunden goda förutsättningar, som t.ex. Norrlandslänen har. Det vet både Anders Sundström och jag väl.

En bättre arbetsmarknad med fler företag där människor kan få jobb, fungerande samhällsservice, bra vägar och järnvägar med tåg som inte

*Fel! Okänt
växelargument.*

bara går ofta utan också stannar, är några av de förutsättningar som vi som beslutsfattare på olika nivåer måste medverka till.

Det är allvarligt och får många negativa effekter om det blir en fortsatt koncentration till ett fåtal större städer och befolkningsminskning i övrigt. Det ger utglesning, försämrade service, och lämnar outnyttjade resurser i stora delar av landet – precis som Anders Sundström påpekade i ett tidigare interpellationssvar. Det är kapitalförstörelse av stora mått. Det blir å andra sidan växande köer, miljöproblem och starkt tryck på att snabbt bygga upp en ny infrastruktur på andra håll i landet. För mig som centerpartist och decentralist är detta en helt oacceptabel utveckling.

Allt detta är bakgrunden till min interpellation i dag. Jag har framför allt fokuserat på möjligheten att ta till vara den lokala utvecklingskraft som finns på så många håll i vårt land. Jag har begärt svar på fem frågor från näringsministern. Skall jag vara litet elak – Anders Sundström får ursäkta – är svaret i sammanfattning: Ge dig till tåls.

Ge sig till tåls – när patienten blöder. Man kan inte ge sig till tåls i en sådan situation. Det behövs väldigt snabba och konkreta besked. Den regionalpolitiska propositionen är redan försenad. Det behövs besked som visar att regeringen, liksom Centerpartiet, är beredd att ta ansvar för att ge förutsättningar så att hela Sverige kan leva och utvecklas. Då är de tusentals lokala utvecklingsgrupper som finns runt om i vårt land viktiga pusselbitar för att få utvecklingen att vända åt rätt håll.

Jag har förstått av svaret att Anders Sundström delar min uppfattning att den lokala utvecklingskraften är viktig. Han betonar skillnaden mellan stat och kommun. Statens uppgift är att ge den lokala nivån verktyget.

I tidigare debatter i kammaren har jag lyft fram några tråkiga exempel på statliga myndigheters och verks handlande i skogslänet. Någon helhetssyn och långsiktighet har varit svårt att upptäcka i deras agerande. Möjligheterna för kommunerna att stärka den viktiga lokala utvecklingskraften undermineras när statliga verk, myndigheter och företag uppträder som regionalpolitikens värstingar.

I en tidigare debatt i kammaren, Anders Sundström, kunde jag berätta hur statliga verk, myndigheter och bolag går fram som något av slättermaskiner i mitt hemlän Gävleborg. Vart tionde jobb i statliga verk och myndigheter har försvunnit på fyra år. Det är Posten, Telia, SJ, Åklagarväsendet, Tullen, Kriminalvården, Lantmäteriverket, Kronofogdemyndigheten, Skattemyndigheten och många andra. Tala om att ställa verktyg till förfogande! Det är naturligtvis att underminera, avvärja kommunerna de verktyg de behöver.

Jag får komma tillbaka i nästa inlägg till återstoden av svaret.

Anf. 166 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Jag delar interpellantens syn på att landsbygdsområden skall ses som resursområden och att utveckling skall ske utifrån lokala förutsättningar. Det finns en stor utvecklingspotential i landsbygden. Det gäller bara att ta vara på den.

Däremot delar jag inte uppfattningen att detta skall ske med hjälp av politisk planering och styrning. Det finns så mycket utvecklingskraft som skulle kunna frigöras om politiska och ekonomiska hinder togs bort. Det är genom frivillighet och engagemang som landsbygden har sin styrka, inte genom politiskt styrda samverkansformer.

Näringsministern och jag hade nyss en diskussion om lantbruk, EU och stödformer. Det kan finnas anledning att återkomma till det i samband med frågor om lokal utvecklingskraft. Grunden för landsbygdens överlevnadsförmåga ligger till stor del i de areella företagens lönsamhet. I dag är det framför allt animalieproduktionen som är hårt ansatt av kostnader. De överstiger våra konkurrentländers nivåer.

Näringsministern tog nyss fram frågan om bidrag och stöd. Det är nödvändigt att vi har samma förutsättningar som övriga EU. Där är vi båda överens. Däremot känner jag inte till näringsministerns syn på lång sikt. Min syn är att stöden på lång sikt kan avvecklas. Det skall ske med hjälp av WTO-förhandlingar. Det är en lång process. Jag vet inte när det kan ske. Min förhoppning är att vi får en marknadsanpassning av pris-sättningen inom jordbruket. Det går inte i dag. I dag sitter vi fast i de dumpningspriser som finns på världsmarknaden och i EU:s system.

Interpellanten tar också upp frågan om att stärka Glesbygdsverket och Folkrorelserådet. Glesbygdsverket arbetar med regional utveckling i glesbygder och arbetar med EU-frågor. Glesbygdsarbetet innebär i princip näringslivsutveckling. Folkrorelserådet, med säte i Stockholm, bevakar frågor av betydelse för landsbygden m.m. Den tredje organisationen är NUTEK. NUTEK hanterar frågor som är kopplade till näringslivsutveckling och EU:s strukturfonder. Det finns många beröringspunkter mellan NUTEK, Glesbygdsverket och Folkrorelserådet.

För att stärka de verksamheter som dessa har och för att få en klarare uppdelning mellan myndigheterna skulle mycket vinnas av en integration av Glesbygdsverket, NUTEK och även Folkrorelserådet. Den verksamheten skulle med fördel kunna bedrivas i Östersund under NUTEK:s huvudmannaskap. Det skulle stärka de verksamheter som riktar sig mot gles- och landsbygd. Jag vill fråga om näringsministern är beredd att utreda en sammanslagning av Glesbygdsverket och Folkrorelserådet under NUTEK:s huvudmannaskap.

Anf. 167 ULF BJÖRKLUND (kd):

Herr talman! Jag skall säga några vackra ord som näringsministern får ta med sig.

När jag talar om lokal utvecklingskraft tänker jag på människor. De är den viktigaste resursen vi har, eldsjälar, innovatörer. Var och en skall vara en positiv kraft just där man bor i hembygden. Det handlar om människovärde och demokrati. Vi vet att den ideella sektorn inte är helt oviktig. Det sker mycket ideellt arbete inom både mindre företag och också helt oavlönat. Vårt samhälle skulle vara fattigt om vi förlorade detta.

Vi känner till de 3 500, kanske 4 000, utvecklingsgrupperna, de lokala utvecklingsgrupper som jobbar mycket medvetet med sin bygds utveckling. Jag har sagt det tidigare: Folkrorelserådet är naturligtvis värt allt stöd i de här frågorna – inte minst det som har med landsbygdsriksdagen att göra, den som vi snart skall besöka.

En intressant grej som inte alla har hört talas är *Kodukant*. Det är något som byautvecklingsrörelsen jobbar med att försöka lansera som ett utvecklingsprojekt i Estland, som jag nyligen har besökt. Man försöker alltså att få in ett demokratitänkande, ett lokalt utvecklingstänkande för hembygden, i Estland. Det är väldigt intressant. Här är Kommunförbundet, Glesbygdsmyndigheten och SLU inblandade. Ytterligare något verk

eller någon myndighet har också bidragit med småpengar. Det är en mycket positiv grej där man stöder och hjälper varandra på ett positivt sätt på andra sidan Östersjön i det här Östersjösamarbetet som håller på att utvecklas.

Vad jag vill säga med det här är att det naturligtvis är fruktansvärt viktigt att stödja den lokala utvecklingskraften på många olika sätt.

Jag skall gå vidare med det som berör byskolorna. Det finns inga pengar till att stödja byskolorna med statliga regionalpolitiska medel, säger man här. Jag kan förstå tanken i det. Men jag vill ändå säga att byskolorna faktiskt är något av själen i bygden. Det är inte ovanligt att man klarar av att dra i gång distansverksamhet, distansarbeten, ute i ganska små sammanhang, små byar. På så sätt skapar man arbetstillfällen på hemmaplan. Men finns inte det där som har med själen i byn att göra, att man har möjlighet att ha barnen på dagis eller i skolan, då har man tappat någonting. Det är faktiskt en broms för den här verksamheten.

Jag vill slå ett slag för att man på något sätt ändå måste skriva vackert om det här; vad byskolan och bygdeskolan ändå betyder för att glesbygden och landsbygden skall leva. Det finns självklart möjligheter att söka pengar på olika sätt.

Då säger man att här är det viktigt att ha ett lokalt engagemang i kommunen. Naturligtvis måste kommunen förstå det här. Men då vore det också bra om kommunerna själva – nu tänker jag framför allt på småkommuner – helt och hållet fritt kunde få disponera delar av det regionalpolitiska stödet. Då skulle de kunna skapa möjligheter att stödja sådant som har med demokratiutveckling att göra och det som gör att människor känner det som värdefullt – och framför allt *möjligt* – att bo kvar hemma på sin ort ute i bygden.

Om det här hoppas jag att det kommer litet vackra skrivningar som kan förverkligas på ett positivt sätt i den proposition som vi nu inväntar. Jag vet dessutom att det här kommer att diskuteras på landsbygdsriksdagen i Linköping om några veckor.

Det vara bara några vackra ord som jag hoppas att näringsministern tar med sig.

Anf. 168 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill börja med Sven Bergström och Sven Bergströms resonemang. Jag vill gärna understryka vad Sven Bergström säger: Det finns ett slags bild i nationella medier av att landsbygden, de små orterna, inte längre är attraktiva att bo i och att det så att säga finns en ström in till storstaden, att storstaden har ett högre attraktionsvärde.

Det där finns det faktiskt inget stöd för i vetenskapen. De värderingar som har funnits under ganska lång tid gäller fortfarande i dag. Medborgarna har ungefär samma värderingar i dag. Det finns ingen förskjutning. En del medborgare gillar storstaden, andra gillar landsbygd, andra gillar mellanstora svenska städer. Det är alltså inte så att befolkningsökningen i storstaden och befolkningsminskningen i landsbygden är ett resultat av förändrade värderingar. Jag tycker att det är viktigt att säga det. Många gånger hör vi att befolkningsminskningen är ett resultat av medborgarnas förändrade värderingar. Så är det inte. Det är förutsättningarna att leva i landsbygden som är svårare. Det är det ena jag vill säga.

Det andra jag vill säga är att det som är specifikt med landsbygden – den här interpellationen handlar ju inte om regionalpolitik utan om landsbygds- eller glesbygdspolitik – är det enorma engagemanget för den egna bygden. Det är också den starkaste utvecklingskraften. Jag, som under 15 år har varit kommunalråd, känner ju till skillnaden mellan att inne i staden presentera ett storstilat projekt och mötas med axelryckningar och att komma till en by som mobiliserat för ett gatlyse. Det finns en enorm utvecklingskraft i detta. De kommuner som fullt ut ger sig i kast med detta och engagerar sig för detta, gör något bra.

Jag ser med väldigt glädje på det som just nu händer i skärgården; alltså i en sådan *här* region, där det bor många människor och där Moderaterna är starka. De som dömd ut oss som lantisar som styr Sverige – för dem tror jag att det kommer att bli ett härligt uppvaknande när de möter det engagemang som nu finns i Stockholms skärgård som ett resultat av EU:s strukturfonder, som satsar på ett särskilt 5b-område för skärgården. Jag talade för övrigt med dem i dag. Det tror jag kan vara väldigt nyttigt för Cederschiöld och andra duktiga personer – dvs. personer som anser sig som duktiga.

Det var vad jag skulle vilja säga till Sven Bergström. Engagemanget är viktigt när vi skriver och när vi funderar på hur vi skall lägga upp det här.

Patrik Norinder berörde jordbrukspolitiken. Han använde inte ordet bidrag, men han snurrade runt så att jag förstod att det ändå var nödvändigt att bidraget skall vara kvar under en ganska lång tid. Han tog dock inte ordet bidrag i sin mun.

Den andra frågan gällde om vi kan samordna våra resurser på nationell nivå. Han pekade på de olika aktörer som finns. Det finns säkert en del att göra på det området. Jag tittade just på hur en sådan samordning skulle kunna gå till. Jag tror dock inte på att man så att säga skall slå ihop regional-, landsbygds- och glesbygdspolitik. Det finns trots allt skillnader. Det är viktigt att landsbygds- och glesbygdspolitik har sina egna forum. Men det går säkert att samarbeta mer.

Till sist vänder jag mig till Ulf Björklund, som egentligen tog upp *en* fråga: byskolan. Vi som har gått i en sådan där byskola som numera är stängd och som åker till den där byn någon gång vart annat eller vart tredje år, vet ju hur oerhört mycket den har betytt för byn. Vi vet också vad det betydde när skolan lades ned, när affären lades ned och när posten försvann. Där har Björklund väldigt rätt. Men jag tycker att detta i första hand är en fråga för den lokala nivån. Jag vill alltså släppa makten dit.

Anf. 169 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Först vill jag säga några ord till Patrik Norinder. Han sade att han delade mitt engagemang i de här frågorna, och det låter bra. Men han delar inte mitt engagemang när det gäller politisk planering och politisk styrning om jag förstod honom rätt. Men jag har inte efterlyst mer av statlig planering och politisk styrning. Vad jag efterlyser är rättvisa.

Hur skall man kunna skapa rättvisa på de små, steniga tegarna på det småländska höglandet eller hos de norrländska jordbrukarna om de skall konkurrera på en global marknad med östgötabönder med fet mylla och med skånska bönder – för att inte tala om bönder nere i Europa? Där har

naturligtvis samhället en viktig uppgift; att se till att man får rättvisa villkor. Det handlar inte om extra bidrag i onödan, men det handlar om rättvisa villkor. Det skulle vara hedrande om Patrik Norinder kunde säga att det kan vara på sin plats att skapa just dessa rättvisa villkor om man vill ha öppna landskap och en levande landsbygd.

Ingen kan väl tro, Patrik Norinder, att det, om man öppnar alla gränser och släpper globaliseringen lös, blir samma villkor för den småländske höglandsbonden eller den norrländska småbrukaren att konkurrera med storjordbruken nere i Europa?

Så till Anders Sundström. Jag tror att vi är överens om synen på det här. Jag har inte riktigt lika många år som kommunalråd, men jag vet också att det finns oerhört mycket kraft ute i bygderna om man bara får litet instrument, litet stöttning. Det kan vara en samverkan mellan kommuner som vill utveckling och lokala utvecklingsgrupper. Men, och det är här jag skulle vilja ha ett handtag av Anders Sundström: Vi måste se till att inte statliga myndigheter och verk sätter krokben för det här. Det är det man gör, menar jag, när man går fram som man har gjort inom en rad olika sektorer. Jag tog upp ett exempel från Gävleborg, min egen hembygd, där man har tagit bort vart tionde jobb. Där fungerar inte längre samhällsservicen.

Jag skulle vilja fråga Anders Sundström: Kunde vi inte vara överens om att utfärda en generalorder till statliga organ runt om i landet? Den skulle gå ut på att man inte får dra ned på sin verksamhet förrän man har gjort noggranna konsekvensanalyser och sett efter vilka effekter det får på den regionala utvecklingen. Först därefter skulle man ta ställning till om de tilltänkta förändringarna är godtagbara ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Det skulle vara intressant att få höra Anders Sundströms syn på detta.

Jag skall säga några ord ytterligare om interpellationssvaret som jag inte hann med i mitt tidigare inlägg. Ministern säger att Folkrorelserådet får ökade resurser för 1998, och att verksamhet med kooperativ utveckling också stöttas i form av 24 lokala utvecklingscentrum. Det är bra. Jag är övertygad om att Anders Sundström har känt starkt stöd från Centerpartiet i det här arbetet. Men om det skall bli någon kraft i regionalpolitiken, den lokala utvecklingen och landsbygdspolitiken måste vi få alla aktörer att dra åt samma håll. Det måste vara en förstahandsåtgärd att få stopp på att vissa statliga organ underminerar verksamheten.

EG:s strukturfonder är ett viktigt instrument, säger Anders Sundström. Ja visst! Använd pengarna nu när vi är medlemmar, annars brinner de inne. Det tycker jag också. Därför är det litet extra oroligt att Svenska Dagbladet i dag skriver om hur EU vill minska möjligheterna för Sverige att bedriva aktiv regionalpolitik. Jag hoppas att vi – kanske t.o.m. Patrik Norinder – också på den punkten kan vara överens om att vi skall utnyttja systemen så länge de finns, och se till att vi får rättvisa här uppe i Norden.

EU-medlemskapet har gett en kraftig ökning av resurserna för regionalt och lokalt utvecklingsarbete, säger man. Jag skulle gärna vilja se siffror på det. Det låter bra när man hör hur många miljoner det handlar om. Men tyvärr har också mycket fastnat i byråkrati, regelverk, flera hundra ytterligare på Jordbruksverket nere i Jönköping och på andra sätt. Totalt sett är det hela egentligen en ganska dum affär. Jag som röstade nej till

EU kan ju säga det. Det är en ganska dum affär att skicka ned 20 miljarder till Bryssel och få tillbaka en mindre del här hemma att fördela i vår tur. Det vore naturligtvis klokare och bättre att använda pengarna direkt än att skicka dem via Bryssel. Vi kan se på Norge t.ex., som jag får återkomma till i nästa replik.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 170 ULF BJÖRKLUND (kd):

Herr talman! Jag skall fortsätta litet kort med att säga något om samordning mellan olika typer av verksamhet. Det finns trots allt en hel del möjligheter ute i landsbygden och glesbygden att hitta på lösningar, om man struntar i och glömmer bort allt som har med sektorsgränser att göra.

Det finns ett antal sådana exempel som är väldigt bra att minnas. Jag läste förresten nyligen i tidningen att man försökte samordna biblioteket och posten i Piteå, men det gick tydligen inte så bra. Det var några som protesterade på den fackliga sidan. Det finns bullar och böcker som samsas – det har jag också läst om. Det går att ha kondis och bibliotek som stöder och hjälper varandra att hålla ordning på det hela. Exempel finns också på skola och dagis med hemtjänsten inblandad. Man klarar på något sätt att ha bemanning. Vi känner också till ett antal medborgarkontor. Vid något tillfälle har jag besökt Tärnaby i Lappland, där man har samlat resurserna på ett ställe och garanterat verksamheterna för befolkningen där. Svågadalen i Hälsingland är också intressant, även om den är litet speciell i sig. Där har man också tagit vara på samordningsmöjligheterna och den lokala utvecklingskraften, och därtill löst problemen. Uppe i Örnsköldsvik var det åtta nedläggningshotade filialer på biblioteket som var ett problem. Man hittade lösningar, bl.a. med idrottsföreningen, som sköter utlåningen.

Det finns alltså mängder av exempel på hur den ideella sektorn och människor, föreningar och organisationer tillsammans med kommunala och övriga resurser som står till buds kan hitta gemensamma lösningar. Detta är något som vi måste stimulera, eftersom det hjälper en bygd att leva.

Vår näringsminister kommer självfallet att säga att detta är väldigt bra och fina exempel, och jag förstår att det kommer att strykas under också i propositionen. Det kommer också att sägas på landsbygdsriksdagen. Jag hoppas att man kommer att prata en del om detta.

Anf. 171 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har några korta kommentarer.

Sven Bergström frågade i sitt första inlägg om problemen med de olika sektorerna inom staten och om det krävs någon form av hårdare tag och starkare styrning från statens sida. Mitt svar på det är: Ja, det krävs. Jag vill inte nu gå in på hur det skall ses ut. Vi diskuterar det just nu, men jag anser att det krävs en tydligare målstyrning av den statliga verksamheten där man går över sektorsgränserna. Detta skall inte bara ske i defensivt syfte, som Sven Bergström redogör för, utan också i ett offensivt syfte.

Ett mycket gott exempel på detta, som jag tycker att vi har medverkat till, är det tredje uppdraget som universitet och högskolor har fått. Att säga att ni skall också bidra till utvecklingen i det omgränsande samhället var ett sätt att bryta sektorsgränsen just för universiteten och högskolorna. När jag nu reser runt till högskolor och universitet ser jag hur fantastiskt det är att de på bara ett år helt förändrat sitt sätt att arbeta. Jag skulle vilja se mycket mer av sådant i andra statliga myndigheter, som också har mycket kompetens och kunnande som skulle kunna användas för att stödja bygdens utveckling. Detta vill jag alltså gärna understryka.

Till Ulf Björklund vill jag säga att även hans exempel är väldigt väl valda. Det finns ett stort behov av att hitta samverkande lösningar. Det är dock inte alltid som de faller i god jord. När jag som kommunalråd medverkade till att bygga det första daghemmet och ålderdomshemmet ihop med varandra i början av 80-talet kom jag stolt till invigningen. Jag mötte då en gammal dam i 90-årsåldern som hade fått 13 barn. Jag frågade henne vad hon tyckte om samordningen. Hon sade till mig: Ja du – jag har haft ungar runt kjolarna i hela livet. Jag trodde att jag skulle slippa dem här.

Anf. 172 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Näringsministern talar om högskolornas stora betydelse. Jag är beredd att instämma i varje stavelse. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi nu nått om inte en enighet – vissa partier här i kammaren har inte varit så förtjusta – så i varje fall en uppslutning kring och en majoritet för att satsa på regionala högskolor. Det har väldigt stor betydelse för utvecklingen.

Om vi går till den andra änden, dvs. byskolorna, som vi har varit inne på men som jag inte tidigare har hunnit kommentera, tycker jag precis som Ulf Björklund att byskolan är en viktig motor i den lilla byn. Man måste se möjligheterna. Kostrexemplet som näringsministern redovisade är naturligtvis spännande och kul. Men alla byskolor kan ju inte bli unika specialprojekt, utan vi måste också kunna hantera dem på ett mer traditionellt sätt. Det är angeläget att det ges signaler också från centralt håll om att detta är viktigt. Jag tror att varenda kommunalråd värnar sina byskolor, men det kan behövas en hjälpande hand för att man skall kunna ha dem kvar.

Patrik Norinder var inne på frågan om Glesbygdsverket. Vi har varit ense om nivån på anslaget till verket. Men det skulle vara intressant om Anders Sundström något kunde utveckla hur han ser på Glesbygdsverkets framtida roll. Jag tror kanske inte att man skall slå ihop det med Folkrorelserådet, som Patrik Norinder var inne på. Däremot skulle det vara bra att långsiktigt ge Glesbygdsverket en tydlig roll och mer muskler. Då kan det bli en starkare aktör i arbetet för att nå de mål som jag hoppas att vi har gemensamt, nämligen att hela Sverige skall leva och utvecklas.

Jag hoppas att alla de interpellationer som vi från Centerpartiet nu har tagit tillfället i akt att väcka skall bidra till att fokusera debatten. Det är intressant att moderaterna och kristdemokraterna kommer efter och vill vara med i debatten. Men de tar inte särskilt många initiativ. Jag hoppas att detta tillsammans skall bidra till att vi får en ordentlig debatt om landsbygdsutveckling, om regionalpolitik och om mycket annat som är viktigt just för att hela Sverige skall leva.

Anf. 173 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Vi kanske skall reda ut några saker, Sven Bergström. Jag vet inte riktigt om jag missuppfattade honom eller om vi har missuppfattat varandra. I interpellationen av Sven Bergström står det att samordning mellan ekonomisk planering och fysisk planering måste prioriteras, och det lokala perspektivet stärkas. Jag uppfattade det som en politisk styrning och planering. Men förklara gärna för mig vad som menas med detta

någon gång! Det är inte alltid som jag förstår det centerpartistiska språket.

Det andra var lantbruket och det utnyttjade EU-stödet. Jag tyckte att jag förklarade rätt tydligt att det inte finns några skiljaktigheter. Vi skall ha konkurrensneutralitet inom EU. Jag sade att jag på lång sikt hoppas att de här stödformerna försvinner, och att vi i högre grad får en marknadsanpassning. Det finns alltså inga konfliktsituationer i den delen.

Jag uppfattade i näringsministerns uttalande en viss öppning i samband med sammanslagning av Glesbygdsverket, NUTEK och eventuellt även Folkrorelserådet. Jag tror att det finns samordningsvinster. Jag vet att det ibland har varit svårt att dra gränser mellan verksamheten på Glesbygdsverket och på NUTEK. Båda två håller på med likartade saker, och folk vet inte vem de skall vända sig till. Detta har varit ett problem. Länsstyrelsen uppfattar det som ett problem, och jag har hört flera andra som har gjort det. Jag väddar till näringsministern att titta litet närmare på detta, om han inte har tänkt på det tidigare. Jag tror också att Folkrorelserådet har sin plats i en sådan sammanslagning. Det här är idéer som vi har diskuterat tidigare.

Avslutningsvis tog Sven Bergström upp att en sammanfattning av näringsministerns svar skulle kunna vara att det handlar om att ge sig till tåls. Vad hade egentligen Sven Bergström väntat sig när en stor regionalpolitisk proposition kommer inom kort? Det är tydligt att det blir det svaret. Den här debatten skulle vi ha kunnat ta efter den regionalpolitiska debatten. Intresset finns hos alla partier. Jag har litet svårt att förstå hela den här interpellationsrundan.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 1997/98:136 om regional näringspolitik

Anf. 174 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Kjell Ericsson har ställt åtta frågor till mig med anknytning till regeringens regionala näringspolitik.

Jag vill först erinra om att regeringen avser att under våren lägga fram en proposition som kommer att behandla frågor om den regionalt inriktade näringspolitiken. Beredningen av den propositionen pågår för närvarande i Regeringskansliet. Det är därför för tidigt att nu gå in i detalj på vilka olika åtgärder som kan komma att föreslås. Regeringens ambition är att regionerna skall få ett större inflytande än i dag när det gäller hur de näringspolitiska insatserna skall utformas i praktiken.

Kjell Ericsson tar först upp frågan om ökade insatser för riskkapital, bl.a. medel till ALMI:s finansieringsverksamhet och s.k. lokala börser.

Av ALMI:s kapital för utlåning på ca 4 miljarder kronor är redan ca 3 miljarder kronor utlånade till olika kategorier av små och medelstora företag. Som jag sade här i kammaren den 21 januari anser jag att ALMI aktivt bör använda sina möjligheter att teckna garantier för banklån, förutsatt att efterfrågan finns bland småföretagen. Det innebär i så fall att ytterligare ca 4 miljarder kronor på sikt kan komma att tillföras småföretagssektorn i form av lån med hög risk.

Jag håller med Kjell Ericsson om behovet av mötesplatser där tillväxtföretag kan möta privata och institutionella investerare. NUTEK har nyligen på regeringens uppdrag bl.a. kartlagt sådana marknadsaktörer som medverkat vid handel med småföretagsaktier. NUTEK anser inte att det finns behov av lokala börser utan att handeln med aktier bör bedrivas på nationell nivå och med stor spridning och omfattning vid auktoriserade marknadsplatser. Dessa aktörer kan också komma att bedriva viss regional verksamhet. NUTEK avser att lämna stöd till några sådan aktörer för att bl.a. minska småföretagens avgifter.

För det andra tar Kjell Ericsson upp frågan om teknikbrostiftelserna i större omfattning kan vara med och finansiera utvecklingsprojekt vid de små och medelstora högskolorna. Dessa stiftelser fattar sina beslut självständigt, och regeringen kan inte styra verksamheten. Det finns dock inga formella hinder för att stiftelserna går utanför de orter där de är lokaliserade. Jag finner det tvärtom naturligt att så sker, eftersom verksamheten till väsentlig del skall vara fokuserad på kompetensområden och inte avgränsas geografiskt.

I sin tredje fråga efterlyser Kjell Ericsson fler satsningar av Industrifonden för att förstärka regionala riskkapitalbolag. Industrifonden äger i dag helt eller delvis Malmöhus Invest AB, Bergslagsinvest AB, Arbustum AB i Arboga och Emano AB i Norrland. Jag ser positivt på att Industrifonden gör fortsatta insatser för att säkra tillgången på riskkapital i olika regioner. Fonden avser att göra fler direkta investeringar i småföretag och kanske bli delägare i fler riskkapitalbolag. Det är dock fonden själv som bestämmer takten och omfattningen när det gäller nya sådana satsningar. Låt mig också erinra om att den sjätte AP-fonden har investerat i riskkapitalbolag i bl.a. Jämtlands och Kalmar län.

För det fjärde undrar Kjell Ericsson om regeringen är beredd att medverka till ytterligare kompetenshöjningar för att tillgodose de individuella företagens behov. Inom arbetsmarknads-, utbildnings- och näringspolitiken pågår verksamheter som syftar till att höja kompetensen hos bl.a. företagare och anställda. De kan i många fall specialanpassas till företagens och regionernas behov. Projektet kunskapslyftet syftar till vidareutbildning av en bred krets vuxna människor som med bättre kompetens kan medverka till ökad tillväxt och lägre arbetslöshet.

Kjell Ericssons femte fråga avser möjligheten att förmedla kunskaper från de regionala högskolorna till skilda orter i länen, exempelvis genom att skapa nya kontaktpunkter och nätverk. Jag anser att man i första hand bör bygga på befintliga organisationer och strukturer. Det är fullt möjligt för t.ex. de regionala ALMI-bolagen att förmedla forskningsrön och kunskaper till flera orter i de olika länen. Det är vidare önskvärt att människor ute i landet i betydligt större utsträckning skall kunna studera på distans vid högskolorna. De tekniska möjligheterna för sådan s.k. interaktiv distansundervisning bör ha förbättrats i takt med den allmänna tekniska standardhöjningen. Det är rimligt att högskolor och andra organisationer i regionerna själva tar initiativ till en sådan utveckling.

För det sjätte har Kjell Ericsson frågat om antalet industriella utvecklingscentrum kan komma att utökas. Regeringen har lagt fast riktlinjer för stöd till en viss typ av sådana utvecklingscentrum och anvisat medel för statlig finansiering av vissa funktioner hos dessa centrum som har bildats på lokalt och regionalt initiativ. Verksamheten utgör exempel på en god

samverkan mellan näringspolitiska organ på lokal, regional och central nivå. Jag ser positivt på att industriella utvecklingscentrum av liknande typ bildas även på andra platser i landet, kanske även med en annan inriktning än verkstadsindustri. Frågan om staten kan medverka vid finansiering av fler centrum hänger samman med bl.a. det framtida statsfinansiella läget. Det är naturligt att de olika utvecklingscentrumen samverkar med ALMI-bolagen, som också har möjlighet att gå in som delägare i verksamheten.

För det sjunde påpekar Kjell Ericsson att komplicerade regelverk ofta hindrar småföretagen att finna bra lösningar på sina problem. Han föreslår att regeringen bedriver försök med friare beslutsformer inom några områden. Regeringens småföretagardelegation har i uppgift att föreslå bl.a. administrativa förenklingar för företagen. Delegationen lämnade i december en rad förslag som nu bereds i Regeringskansliet. Som jag nyss nämnde avser regeringen att i propositionen om regional näringspolitik lägga fram vissa förslag om ökat inflytande för regionerna när det gäller utformningen av näringspolitiska insatser.

Kjell Ericsson påpekar slutligen vikten av resurstillskott för infrastrukturella åtgärder, inte minst i regioner som har drabbats av befolkningsminskning. Jag håller med om att sådana investeringar behöver utökas i många län.

Anf. 175 KJELL ERICSSON (c):

Herr talman! Jag vill först tacka näringsministern för svaret på min interpellation. Att de regionala utvecklingsfrågorna har varit mycket viktiga visar väl det antal debatter som har varit här under eftermiddagen. Näringsministern har varit i flitig i debatterna också. Men nu är det i alla fall dagens sista debatt.

Orsaken till min interpellation är den oro som jag och många med mig känner – det har vi hört förut i dag också – för de befolkningsströmmar som går från glesbygd till några få stora befolkningscentrum i vårt land. Det här är allvarligt för glesbygden där underlaget för samhällsservicen sviktar, och även för tillväxtorterna där det blir trångt. Det är också ett slöseri med resurser eftersom bostäder, skolor, daghem m.m. lämnas tomma samtidigt som det måste byggas nytt på de platser dit människorna flyttar. Därför måste det ges bättre förutsättningar för människor att bo kvar i hela Sverige. Detta leder till att det är nödvändigt med åtgärder som kan bryta den negativa utvecklingen.

När vi hitintills har pratat om regionalpolitik har det oftast varit den lilla regionalpolitiken. Jag vill påstå att de insatser som har gjorts genom den lilla regionalpolitiken i många fall har varit både bra och verkningsfulla. Många utvecklingsinsatser har gjorts, och många företag har både startat och expanderat med hjälp av regionalpolitiska medel. Det har jag sett både som kommunalråd och som riksdagsman. Det gäller både den nationella regionalpolitiken och EU:s strukturfonder. Det är fel att påstå, som en del gör, att den lilla regionalpolitiken skulle ha varit verkningslös. Det har den inte varit. Utan dessa insatser skulle det ha sett än värre ut än vad det gör i dag. Därför är det viktigt att den lilla regionalpolitiken även i fortsättningen kan få verka. Men den har inte varit tillräcklig.

Därför är det viktigt att den stora regionalpolitiken utvecklas. Det är där de stora resurserna finns. Det är viktigt att vi brukar dem för att få tillväxt i hela landet.

Min interpellation handlar i huvudsak om den regionala näringspolitiken. En av de absolut viktigaste delarna i regionalpolitiken är att det finns arbetstillfällen. Då är det viktigt hur den generella näringspolitiken är utformad. Det gäller skatter och avgifter, det gäller utbildning, forskning och utveckling, kommunikationer, tillgång på riskkapital osv. Det gäller att ständigt jobba för ett bättre näringsklimat.

När det gäller de konkreta svaren på interpellationen kan jag med tillfredsställelse notera att det är regeringens ambition att regionerna skall få ett större inflytande över de näringspolitiska insatserna än vad som är fallet för närvarande. Det tycker jag är bra. Såvitt jag förstår kommer detta också att vara med i den regionalpolitiska propositionen.

Jag har också tagit upp frågor om ALMI här. Jag tycker att ALMI har blivit en bra organisation att handha olika näringspolitiska frågor ute i länen. En viktig del är just att medverka vid finansieringar. Jag tycker att det är bra att man har lyckats låna ut så mycket av sitt lånekapital. Förr var det faktiskt kritik mot att man inte lånade ut pengar. Men nu har man lånat ut ganska mycket, och det tycker jag är bra. Men det kommer ganska snart att uppstå en brist om inte nytt lånekapital tillförs de här lånefonderna.

Jag tycker också att det är bra att näringsministern tänker föreslå att ALMI skall kunna ge garantier för banklån till småföretag. Jag vill fråga näringsministern: Det är väl inte meningen att ALMI enbart skall ge garantier? Man skall väl även fortsättningsvis kunna ge lån, t.ex. nyföretagarlån, kvinnolån osv.?

Även förslaget att stödja olika mötesplatser mellan tillväxtföretag och privata och institutionella investerare, tycker jag är bra. I dag hamnar en hel del av det kapitalet mycket centralt. Därför är det nödvändigt att ge möjlighet både för lokala och regionala placerare att placera i lokala tillväxtföretag. Av svaret framgår att stöd skall lämnas till dessa aktörer. På vilket sätt kan stödet komma att utgå?

Anf. 176 JAN BACKMAN (m):

Herr talman! Det är en sak som oroar mig både i interpellationen och i näringsministerns svar. Det är det tydliga uppifrånperspektiv som präglar dem båda. Är regeringen villig att medverka, är den genomgående frågan. Det är i statens regi som regionerna skall utvecklas. Det framgår med stor tydlighet.

Jag skulle vilja omformulera frågorna. Jag koncentrerar mig på tre av dem för att förtydliga vad jag menar.

För det första: Är regeringen villig att avstå från att genom felaktiga skatteregler minska tillgången på regionalt riskkapital?

För det andra: Är regeringen villig att avstå från att genom att överbetona volymmålet i kunskapslyftet frigöra resurser för mer målinriktade utbildningar?

För det tredje: Är regeringen villig att avstå från att överutreda avregleringsmöjligheterna och se till att småföretagen åläggs en rimlig administrativ börda?

Det är den första frågan som jag bedömer som den viktigaste.

Prot. 1997/98:66
12 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

I går var riksdagens företagsgrupp i Tyresö, söder om Stockholm. Det ligger visserligen nära storstaden, men har ändå ett självständigt näringsliv med många små och medelstora företag.

Vi träffade bl.a. en uppfinnare som just hade börjat producera och sälja en ny typ av villapanna. Pengarna till de nödvändiga investeringarna hade han fått genom att presentera sin idé i det lokala företagarnätverk där han själv ingick. Där hade han lyckats skrapa ihop tillräckligt många medfinansiärer.

Det är så jag skulle vilja se att det kunde fungera på flera håll: Framgångsrika företagare som genom lämpligt utformade skatteregler kan generera så stora vinster i sina företag att de kan gå in i nya företag med nytt riskkapital.

När därmed den finansiella basen är lagd blir det också lättare att gå till banken och få låna det nödvändiga driftskapitalet. Jag har ingenting emot att ALMI i sådana lägen går in med garantier för att ytterligare säkra att bankens pengar blir hanterade på ett rimligt sätt.

Herr talman! Med en bättre skattepolitik skulle vi kunna se flera Tyresö i flera regioner.

Anf. 177 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill först säga att jag uppskattar att samarbeta med Kjell Ericsson. Kjell Ericsson har en god kunskap om hur de små företagen fungerar i det praktiska livet ute i bygderna, och han verkar i en verklig glesbygd, måste man säga.

Jag fick egentligen två frågor. Jag skall svara på dem.

Den ena frågan gällde om jag anser att ALMI bara skulle få jobba med garantier. Det tycker jag naturligtvis inte. Men de skall kunna använda garantier för att på det sättet öka sitt engagemang. De skall naturligtvis också kunna jobba med lån.

Den andra frågan gällde hur stödet till aktörerna skall se ut för att man skall få igång denna riskkapitalmarknad. Det har jag överlåtit åt NUTEK att hantera. Jag har gett dem i uppdrag att komma med ett förslag på hur det skall gå till.

Det är ju viktigt det som Jan Backman säger. Jag har litet svårt att förstå Jan Backman faktiskt. Jan Backman målar en motsättning som jag inte ser. Jag vet inte varför. I den fråga som Kjell Ericsson ställde och i det svar som jag gav betonas just hur viktigt det är att få fungerande riskkapitalmarknader. Den insats som staten gör är att se till att vi får en bättre information så att de riskkapitalister som finns hittar de företag som är ute efter kapital. Där kan staten medverka genom att informera om var de finns och bygga nätverken. Man kan hjälpa till genom ett regelverk så att det är enkelt för en riskkapitalägare att se in i ett företag. Det är en av erfarenheterna från Asienkrisen just att riskkapitalägarna där haft dålig kunskap om i vilket skick företagen befann sig just därför att det inte fanns något regelverk.

Den motsättning som Jan Backman vill måla upp mellan mig och sig ser jag inte, annat än på en punkt, nämligen att bara man sänker skatten så blir världen fantastisk. Eftersom det här handlar om regionalpolitik vill jag fråga Jan Backman: Kan Jan Backman hitta något land i världen som har mindre regionala klyftor än Sverige? Är det då därför att man har lägre skatter?

Man kan börja med att säga: Var har man mindre regionala klyftor än i Sverige? Det kan Jan Backman fundera på.

Prot. 1997/98:66
12 februari

Anf. 178 KJELL ERICSSON (c):

Herr talman! Tack för de svaren. Det är bra att ALMI kan ge både garantier och lån också i fortsättningen.

När det gäller ALMI skulle jag också vilja fråga hur det blir med driftsanslagen. De har ju minskat under senare år. De har kunnat täckas upp med överlikviditet, men nu står inte den möjligheten till buds. Jag tror att det blir bekymmer.

Jag förstår inte heller Jan Backmans inställning. ALMI är ett regionalt organ som skall vara ett verktyg att hjälpa de lokala initiativen. Jag tycker att det har varit ett bra organ som kan bli ännu bättre. Jag förstår inte riktigt Jan Backmans inställning.

När det gäller frågan om industriella utvecklingscentrum har de fungerat bra på många orter. Jag tror att de kan göra stor nytta i samverkan mellan olika organ och företagen i olika bygder. Det är riktigt bra att det sker i direkt samverkan med ALMI-bolagen. Att bygga upp en ny organisation med industriella utvecklingscentrum tror jag inte är nödvändigt. De kan mycket väl ligga under ALMI-bolagens tak.

Jag skulle också vilja ta upp frågan om de komplicerade regelverk vi har i Sverige. Det måste bli lättare att starta och driva företag. I dag är det i stort sett samma regelverk för både små och stora företag. Ibland är det faktiskt värre för småföretagen, inte minst när det gäller t.ex. fåmansbolagslagarna, även om det har skett en viss förbättring.

Jag vet också att småföretagardelegationen jobbar med de här frågorna och att de har lagt förslag till regeringen om ett antal förenklingar. Jag har läst rapporten och delar många av de synpunkter som finns där. Det är genomgående krav på en reducering och förenkling av regelverken. Jag tror t.ex. att det är bra att det för de små företagen bör räcka med en enkel bokföring med direktavskrivningar och en enkel deklaration. Det skulle bespara småföretagen kostnader för både arbete och redovisning.

Jag skulle vilja återkomma till frågan om att bryta ned sektorsgränser. Den har varit uppe tidigare i dag. Det handlar om att låta regionerna få större inflytande över de näringspolitiska insatserna. Som jag var inne på tidigare anser jag att man skall lägga ut så mycket som möjligt på de regionala ALMI-bolagen.

När det gäller de arbetsmarknadspolitiska medlen har det sedan flera år varit riksdagens mening att man skall bryta ned och låta de lokala instanserna få större inflytande. Jag tycker att det har varit en bra målsättning. På något vis finns det hämmande regler som gör att den lokala friheten blir ytterst begränsad.

Jag hörde i dag att Skåne län skulle bli ett försökslän som friare skulle få använda medlen. Jag anser egentligen att alla län skulle få den möjligheten. Jag tror att de lokala företrädarna ute i regionerna har en klar bild av vad som måste göras. Om de utifrån de lokala regionala erfarenheterna fick vidta åtgärder för en ökad sysselsättning tror jag att vi fick ut mer av de resurser som vi satsar. Jag skulle vilja fråga näringsministern om det inte finns planer på att göra fler län, helst alla län, till någon form av frilän.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Slutligen vill jag beröra något om de infrastrukturella åtgärder som är nödvändiga, inte minst i regioner med befolkningsminskning. Det har också näringsministern sagt i sitt svar. Det gäller ytterligare resurser till högskoleplatser, inte minst för distansundervisning. Det behövs också resurser till forskning och utveckling. Här finns en utredning som gjorts av landshövding Gunnar Björk som behandlar bl.a. forskning och utveckling när det gäller livsmedel. Jag hoppas att näringsministern har med en del av de här förslagen i en kommande proposition.

Vad gäller kommunikationerna finns det ett stort uppdämt behov av olika åtgärder. Bl.a. släpar det glesare länsvägnätet långt efter. Även utbyggnaden av ny tele- och datateknik behöver påskyndas. Den nya tekniken ger ju möjligheter till förläggning av jobb på praktiskt taget vilken plats som helst i Sverige. Min fråga är om näringsministern har några planer på att skynda på denna utbyggnad.

Anf. 179 JAN BACKMAN (m):

Herr talman! Jag är beredd att instämma med näringsministern när det gäller behovet av mötesplatser och av att ha ett regelverk för företagen som gör att den som satsar riskkapital i ett nystartat företag har möjlighet att se hur pengarna används. Jag vill dock även vända på saken och säga att jag inte tror att frågan om bristande regional livskraft i förhållande till vad som finns i andra länder kan lösas helt enkelt genom att man ökar skattetrycket på företagen. Det sambandet faller på sin egen orimlighet.

När det sedan gäller ALMI:s betydelse vill jag säga att Kjell Ericsson fick beröm av näringsministern för att han hade inlevelse i och goda kunskaper om småföretagens situation. Min bild är dock den att man på vissa håll inte har lyckats bygga upp en ALMI-organisation som innehåller en sådan kompetens. I sådana fall tror jag inte att ALMI blir ett sådant stöd som det skulle kunna vara för de nya företagen.

Jag är glad för instämmandet när det gäller behovet av förenklingar. Jag har i en tidning i dag läst att hälsovårdsnämndskontrollerna av restauranger numera i stort sett har upphört men att man fortfarande tar ut full avgift. Om det svenska regelverket för småföretag fungerar på det viset, tror jag att företagarnas förtroende för regelverket försvinner, och då får vi ännu större svårigheter att upprätthålla förtroendet för myndigheter och statliga bestämmelser.

Anf. 180 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag skall försöka vara mycket kortfattad. Jag vill till att börja med säga till Kjell Ericsson att jag har samma inriktning som han i alla de frågor som han tar upp. Jag vill dock i dag inte gå längre in på dem än vad jag har gjort, eftersom det just nu pågår en beredning av den regionalpolitiska propositionen. Jag vill bara säga att min bedömning är den att de områden som Kjell Ericsson pekar ut alla är viktiga för att vi skall lyckas vända utvecklingen och få fart på hela Sverige igen.

Till Jan Backman vill jag bara framhålla att det som jag ville säga var att länder med ett stort välfärdssystem, där man fördelar vård- och omsorgsinsatserna efter behov och inte efter köpkraft, också är de länder som har de minsta regionala klyftorna. Det är också rätt naturligt.

Köpkraften är väldigt skiftande i olika delar av landet. Det finns regioner som har dubbelt så höga inkomster som de regioner som har de lägsta inkomsterna. Vi har ett välfärdssystem där regioner med låga inkomster kan efterfråga lika mycket av sjukvård, barnomsorg och äldreomsorg. Därigenom får vi till stånd en utjämning, eftersom en så stor del av sysselsättningen är inriktad på att klara den lokala servicen.

Det finns regioner där den arbetande befolkningen är nästan dubbelt så stor som i andra regioner, på grund av att man har stor andel äldre osv., men genom pensions- och arbetslöshetsförsäkringssystem finns det köpkraft också i sådana regioner. Detta leder till att Sverige har mindre regionala klyftor. Det klarar inte ett land som inte har ett stort och starkt välfärdssystem.

Det är i dessa sammanhang som Jan Backmans resonemang så att säga går back. Jag vet inte om Jan Backman har rätt till något mera inlägg, men jag skulle vilja ställa en fråga till honom. Kjell Ericsson pekade bl.a. på infrastrukturen. Anser Jan Backman att de starka moderata gruppledarna i de stora kommunerna framför en korrekt uppfattning när de säger att miljardinvesteringar i infrastrukturen läggs ut i avfolkningsbygder medan landets olika tillväxtcentrum sätts på undantag?

Anf. 181 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jan Backman äger icke rätt till ytterligare inlägg.

Anf. 182 KJELL ERICSSON (c):

Herr talman! Jag vill slutligen bara konstatera att det finns behov av många olika åtgärder för att förbättra den regionala balansen. Det är klart att jag ställer förhoppningar på den kommande regionalpolitiska propositionen. Det är viktigt att man på bästa sätt fördelar och brukar de regionalpolitiska medlen. Det gäller medel till utbildning, till små och medelstora högskolor, till forskning och utveckling, till arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till kommunikationer och vägar, till IT, tele och data, till enhets-taxa för ISDN-anlutningar osv. Jag hoppas att mycket av det här kommer med i den aviserade propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 11 februari

1997/98:178 av *Dan Ericsson* (kd) till miljöministern
Returburkshanteringen

1997/98:179 av *Sven Bergström* (c) till justitieministern
Miljöbrott

den 12 februari

1997/98:180 av *Siw Persson* (fp) till socialministern
Amalgam
1997/98:181 av *Carina Hägg* (s) till arbetsmarknadsministern
New Age och sekter på arbetsmarknaden
1997/98:182 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Djurskyddet
1997/98:183 av *Gudrun Lindvall* (mp) till socialministern
Allergier
1997/98:184 av *Siri Dannaeus* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Elever utan godkända betyg
1997/98:185 av *Siw Persson* (fp) till justitieministern
Nationella beredskapsstyrkan
1997/98:186 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
Transplantationer

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 februari.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 11 februari

1997/98:428 av *Karl-Gösta Svenson* (m) till statsrådet Thomas Östros
Skatteuttag
1997/98:429 av *Björn Kaaling* (s) till jordbruksministern
Kulturväxter
1997/98:430 av *Kia Andreasson* (mp) till justitieministern
Schengenavtalet
1997/98:431 av *Lennart Fremling* (fp) till kommunikationsministern
Laplandstågen
1997/98:432 av *Magnus Johansson* (s) till jordbruksministern
Ålhuttning
1997/98:433 av *Karl-Erik Persson* (v) till kommunikationsministern
SJ:s ansvar för sina anställda
1997/98:434 av *Carl Fredrik Graf* (m) till statsrådet Thomas Östros
Lånedatorer och mervärdesbeskattningen

den 12 februari

Prot. 1997/98:66

12 februari

1997/98:435 av *Jan Lindholm* (mp) till justitieministern

Omstrukturering av rättsväsendet

1997/98:436 av *Magnus Johansson* (s) till arbetsmarknadsministern

AGB-ersättning vid studier i kunskapslyftet

1997/98:437 av *Maud Ekendahl* (m) till justitieministern

Ersättning till häktade

Fel! Okänt

växelargument.

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 februari.

17 § Kammaren åtskildes kl. 18.15.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen

kl. 13.41,

av talmannen därefter t.o.m. 10 § anf. 140 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 1997/98:101 om om privatisering	2
Anf. 1 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	2
Anf. 2 LARS STJERNKVIST (s)	3
Anf. 3 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	4
Anf. 4 LARS STJERNKVIST (s)	5
Anf. 5 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	5
Anf. 6 LARS STJERNKVIST (s)	6
4 § Svar på interpellation 1997/98:151 om vårdpersonalens situation m.m.	6
Anf. 7 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	6
Anf. 8 CHATRINE PÅLSSON (kd)	8
Anf. 9 ANN-KRISTIN FØSKER (fp)	9
Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v)	10
Anf. 11 THOMAS JULIN (mp)	11
Anf. 12 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	12
Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd)	13
Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v)	14
Anf. 15 ANN-KRISTIN FØSKER (fp)	14
Anf. 16 THOMAS JULIN (mp)	15
Anf. 17 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	15
Anf. 18 CHATRINE PÅLSSON (kd)	16
Anf. 19 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	17
5 § Svar på interpellation 1997/98:150 om Väst kustbanans utbyggnad	17
Anf. 20 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	17
Anf. 21 CARL FREDRIK GRAF (m)	18
Anf. 22 HANS HOFF (s)	19
Anf. 23 ALF ERIKSSON (s)	20
Anf. 24 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	20
Anf. 25 CARL FREDRIK GRAF (m)	21
Anf. 26 HANS HOFF (s)	22
Anf. 27 ALF ERIKSSON (s)	22
Anf. 28 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	22
Anf. 29 CARL FREDRIK GRAF (m)	23
Anf. 30 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	23
6 § Svar på interpellation 1997/98:152 om Post- och telestyrelsen	24
Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	24
Anf. 32 PER WESTERBERG (m)	24
Anf. 33 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	25
Anf. 34 PER WESTERBERG (m)	25
Anf. 35 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	26
Anf. 36 PER WESTERBERG (m)	26

Anf. 37 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	26	Prot. 1997/98:66
Ajournering.....	27	12 februari
Återupptagna förhandlingar	27	
7 § Frågestund.....	27	
Anf. 38 TALMANNEN	27	
<i>Sysselsättningen.....</i>	<i>27</i>	
Anf. 39 LARS LEIJONBORG (fp)	27	
Anf. 40 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	28	
Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp)	28	
Anf. 42 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	28	
Anf. 43 LARS BÄCKSTRÖM (v)	28	
Anf. 44 TALMANNEN	29	
Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	29	
Anf. 46 LARS BÄCKSTRÖM (v)	29	
Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	29	
<i>Skilda valdagar.....</i>	<i>30</i>	
Anf. 48 LENNART DALÉUS (c)	30	
Anf. 49 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	30	
Anf. 50 LENNART DALÉUS (c)	30	
Anf. 51 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	30	
Anf. 52 LENNART DALÉUS (c)	31	
Anf. 53 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	31	
Anf. 54 BO KÖNBERG (fp).....	31	
Anf. 55 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	31	
Anf. 56 BO KÖNBERG (fp).....	31	
Anf. 57 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	32	
Anf. 58 PETER ERIKSSON (mp).....	32	
Anf. 59 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	32	
<i>Sysselsättningen i den elintensiva industrin</i>	<i>32</i>	
Anf. 60 PER WESTERBERG (m)	32	
Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	32	
Anf. 62 PER WESTERBERG (m)	33	
Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	33	
Anf. 64 TALMANNEN	33	
<i>Bristen på arbetskraft inom vård och omsorg</i>	<i>33</i>	
Anf. 65 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	33	
Anf. 66 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	33	
Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	34	
Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	34	
Anf. 69 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	34	
Anf. 70 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	35	
<i>De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna</i>	<i>35</i>	
Anf. 71 ISA HALVARSSON (fp).....	35	
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	35	
Anf. 73 ISA HALVARSSON (fp).....	36	
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	36	

Anf. 75 ISA HALVARSSON (fp).....	36
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	36
<i>Narkotikaproblemet</i>	36
Anf. 77 SIGRID BOLKÉUS (s).....	36
Anf. 78 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	36
<i>Produktionsskatten på el</i>	37
Anf. 79 GÖTHE KNUTSON (m)	37
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	37
Anf. 81 GÖTHE KNUTSON (m)	37
Anf. 82 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	37
Anf. 83 GÖTHE KNUTSON (m)	37
<i>Beskattningen på hushållstjänster</i>	38
Anf. 84 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	38
Anf. 85 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	38
Anf. 86 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	38
Anf. 87 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	38
Anf. 88 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	39
Anf. 89 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	39
Anf. 90 MARIANNE ANDERSSON (c).....	39
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	39
Anf. 92 MARIANNE ANDERSSON (c).....	39
Anf. 93 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	40
Anf. 94 LARS BÄCKSTRÖM (v)	40
Anf. 95 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	40
Anf. 96 INGER DAVIDSON (kd)	40
Anf. 97 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	40
<i>Boendekostnaderna</i>	41
Anf. 98 LENNART NILSSON (s)	41
Anf. 99 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	41
Anf. 100 LENNART NILSSON (s)	41
Anf. 101 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	41
<i>Vägavgifter</i>	42
Anf. 102 JOHAN LÖNNROTH (v).....	42
Anf. 103 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	42
Anf. 104 JOHAN LÖNNROTH (v).....	42
Anf. 105 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	42
Anf. 106 JOHAN LÖNNROTH (v).....	43
Anf. 107 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	43
Anf. 108 OLOF JOHANSSON (c).....	43
Anf. 109 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	43
Anf. 110 OLOF JOHANSSON (c).....	43

Anf. 111	Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	43
Anf. 112	PER WESTERBERG (m)	44
Anf. 113	Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	44
Anf. 114	PER WESTERBERG (m)	44
Anf. 115	Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	44
<i>Bevarande av skyddsvärda naturskogar.....</i>		<i>44</i>
Anf. 116	PER LAGER (mp).....	44
Anf. 117	Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	45
Anf. 118	PER LAGER (mp).....	45
Anf. 119	Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	45
Anf. 120	TALMANNEN.....	45
8 §	Svar på interpellation 1997/98:142 om Telia och Telenor.....	46
Anf. 121	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	46
Anf. 122	PER WESTERBERG (m)	46
Anf. 123	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	47
Anf. 124	PER WESTERBERG (m)	47
Anf. 125	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	48
Anf. 126	PER WESTERBERG (m)	49
9 §	Svar på interpellation 1997/98:126 om Vattenfall AB.....	49
Anf. 127	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	49
Anf. 128	BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	50
Anf. 129	PER WESTERBERG (m)	51
Anf. 130	JAN LINDHOLM (mp).....	52
Anf. 131	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	53
Anf. 132	BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	54
Anf. 133	PER WESTERBERG (m)	55
Anf. 134	JAN LINDHOLM (mp).....	56
Anf. 135	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	56
Anf. 136	TALMANNEN.....	57
Anf. 137	BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	57
Anf. 138	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	58
10 §	Svar på interpellation 1997/98:133 om turistsatsningen i glesbygd	58
Anf. 139	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	58
Anf. 140	MARGARETA ANDERSSON (c).....	60
Anf. 141	ULF BJÖRKLUND (kd)	61
Anf. 142	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	62
Anf. 143	MARGARETA ANDERSSON (c).....	63
Anf. 144	ULF BJÖRKLUND (kd)	63
Anf. 145	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	64
Anf. 146	MARGARETA ANDERSSON (c).....	64
11 §	Svar på interpellation 1997/98:124 om den regionala utvecklingen.....	65
Anf. 147	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	65
Anf. 148	PER-OLA ERIKSSON (c)	67
Anf. 149	ULF BJÖRKLUND (kd)	68
Anf. 150	PATRIK NORINDER (m)	69
Anf. 151	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	70

Anf. 152	PER-OLA ERIKSSON (c)	71
Anf. 153	ULF BJÖRKLUND (kd)	72
Anf. 154	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	74
Anf. 155	PER-OLA ERIKSSON (c)	75
Anf. 156	PATRIK NORINDER (m)	75
Anf. 157	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	76
12 §	Svar på interpellation 1997/98:132 om EU:s regional- och strukturfondspolitik	76
Anf. 158	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	76
Anf. 159	HELENA NILSSON (c)	79
Anf. 160	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	80
Anf. 161	HELENA NILSSON (c)	81
Anf. 162	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	81
Anf. 163	HELENA NILSSON (c)	81
13 §	Svar på interpellation 1997/98:134 om regionalpolitiken och den lokala utvecklingskraften	82
Anf. 164	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	82
Anf. 165	SVEN BERGSTRÖM (c)	83
Anf. 166	PATRIK NORINDER (m)	84
Anf. 167	ULF BJÖRKLUND (kd)	85
Anf. 168	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	86
Anf. 169	SVEN BERGSTRÖM (c)	87
Anf. 170	ULF BJÖRKLUND (kd)	90
Anf. 171	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	90
Anf. 172	SVEN BERGSTRÖM (c)	91
Anf. 173	PATRIK NORINDER (m)	91
14 §	Svar på interpellation 1997/98:136 om regional näringspolitik	92
Anf. 174	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	92
Anf. 175	KJELL ERICSSON (c)	94
Anf. 176	JAN BACKMAN (m)	95
Anf. 177	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	96
Anf. 178	KJELL ERICSSON (c)	97
Anf. 179	JAN BACKMAN (m)	98
Anf. 180	Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	98
Anf. 181	FÖRSTE VICE TALMANNEN	99
Anf. 182	KJELL ERICSSON (c)	99
15 §	Anmälan om interpellationer	99
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	100
17 §	Kammaren åtskildes kl. 18.15.	101

Elanders Gotab, Stockholm 1998